

UNIVERSITETET I AGDER

Når ytringsfrihet og personvern utfordres: en analyse av fire stadier i Trond Giske-saken

MARTHE MICHELSEN

VEILEDER

Kenneth Andresen

Universitetet i Agder, 2018

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Institutt for nordisk og mediefag

Forord

Denne masteroppgaven er gjennomført som en avsluttende del av masterprogrammet Samfunnskommunikasjon ved Universitetet i Agder våren 2018, og utgjør 30 studiepoeng. Oppgaven belyser et viktig tema innenfor kommunikasjonsfeltet: ytringsfrihet. Jeg bestemte meg tidlig for at jeg ønsket å skrive om ytringsfrihet, og hvordan et prinsipp som står så sterkt i det norske demokratiet noen ganger kan gå på bekostning av andre viktige demokratiske prinsipper.

Jeg vil rette en stor takk til alle respondentene av spørreundersøkelsen min for deres svar, som la en stor del av grunnlaget for å gjennomføre oppgaven. Jeg vil takke min gode venninne Yara for korrekturlesning og gode råd. Avslutningsvis vil jeg takke min veileder Kenneth Andresen ved UiA for uvurderlig veiledning og støtte gjennom hele prosessen. Tusen takk for alle konstruktive innspill og oppmuntrende ord.

M. M.
Kristiansand 24.05.18

Sammendrag

I denne masteroppgaven tar jeg for meg hvordan prinsippene ytringsfrihet og personvern noen ganger står steilt imot hverandre, med eksempel i #metoo-kampanjen som belyste temaer som seksuell trakassering og makt i slutten av 2017 og begynnelsen av 2018. Saken jeg har tatt eksempel i er mediedekningen av varslingssakene mot tidligere nestleder i Arbeiderpartiet, Trond Giske. Trond Giske-saken var en av sakene som fikk mest oppmerksomhet i den norske #metoo-kampanjen, og flere aktører har stilt spørsmål ved pressedekningen og Giskes personvern i forbindelse med saken.

For å sette en ramme rundt temaet presenterer oppgavens teoridel juridisk og konseptuell teori tilknyttet begrepene ytringsfrihet og personvern, samt relevante teorier innenfor medieetikk og kildekritikk. En detaljert tidslinje av Giske-sakens fire stadier gir nødvendig bakgrunnsinformasjon om saken. Også relevante medieetiske perspektiver som Vær Varsom-plakaten, kildekritikk, og anonymitet er presentert i teorien.

For å på best mulig måte belyse de ulike aspektene ved saken som omfang, innhold, og resepsjon, er det i denne oppgaven gjennomført en metodetriangulering bestående av kvantitative tall fra medieovervåkingstjenesten Retriever, en kvalitativ tekstanalyse, og en kvantitativ spørreundersøkelse. Retriever-dataene sier noe om sakens enorme omfang, og også noe om hvilke tematikker som har gått igjen i det publiserte materialet.

Den kvalitative tekstanalysen tar for seg fire artikler som alle representerer hvert av de fire stadiene i Trond Giske-saken, og omhandler sakens dybde og innhold med spesielt fokus på språk, tone, stil, ladede ord, representasjon, og retorisk argumentasjon. Analysen viser at pressen har et forbedringspotensial med hensyn til hvilke stemmer de lar komme til uttrykk i tekstene, samt at det benyttes stilistiske grep for å appellere til lesernes følelser.

Den kvantitative spørreundersøkelsen ble distribuert gjennom SurveyXact på ulike sosiale medier og e-post. Spørreundersøkelsen kartlegger brukernes mottakelse av Giske-saken, men også brukernes holdninger til begrepene ytringsfrihet og personvern. Resultatene viser at brukerne mener at pressedekningen av Giske-saken har vært for voldsom, og at ytringsfrihet som konsept veier noe tyngre enn personvern gjør hos brukerne.

Oppgaven belyser at både med hensyn til dekningens omfang, hvilke stemmer som får komme til uttrykk, og brukernes mottakelse har Giske-saken definitivt utfordret ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser. Trond Giske har ikke fått samme mulighet til å føre sin sak i pressen som det varslerne har. Stilles prinsippene ytringsfrihet og personvern opp mot hverandre, er det altså ytringsfriheten som ser ut til å veie tyngst.

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag	4
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn	1
1.1.1 Trond Giske-saken	2
1.2 Formål med oppgaven	3
1.3 Problemstilling	3
1.4 Avgrensning	4
1.5 Strukturen i oppgaven	5
2 Teoretisk grunnlag	6
2.1 #Metoo-kampanjen	6
2.1.1 #Metoo-kampanjen i verden og Norge	6
2.2 Trond Giske-saken	7
2.2.1 Utbruddet	7
2.2.2 Erkjennelsen	8
2.2.3 Reaksjonen	9
2.2.4 Offeret	10
2.3 Ytringsfrihet	12
2.3.1 Ytringsfrihet som konsept	12
2.3.2 Et juridisk perspektiv	12
2.3.3 Ytringsfrihet i pressen	13
2.4 Personvern	13
2.4.1 Personvern som konsept	14
2.4.2 Den juridiske forankringen av personvern	14
2.4.3 Personvern i pressen	14
2.5 Ytringsfrihet og personvern i samhandling	15
2.6 Medieetikk og kampanjer	17
2.6.1 Diskursetikk	17
2.6.2 Medieetikk	17
2.6.3 Norsk medieregulering	18
2.6.4 Kildekritikk	19
2.7 Oppsummering og vektlegging	20
3 Metode	22
3.1 Valg av metode	22
3.2 Kvantitative undersøkelser	23
3.2.1 Retriever som datainnsamlingsmetode	24
3.3 Kvalitativ tekstanalyse	24
3.3.1 Den kvalitative tekstanalysen	25
3.3.2 Utvalget	26

3.3.3 Etiske spørsmål	26
3.4 Kvantitativ spørreundersøkelse	27
3.4.1 Utforming og distribusjon av spørreundersøkelsen	27
3.4.2 Utvalg og respondenter	29
3.4.3 Etiske utfordringer	30
3.4.4 Analyse av spørreundersøkelsen	31
3.5 Validitet i metodetriangulering	31
4 Analyse: omfang, innhold, og mottakelse	33
4.1 Sakens omfang i norske medier	33
4.1.1 Funn og analyse	34
4.1.2 Oppsummering	40
4.2 Sakens dybde og innhold	41
4.2.1 Første stadie: «Utbruddet»	42
4.2.2 Andre stadie: «Erkjennelsen»	47
4.2.3 Tredje stadie: «Reaksjonen»	52
4.2.4 Fjerde stadie: «Offeret»	56
4.2.5 Oppsummering	60
4.3 Sakens mottakelse	61
4.3.1 Analyse av frekvenstabeller	62
4.3.2 Oppsummering	69
5 Drøfting og konklusjon	71
5.1 Omfang og tendenser	71
5.2 Representasjon av ulike parter	72
5.3 Anonymitet og kildekritikk	74
5.4 Ytringsfrihet og personvern i Trond Giske-saken	75
5.5 Videre forskning	77
6 Litteraturliste	79
Vedlegg	85
Vedlegg 1: Lenker til de fire artiklene fra tekstanalysen	85
Vedlegg 2: Giskes Facebook-innlegg	86
Vedlegg 3: Stolpediagrammer	87
Vedlegg 4: Frekvenstabeller	89

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Både ytringsfrihet og personvern er prinsipper som er forankret både i norsk Grunnlov og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, og mange vil si at de er grunnsteiner i et fritt demokrati. Selv om prinsippene ofte blir sett i sammenheng med hverandre, hender det noen ganger at de er på kollisjonskurs. Dette er verdt å studere nærmere, og det er dette denne masteroppgaven vil gjøre.

#Metoo-kampanjen var det store samtaleemnet i både norsk og internasjonal presse i slutten av 2017 og begynnelsen av 2018. Kampanjen satte fokus på seksuell trakassering i ulike bransjer hvor maktforholdet mellom menneskene involvert var svært skjevfordelt, og mange har blitt anklaget for upassende oppførsel, trakassering, og (i enkelte tilfeller) lovbrudd i kjølvannet av kampanjen i sosiale medier. Felles for de fleste sakene om varslinger og seksuell trakassering er at de angår forhold som i utgangspunktet er svært personlige og private. Flere av disse sakene kan dermed utfordre spørsmålet om hva som veier tyngst: retten til å ytre seg fritt, eller retten til privatlivets fred.

Varslingssakene mot tidligere nestleder i Arbeiderpartiet, Trond Giske, har vært en av de mest synlige sakene i norske medier siden saken kom ut, og er en av de største #metoo-sakene innen norsk politikk. Giske ble anklaget av flere for seksuelt upassende oppførsel, og varslingssakene førte blant annet til at Giske ble sykmeldt og til slutt gikk av som nestleder i Arbeiderpartiet (Norsk Telegrambyrå, 2018).

I forbindelse med Giske-saken har det vært flere aktører som har stilt spørsmål ved mediernes dekning av saken og fremhevet personvern og privatlivets fred som en rettighet som er viktig og huske på. Psykolog Fanny Duckert var blant dem som ba mediene være varsomme med Giske, og til Norsk Telegrambyrå (NTB) kom hun med en anmodning: «- Husk at alle aktørene har ulike agendaer. Det er fint med store overskrifter, men innholdet må sjekkes ordentlig.» (NTB, 2017). Stortingsrepresentant Kirsti Leirtrø fra Arbeiderpartiet har også uttrykt skepsis til medietrykket, og uttalte blant annet at «pedofile har et større personvern enn det Trond Giske har hatt i denne saken her» (NTB, 2018). Hun uttrykte også bekymring for mediernes bruk av anonyme kilder.

Også mediekritiker Anki Gerhardsen har uttalt seg om Giske-saken med hensyn til kildekritikk: «Kildekritikk har ikke vært tema. Det har vært tydelig formulert at man skal støtte og stole på varslerne, og at de har det tøft og vanskelig. Det er forståelig. Men vi må alltid drive kildekritikk og stille kritiske spørsmål» (Elnan et.al., 2018).

Saken er dermed svært interessant med hensyn til hvordan ytringsfrihet og personvern noen ganger står steilt imot hverandre, til tross for at det er to prinsipper som i utgangspunktet samhandler og er likestilt i et demokrati. Dette har gitt meg en akademisk interesse for å undersøke problematikken nærmere.

1.1.1 Trond Giske-saken

For å gi ytterligere bakgrunnsinformasjon om Giske-saken vil jeg presentere en kortfattet tidslinje som omfatter de viktigste vendepunktene i saken. I denne oppgaven har jeg identifisert fire stadier som representerer vendepunkter i saken: *utbruddet*, *erkjennelsen*, *reaksjonen*, og *offeret*. Disse stadiene vil drøftes nærmere i både teorikapitlet og analysen.

Sakens *utbrudd* skjedde den 13. desember 2017, da den første artikkelen om varslingssakene mot Trond Giske ble publisert i Dagens Næringsliv. Saken omfattet flere historier fra anonyme kilder om Giskes oppførsel. På daværende tidspunkt ønsket ikke Trond Giske å kommentere saken.

Den 21. desember kom *erkjennelsen*, da Giske gjennom en pressemelding gikk ut og beklaget egen oppførsel (Gjerde, 2017). Samme kveld stilte han også opp i et intervju på NRK Dagsrevyen, hvor han beklaget at enkelte har opplevd hans oppførsel som upassende eller ubehagelig. Dagen etter, 22. desember, ble Giske sykmeldt.

Romjulen var en noe roligere periode i saken, men allerede 1. januar 2018 kom *reaksjonen* fra Arbeiderpartiet og Jonas Gahr Støre: Giske ble denne dagen fritatt fra vervet sitt som nestleder i Arbeiderpartiet. Dette skjedde «i lys av den krevende situasjonen partiet står i og sakens karakter», i følge Arbeiderpartiet. (Konstad, 2018). Dette resulterte videre i at Giske gikk av som nestleder bare en uke senere, den 7. januar.

Sakens siste avgjørende vendepunkt var da Line Oma fra Arbeiderpartiet stod frem som den første ikke-anonyme varsleren den 5. januar 2018 (Fossen & Randen, 2018). Denne saken representerer vendepunktet *offeret* i tidslinjen. Frem til denne datoen hadde alle varslerne vært anonyme, noe som frem til da kan ha bidratt til å svekke sakens troverdighet. Dette er en av tingene jeg vil undersøke nærmere i min avhandling.

1.2 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er å undersøke hvordan prinsippene ytringsfrihet og personvern utfordrer hverandre med utgangspunkt i Trond Giske-saken i media. Saken er spesielt interessant med tanke på at spørsmålet om personvern, kildekritikk og rett til privatlivets fred har blitt stilt i forbindelse med pressedekningen av saken. Formålet med oppgaven er også å undersøke hva pressedekningen av saken bar preg av den første måneden etter at saken kom ut, spesielt med hensyn til sakens omfang og tendenser.

1.3 Problemstilling

For å presisere hva jeg ønsker å komme frem til i oppgaven har jeg formulert følgende problemstilling:

På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?

For å besvare problemstillingen vil jeg benytte meg av juridiske og medieetiske teorier tilknyttet begrepene *ytringsfrihet* og *personvern*. Jeg vil se på et utvalg artikler som omhandler varslings sakene om Giske, og jeg vil også utføre en spørreundersøkelse som skal kartlegge lesernes mottakelse av saken og deres holdninger til ytringsfrihet og personvern. Jeg benytter meg dermed av metodetriangulering, hvor jeg gjennom å besvare to forskningsspørsmål legger grunnlaget for å kunne besvare hovedproblemstillingen.

Det første forskningsspørsmålet er:

Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?

For å besvare dette spørsmålet vil jeg se på hvordan mediedekningen av Giske-saken har vært utført gjennom kartleggende data hentet fra medieovervåkingstjenesten Retriever. Omfanget og hyppigheten av saker vil bli vektlagt. Jeg vil også utføre en kvalitativ tekstanalyse av fire artikler som omhandler Giske-saken, alle publisert i nettaviser, og hentet ut via Atekst. Alle artiklene representerer et vendepunkt i saken: *utbruddet, erkjennelsen, reaksjonen og offeret*.

Det andre forskningsspørsmålet er:

Hvilke stemmer har fått komme til uttrykk i pressedekningen av Trond Giske-saken?

For å besvare dette spørsmålet vil også her den kvalitative tekstanalysen bli vektlagt. Jeg vil også utføre en kvantitativ spørreundersøkelse for å kartlegge brukernes oppfatning av Trond Giske-saken i media. Spørreundersøkelsen vil også omfatte spørsmål tilknyttet den generelle mediedekningen av Giske-saken, samt vektleggingen av retten til å ytre seg fritt versus retten til privatlivets fred. Den vil dermed også brukes til å besvare og understøtte det første forskningsspørsmålet, samt hovedproblemstillingen.

I oppgaven ønsker jeg altså å undersøke både tekst og resepsjon. Ved bruk av kartleggende kvantitative data og kvalitativ tekstanalyse vil jeg undersøke det tekstlige innholdet forbundet med Trond Giske-saken, mens jeg gjennom min kvantitative spørreundersøkelse vil kartlegge brukernes resepsjon og oppfatning av saken og de to sentrale verdiene som skal undersøkes: ytringsfriheten, og retten til privatlivets fred.

Den omfattende metodestrategien jeg har valgt er ambisiøs, men den er også nødvendig for å kunne besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene mine. Hadde jeg for eksempel valgt en ren dybdeanalyse av tekst, ville jeg ikke fått overblikket som jeg ønsker av både omfang og mottakelse. Jeg mener derfor at metodetriangulering er den beste strategien for å belyse de spørsmålene jeg stiller i denne oppgaven.

1.4 Avgrensning

Gjennom problemstillingen og forskningsspørsmålene blir oppgaven avgrenset til å konkret dreie seg om Giske-saken i media, samt om prinsippene ytringsfrihet og personvern.

Oppgaven vil dermed konkret dreie seg om medietendensene som finnes i dekingen av

Giske-saken, hvilke stemmer som får komme til uttrykk, og hvordan saken utfordrer ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser.

Det finnes svært mye data tilknyttet Trond Giske-saken, og jeg må derfor avgrense materialet mitt betydelig. Jeg avgrenser først og fremst i form av hvilke data jeg benytter i metode- og analysedelen. Jeg vil ta for meg fire artikler som omhandler Giske-saken, alle hentet fra tidsrommet 13.12.17 til 12.01.18, altså *den første måneden* etter at saken først kom ut. Det kvantitative materialet som omhandlet sakens omfang og hyppighet har samme tidsavgrensning. Avgrensningen på én måned står i henhold til det første forskningsspørsmålet mitt, og 13.12.17 markerer dagen da den første artikkelen om varslingssakene ble publisert.

Den kvantitative spørreundersøkelsen har avgrensninger i form av hvilke spørsmål som stilles. Avgrensningen gjøres slik for at materialet skal bli enklere å håndtere og sammenligne. Spørsmål som stilles har enten direkte tilknytning til Giske-saken i media, eller til begrepene *ytringsfrihet* og *personvern*.

1.5 Strukturen i oppgaven

Jeg vil først presentere teori som er relevant for å besvare min problemstilling og mine forskningsspørsmål i kapittel 2. Teorien legger rammen for resten av oppgaven ettersom den omfatter begrepsavklaringer, teori tilknyttet #metoo og Trond Giske-saken, samt medieetikk og andre perspektiver som jeg vil komme inn på i metode- og analysekapitlene. I kapittel 3 følger metoden for gjennomføringen av forskningsprosjektet. Forskningsdesignet er tredelt, og starter med kvantitative data i form av materiale hentet fra medieovervåkningstjenesten Retriever. Del to omfatter mine kvalitative data, som er en tekstanalyse av fire ulike artikler som omhandler Giske-saken. Del tre omhandler min kvantitative spørreundersøkelse.

Kapittel 4 er analysen i min avhandling. Dette kapittelet er delt inn i tre deler, der den ene delen er en kvantitativ analyse av tekstene funnet i medieovervåkningstjenesten Retriever, den andre delen er en kvalitativ tekstanalyse av fire tekster hentet gjennom arkivdatabasen Atekst, mens den tredje delen er analyse av dataene fra den kvantitative spørreundersøkelsen. I det femte og siste kapittelet vil jeg oppsummere og drøfte funnene jeg har gjort, og dra en konklusjon mot problemstillingen min og forskningsspørsmålene mine.

2 Teoretisk grunnlag

For å besvare min problemstilling er det nødvendig med et teoretisk rammeverk.

Problemstillingen er: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* For å kunne gjøre rede for analysen min finner jeg det nødvendig å starte med et dypdykk i #metoo-kampanjen, samt Trond Giske-saken og hvordan denne har utspilt seg. Jeg vil også se på de generelle begrepene *ytringsfrihet* og *personvern*. Jeg vil foreta en drøfting av disse to begrepene og knytte dem opp mot #metoo og Trond Giske-saken, og jeg vil også se nærmere på etiske perspektiver som kan tilknyttes avhandlingens tematikk.

2.1 #Metoo-kampanjen

Ettersom varslings sakene mot Trond Giske kom frem under #metoo-kampanjen, vil jeg gå nærmere inn på hvordan #metoo-kampanjen utviklet seg som fenomen, både på verdensbasis og i Norge.

2.1.1 #Metoo-kampanjen i verden og Norge

#Metoo-kampanjen er en verdensomspennende SoMe-kampanje som startet som en emneknagg da skuespiller Alyssa Milano oppfordret alle som har opplevd seksuell trakassering til å sette #metoo som status i sosiale medier (Oterholm, 2017). Kampanjen ble startet i kjølvannet av anklager om seksuell trakassering mot filmprodusent Harvey Weinstein. #Metoo handler om både seksuell trakassering, upassende flørting, og andre alvorlige og kritikkverdige tendenser som utspiller seg i sammenhenger hvor maktforholdet mellom trakasserer og den trakasserte ofte er svært skjevfordelt.

Kampanjen har også hatt store ringvirkninger for flere bransjer i Norge, der medie- og underholdningsbransjen, teaterbransjen, og politikken er blant bransjene med svært mange kjente tilfeller. I desember 2017 ble det publisert en undersøkelse som viste at 1 av 10 norske kvinner mellom 18 og 30 år i norsk mediebransje har blitt utsatt for seksuell trakassering siden sommeren (Lea, 2017).

Det var TV- og radioprofil Aleksander Schau som for alvor startet #metoo-kampanjen i Norge, da han publiserte 24 tweets på sin private Twitter-konto hvor han skrev om tilfeller av seksuell trakassering som han kjente til fra medie- og underholdningsbransjen (Revheim,

2017). Etter Schaus publiseringer har det kommet frem mange kjente tilfeller av seksuell trakassering og upassende oppførsel i ulike bransjer.

#Metoo-kampanjen handler om til dels svært personlige forhold og hendelser, og det er derfor svært interessant å se på saken i lys av hvordan ytringsfriheten og personvernet står i samfunnet i dag. Eksempelsaken jeg har valgt for min oppgave er varslingssakene mot tidligere nestleder i Arbeiderpartiet, Trond Giske.

2.2 Trond Giske-saken

Varslingssakene mot Trond Giske var en av de tidligste store #metoo-sakene i norsk politikk. Det var Dagens Næringsliv som først publiserte en artikkel om varslingene mot den tidligere nestlederen i Arbeiderpartiet, og siden den gang kan de sies at Giske har vært i hardt vær (Gjerstad & Skard, 2017). Saken fikk svært stor oppmerksomhet i norske medier, og det har vært flere hendelser og vendepunkter som har preget sakens forløp.

Jeg finner det nødvendig å presentere en utdypende tidslinje av saken, for å gi innblikk i sakens forløp, og dens viktigste vendepunkter. Jeg har identifisert fire stadier i saken: *utbruddet, erkjennelsen, reaksjonen og offeret.*

2.2.1 Utbruddet

Saken hadde sitt utbrudd den 13. desember 2017 da Dagens Næringsliv publiserte en artikkel med tittelen «Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske» (Gjerstad & Skard, 2017). Saken dreide seg om tre konkrete varsler som i følge Dagens Næringsliv hadde blitt fremsatt for Arbeiderpartiet (Ap).

I følge Dagens Næringsliv dreide varslingssakene seg om «situasjoner der det skal ha blitt reagert på Trond Giskes oppførsel og der varslerne og de som har tatt kontakt har ment at Arbeiderpartiet må undersøke sakene.» (Gjerstad & Skard, 2017). På dette tidspunktet ville ikke Trond Giske kommentere saken, og det var heller ingen andre i Arbeiderpartiet som avga kommentar i denne saken.

I dagene som fulgte var det flere medier som omtalte saken. Fredag 15. desember kommenterte leder av Arbeiderpartiet, Jonas Gahr Støre, saken til Adresseavisen: «Jeg har lest det som har stått i avisene, og det gir ikke grunnlag for en slik anklage eller en slik

konklusjon» (Granviken & Bråten, 2017). Dette var en kommentar som leder for Aps kvinnenettverk, Anniken Huitfeldt, stilte seg bak 18. desember (Solheim & Wiedswang, 2017). En av varslerne omtalt i den opprinnelige saken til Dagens Næringsliv gikk også ut den 16. desember og kommenterte at SMS-ene som Giske hadde sendt til henne i 2011 ikke opplevdes som krenkende for henne.

16. desember publiserte Dagens Næringsliv enda en artikkel, med tittelen «Nye saker om Trond Giske» (DN, 2017). Heller ikke denne saken ønsket Giske å kommentere på dette tidspunktet. Saken dreide seg om at Arbeiderpartiet hadde fått inn nye bekymringsmeldinger om hans oppførsel overfor kvinner. Sakene ble fulgt opp av flere medier de neste dagene, og 20. desember kom det frem at flere av varslerne ønsket å holde partisekretær i Ap, Kjersti Stenseng, utenfor saksbehandlingen. På samme tid uttalte Jonas Gahr Støre at han «ikke kommenterer enkeltsaker» og at «varslerne blir tatt på alvor» (Strander, 2017).

Onsdag 20. desember gikk partitopper i Oslo Ap ut med et opprop mot seksuell trakassering, og advarte om en «giftig partikultur» i Arbeiderpartiet (Aldridge & Bentzrød, 2017). Oslo Ap-leder Frode Jacobsen uttalte i forbindelse med oppropet at det hadde «mye frustrasjon og uro» blant partiets tillitsvalgte i Oslo Ap, fordi de opplevde utydelighet rundt varslings sakene. «Det skal være trygt å varsle i Ap», sa han videre.

2.2.2 Erkjennelsen

Den 21. desember 2017 sendte Arbeiderpartiet ut en pressemelding der det kom frem at det hadde vært et møte mellom Trond Giske, partisekretær Kjersti Stenseng, og partileder Jonas Gahr Støre om varslene som partiet hadde fått angående Giske. Støre slo fast i pressemeldingen at Giske hadde «opptrådt på en måte som er kritikkverdig» (NTB, 2017). I pressemeldingen beklaget også Giske sin oppførsel overfor kvinner. I en uttalelse til Dagbladet sa han:

«Jeg beklager at jeg har opptrådt på en måte som enkeltpersoner har opplevd som upassende eller ubehagelig. Det må jeg legge på min kappe, det er min skyld. Jeg tar selvkritikk for hvordan jeg har oppført meg, og at det har ført til at folk har følt ubehag. Jeg må stå til ansvar for det. Jeg er lei meg for det jeg har gjort.» (Suvatne, 2017)

Han stilte også opp i et intervju på Dagsrevyen på NRK samme kveld, hvor han gjentok beklagelsen. Denne torsdagskvelden ble det også holdt et hasteinnkalt styremøte i Arbeiderpartiet (NTB, 2017).

Dagen etter den offisielle beklagelsen fra Trond Giske ble han sykmeldt (NTB, 2017). Han skrev på sin egen Facebookside: «Jeg har i dag mottatt en sykemelding fra min lege, etter en helhetsvurdering av min helsesituasjon. Jeg har tatt dette til etterretning og er sykmeldt inntil videre» (ibid). Han skrev også at han hadde opplevd dagene som belastende, og at han «er vant med et høyt medietrykk, men i denne saken opplever jeg en ny og annerledes journalistikk».

2.2.3 Reaksjonen

I dagene som fulgte lot ikke reaksjonene blant partifeller i Arbeiderpartiet vente på seg. Flere partifeller viste sin støtte til Giske, og Knut Storberget uttalte at «vi må ta vare på ham som en venn» (Holm-Nilsen, 2017). I følge NRK fikk partimesterleder støtte også av flere fylkesledere.

Samtidig var det flere i Arbeiderpartiet som uttalte at de hadde mistet tilliten til Giske (BT, 2017). Den 22. desember publiserte nestleder i Arbeiderpartiet, Hadia Tajik, sin kommentar til Giske-saken på sin Facebook. Hun beskrev varslene som «rystende lesing» for henne, både som «menneske, nestleder, og jurist», og gjorde det tydelig at saken ble tatt på alvor (NTB, 2017). Hun høstet støtte fra flere partifeller i Ap etter denne uttalelsen, og senere også støtte fra en av varslerne i saken.

Den 22. desember kom det også frem at Giske muligens hadde brutt likestillingsloven. Dette i følge et internt dokument som Arbeiderpartiet hadde fått utarbeidet om to av varslene mot nestleder (NTB, 2017). Den juridiske betenkningen ble utformet av en psykolog og en jurist før Giske fikk fortalt sin versjon av saken, og den konkluderte med følgende:

«Etter en samlet vurdering av de beskrivelser som er gitt, finner vi at det med stor grad av sannsynlighet må legges til grunn at det foreligger tilfeller av seksuell trakassering begått av Trond Giske mot KVINNE 1 og KVINNE 2» (ibid).

I romjula kom det flere varsler inn til Arbeiderpartiet om Giskes oppførsel, men Giske selv uttalte seg ikke i noen medier med grunnlag i sin sykemelding. Den 27. desember rapporterte flere medier om at Arbeiderpartiets sentralstyre ville møtes 2. januar 2018. Dette bekreftet partisekretær Kjersti Stenseng til NTB, og uttalte: «Jeg innkaller sentralstyret for å oppsummere situasjonen rundt varslene vi har mottatt og vår håndtering av dem.» (NTB, 2017).

Den 1. januar 2018 kom nyheten om at Giske ble fritatt fra sitt verv som nestleder i Arbeiderpartiet (Konstad, 2018). Dette ble meddelt i en pressemelding fra Arbeiderpartiet kvelden før sentralstyremøtet. I pressemeldingen meddelte partileder Jonas Gahr Støre: «I lys av den krevende situasjonen partiet står i og sakens karakter er Trond Giske og jeg enige om at han fritas fra vervet som nestleder på ubestemt tid.» (ibid) Fritakelsen ble møtt med positive tilbakemeldinger fra flere hold, blant annet sentralstyremedlem i Ap, Else May Botten. Det var imidlertid flere politiske kommentatorer som mente at fritakelsen kun var et kompromiss i en vanskelig situasjon, og at det kunne virke som en utsettelse av en vanskelig beslutning.

Samme kveld la også Giske selv ut en kommentar på sin egen Facebook-side, hvor han blant annet skrev at det hadde kommet «flere grunnløse og falske varsler» som inneholdt beskrivelser han bestridte. Han skrev også at en grundig behandling innebar at han fikk fremlegge sin versjon av saken, og innlegget inneholdt også en beklagelse til alle som hadde opplevd ham som ubehagelig. 3. januar kom nyheten om at Giske ble sykmeldt i ytterligere to uker.

2.2.4 Offeret

Varslingssakene mot Trond Giske bar svært lenge preg av at ingen av varslerne ønsket å stå frem med navn. Dette aspektet ved saken hadde et avgjørende vendepunkt den 5. januar 2018, da lokalpolitiker for Arbeiderpartiet, Line Oma, stod frem med sin varsler-historie (NTB, 2018). Line Oma er leder av bydelsutvalget i Gamle Oslo. Oma hadde allerede 22. desember 2017 gått ut på Facebook og krevd Giskes avgang: «Dette handler om det som burde vært sagt for lenge siden: Ap kan ikke ha en nestleder eller framtidig partileder som tenker med feil hode.» (ibid).

I romjulen varslet Oma formelt Arbeiderpartiet om sin historie, og hun uttalte at hun opplevde «å bli tatt på største alvor av Jonas Gahr Støre». Hun sa videre at hun hadde full tillit til Støres behandling av saken. På spørsmål om hvorfor hun stod frem med sin historie, svarte hun: «Det er viktig at varslerne får et ansikt». Langt senere skulle også flere varslere stå frem med sine historier.

Den 7. januar, to dager etter at Line Oma stod frem med sin historie, kunngjorde Trond Giske at han trakk seg som nestleder i Arbeiderpartiet på sin Facebook-side (NTB, 2018). I

innlegget skrev han blant annet: «Slik situasjonen er blitt, er jeg sammen med min nærmeste familie kommet til at dette må gjelde på varig basis». Videre skrev han:

«Belastningen er blitt for stor, og det rammer aller mest de jeg er mest glad i, og som ikke selv har valgt et liv i politikken. Det er svært tungt for dem å oppleve det bildet som tegnes av meg, dag ut og dag inn.» (Frøjd, 2018)

Jonas Gahr Støre uttalte samme kveld at han mente beslutningen var riktig, og i følge NTB ville Arbeiderpartiets sentralstyremøte ha avgjort Giske skjebne dagen etter uansett (NTB, 2018). Det kom reaksjoner også fra andre hold samme kveld, blant annet fra LO-leder Hans-Christian Gabrielsen, som uttalte at han hadde respekt for Giskes beslutning og håpte at det ville skape ro rundt prosessen i partiet videre. Også Ap-ordfører Rita Ottervik i Trondheim uttalte at hun hadde forståelse for Giskes valg.

Den 8. januar gikk FrP-nestor Carl I. Hagen ut og tok Giske i forsvar. Hans kommentar om varslingsaken til Line Oma var:

«Trond Giske og Line Oma var frivillig sammen på et utested. Måten han sjekket henne opp var kanskje et overtramp, men det er ikke alvorlig nok til at det skal få ham fjernet som nestleder ti år etter at hendelsen fant sted.» (NTB, 2018).

Samme dag uttalte stortingsrepresentant Kirsti Leirtrø (Ap) fra Sør-Trøndelag at «pedofile har et større personvern enn det Trond Giske har hatt i denne saken» (NTB, 2018). Hun trakk spesielt frem bruken av anonyme kilder, og omtalte det som «stygt av mediene».

Den 9. januar falt Arbeiderpartiet drastisk i en meningsmåling gjennomført av Norstat, og hele fire av ti velgere som stemte Arbeiderpartiet høsten før hadde snudd ryggen til partiet. Støre omtalte dette som «ingen overraskelse», og uttalte følgende på spørsmål om Aps problemer stikker dypere enn varslingssakene: «Det handler om politikk og det handler om organisasjon, og vi skal jobbe hardt med begge deler.» (NTB, 2018).

I media ble det spekulert i om alkohol var «elefanten i rommet» i varslingssakene, og Trond Giske uttalte også selv at alkohol hadde vært en medvirkende faktor til oppførselen hans i sosiale sammenhenger. Den 11. januar uttalte Jonas Gahr Støre at Arbeiderpartiet ville slutte å spandere alkohol på partiarrangementer (NTB, 2018). Uttalelsen kom under programmet Debatten på NRK.

I forbindelse med saksbehandlingen av varslings sakene ble det den 12. januar innført mobilforbud i sentralstyremøtene til Arbeiderpartiet som følge av lekkasjer fra interne møter og dokumenter tilknyttet varslings sakene. Dette var den siste hendelsen innenfor måneden som utgjør tidsavgrensningen i oppgaven, og jeg vil derfor ikke gå inn på ytterligere saker som har kommet frem i senere tid.

2.3 Ytringsfrihet

Med hensyn til oppgavens tematikk og problemstillingen finner jeg det å presentere begrepet *ytringsfrihet* som en elementær del av det teoretiske rammeverket. Jeg vil se nærmere på konseptet ytringsfrihet, samt hvilken betydning ytringsfriheten har juridisk. Jeg går også inn på hvordan ytringsfrihet har betydning i medie- og pressesammenheng.

2.3.1 Ytringsfrihet som konsept

Ytringsfrihet er en av grunnsteinene i et fritt demokrati, og kan defineres som «den friheten alle mennesker har til å ytre seg ved å gi uttrykk for det de mener og ønsker å si noe om» (Elden, 2018). Allerede siden 1700-tallet har ytringsfrihet vært ansett som en menneskerettighet, og den har et sterkt vern i både nasjonale og internasjonale lovverk. Idéhistorisk kan ytringsfriheten spores tilbake til Antikken, men vår forståelse av denne friheten bygger på opplysningstiden og dens fokus på individenes samfunnsmessige betydning.

2.3.2 Et juridisk perspektiv

I Norge er ytringsfriheten nedfelt i Grunnlovens paragraf § 100. Bestemmelsen sier at ytringsfrihet «bør» finne sted, altså at alle har rett til å gi uttrykk for det de mener (ibid). I Grunnloven heter det også: «Frimodige ytringer om statsstyret og hvilken som helst annen gjenstand er tillatt for enhver» (Grunnloven, 1814, § 100). Dette betyr imidlertid ikke at det ikke finnes begrensninger, og det er flere lovfestede begrensninger for ytringsfriheten. Det er for eksempel ikke lov å fremsette trusler, krenke privatlivet, eller lage utsagn som diskriminerer eller er hatefulle (ibid). Sensur, altså å stanse ytringen før den fremsettes, er derimot som hovedregel ikke tillatt.

Grunnlovens paragraf § 100 ble vesentlig endret i 2004, etter at det var blitt hevdet at bestemmelsen var foreldet (Elden, 2018). En del av grunnlaget for endringen var også at det var en oppfatning av at den ikke vernet tilstrekkelig om ytringsfriheten i et moderne samfunn, samt at den ikke gjenspeilet Norges forpliktelser etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. Arbeidet med utredningen av en ny grunnlovsbestemmelse ble foretatt av Ytringsfrihetskommisjonen, som foreslo en ny bestemmelse forankret i tre hensyn: sannhet, personlig frihet, og demokrati. Lovendringen ble vedtatt av Stortinget samme år.

2.3.3 Ytringsfrihet i pressen

Vær Varsom-plakaten, som representerer norsk presses etiske retningslinjer, nedfeller ytringsfrihet som et av de viktigste punktene for et fritt demokrati allerede i paragraf § 1.1.: «Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i demokratiske samfunn.» (Norsk Presseforbund, 2018)

Ytringsfriheten er altså ikke kun viktig som konsept eller som lovfestet rett: det har også stor betydning for pressen og informasjonsfriheten. I arbeidet som journalist, redaktør, og så videre, er det av største betydning at det er tillatt å ytre seg fritt, at kildene kan gi opplysninger, og at det er lov å publisere journalistisk arbeid. Dette sørger ytrings- og trykkefriheten for.

I paragraf § 1.3 av Vær Varsom-plakaten heter det videre: «Pressen skal verne om ytringsfriheten, trykkefriheten og offentlighetsprinsippet. Den kan ikke gi etter for press fra noen som vil hindre åpen debatt, fri informasjonsformidling og fri adgang til kildene.» (ibid) Det er altså på flere måter pressens oppgave å verne om ytringsfrihet, og å sørge for at den alltid er ivaretatt. Gjennom sitt arbeid med publisering av journalistiske saker, verner pressen om retten vi alle har til å ytre oss.

2.4 Personvern

Begrepet «personvern» er også et viktig begrep å definere med hensyn til problemstillingen. Jeg vil, i likhet med delkapittelet om ytringsfrihet, gå inn på begrepet både som konsept, den juridiske forankringen, og betydningen av personvern for pressen.

2.4.1 Personvern som konsept

«Personvern» har opprinnelig vært definert som vernet av den enkeltes interesse i å kunne kontrollere behandlingen av opplysninger om seg selv (Schartum & Bygrave, 2016, s. 19). Etter hvert som personvernsbegrepet har blitt allemannseie, har imidlertid en langt bredere begrepsforståelse kommet til. I den allmenne debatten har «personvern» nærmest blitt synonymt med beskyttelse av personlig integritet. I det moderne samfunn handler altså personvern mer om vernet av ens egen autonomi og privatliv.

2.4.2 Den juridiske forankringen av personvern

Personvernprinsippet er forankret blant annet i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, hvor det heter: «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse» (Menneskerettsloven, 1953, Art 8). Prinsippet ble også nedfelt i paragraf § 102 av Grunnloven i mai 2014, hvor det heter: «Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon. Husransakelse må ikke finne sted, unntatt i kriminelle tilfeller. Statens myndigheter skal sikre et vern om den personlige integritet.» (Gisle, 2017).

I Norge er personvern dekket av en rekke paragrafer i Straffeloven av 2005 (Gisle, 2017). Straffeloven paragraf § 267 rammer dem som krenker privatlivets fred gjennom offentlig meddelelse, mens paragraf § 266 dekker «skremmende og plagsom opptreden eller annen hensynsløs adferd». Paragraf § 185 setter straff for diskriminerende eller hatefulle ytringer overfor noen på grunn av deres hudfarge, etnisitet, livssyn eller religion, eller på grunn av homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne. Paragraf § 205 omhandler krenkelse av retten til privat kommunikasjon, for eksempel hemmelig avlytting ved hjelp av tekniske hjelpemidler.

2.4.3 Personvern i pressen

Personvern er også en viktig del av pressens egne retningslinjer. I Vær Varsom-plakatens paragraf § 4.3. står det: «Vis respekt for menneskers egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn. Vær varsom ved bruk av begreper som kan virke stigmatiserende. Fremhev ikke personlige og private forhold når dette er saken uvedkommende.» (Norsk Presseforbund, 2018) Denne formuleringen synes å kunne være knyttet til formuleringen fra

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen: «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse» (Menneskerettsloven, 1953, Art 8). Pressen har altså et særskilt ansvar for at menneskers identitet og privatliv blir respektert og ivaretatt.

Ytringsfriheten, som også er et viktig prinsipp som pressen verner om, kan altså ikke gå på bekostning av hva som helst. Mennesker har fortsatt rett til respekt for sitt personlige liv og sin korrespondanse, og som journalist skal man ikke fremme private forhold som er saken uvedkommende.

2.5 Ytringsfrihet og personvern i samhandling

Personvern og ytringsfrihet går på mange måter hånd i hånd. Begge prinsippene ligger i stor grad som et grunnlag for vår personlige autonomi og frihet – at vi har friheten til å dele våre tanker og meninger, men også friheten og retten til å verne om vår autonomi. Begge prinsippene er også nedfelt i både Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og Norges Grunnlov. Likevel står noen ganger prinsippene steilt mot hverandre i enkeltsaker, og brukerne står overfor et nærmest umulig valg mellom de to.

Grunnloven beskriver tydelig at krenkende eller hatefulle utsagn, trusler, og krenkelse av privatlivets fred ikke er tillatt. Ytringene som begrenses av personvern er også definert, og omfatter ytringer som omhandler hudfarge, etnisitet, livssyn, religion, seksuell orientering, eller nedsatt funksjonsevne hos vedkommende. Hvilke ytringer som kan beskrives som hatefulle og ikke, er det derimot vanskelig å definere. Det noen vil føle seg krenket av, vil andre kanskje mene er helt greit.

«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv», heter det i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (Menneskerettsloven, 1953, Art 8). I tillegg sier Vær Varsom-plakaten at alle mennesker skal vises respekt for sin «egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn» (Norsk Presseforbund, 2018). Samtidig ser vi at pressen noen ganger er berettiget til å gripe inn i privatlivets fred dersom saken representerer en viss alvorlighetsgrad, som også allmennheten har interesse av å vite noe om.

I Vær Varsom-plakatens paragraf § 1.4 heter det: «Det er pressens rett å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold» (Norsk Presseforbund, 2018).

Pressen har altså rett og plikt til å avdekke kritikkverdige forhold i samfunnet. Spørsmålet om dette skal gå på bekostning av en persons private sfære, er vanskelig å besvare, og svaret vil variere fra sak til sak. I #metoo-kampanjen angår sakene i stor grad svært personlige og private forhold, men det kan likevel sies å være enighet om at forholdene som har blitt avdekket i #metoo-kampanjen har vært av allmenn interesse, og at det har vært riktig at disse maktforholdene og denne typen upassende oppførsel har vært viktig å få frem i dagslys.

Varslingssakene mot Trond Giske kan også sies å dreie seg om private og personlige forhold og hendelser, som dessuten ligger noen år tilbake i tid. At varslerne skal bli tatt på alvor hersker det liten tvil om, og det kommer også tydelig frem at det dreier seg om ikke bare én, men flere varslere som har opplevd Giskes oppførsel som krenkende. Ytringsfriheten og pressefriheten som pressen har, kan dermed sies å stå sterkt også i forbindelse med denne saken. Spørsmålet er dermed ikke *om* pressen skal dekke det, det handler mer om *hvordan* saken har blitt dekket. Spesielt interessant for dette er spørsmål knyttet til hvem som blir representert i sakene, samt om pressen tar hensyn til ulike medieetiske perspektiver. Disse medieetiske perspektivene blir presentert i delkapittel 2.6.

I eksempelet Trond Giske-saken er Giske anklaget for seksuell trakassering og upassende oppførsel av flere varslere. Seksuell trakassering er regulert i likestillings- og diskrimineringslovens paragraf § 13, og er i følge lovgivningen forbudt (Ik Dahl, 2018). I likestillings- og diskrimineringsloven gjelder prinsippet om delt bevisbyrde, altså at den anklagede må sannsynliggjøre at trakasseringen ikke har skjedd. Denne regelen ble vedtatt på bakgrunn av at det i slike saker kan være et skjevt styrkeforhold mellom anklager og den anklagede, og det ofte er den anklagede som vil sitte på materiale som best kan belyse saken.

Dette er i utgangspunktet et fornuftig prinsipp. Det lovgivningen imidlertid ikke tar høyde for, er at styrkeforholdet mellom anklager og den anklagede kan bli radikalt forskjøvet dersom pressen hjelper anklageren med bevisførselen. Som Vær Varsom-plakaten sier, har pressen et ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk, og de skal verne om både kildenes rettigheter og anklagedes rett til tilsvar. Skal pressen dekke saken, noe de har både rett og plikt til, har de dermed også et ansvar for at sakens bevisførsel blir gjort på en objektiv og rettfærdig måte. Dette er noe jeg vil se nærmere på i min analyse.

Det er altså flere utfordringer knyttet til begrepene ytringsfrihet og personvern med hensyn til #metoo og Trond Giske-saken. Pressen har rett og plikt til å dekke saken, men de skal også strebe etter objektivitet og rettferdighet i fremstillingen. Nøyaktig hvilke medieetiske krav de burde ta hensyn til, kommer jeg videre inn på nå.

2.6 Medieetikk og kampanjer

Med hensyn til problemstillingen min er medieetikken en sentral del av det teoretiske grunnlaget for diskusjon og analyse av casen jeg har valgt. Jeg vil kort ta for meg diskursetikk, medieetikk, hvordan Norges medier reguleres, og kildekritikk.

2.6.1 Diskursetikk

Max Weber skjelner mellom *sinnelagsetikk* og *ansvarsetikk* (Rasmussen, 2001, s. 20). Etter det sinnelagsetiske prinsippet handler man i samsvar med religiøse eller andre former for normer og regler. Her spør man ikke etter konsekvensene, men utfører den rette handling i henhold til selvpålagte plikter. Ansvarsetikeren på den andre siden handler ut ifra de antatte følgene av handlingen, og stoler ikke på regler andre har nedfelt. Ansvarsetikeren mener at bare han selv kan ta beslutningen om hvordan det skal handles. Etter Webers mening, burde den moderne politikkens norm være overveiende ansvarsetisk (ibid, s. 21). Man er forpliktet til å avveie mål og midler, positive og negative virkninger. Det samme kan gjøres gjeldende for mediene.

Jürgen Habermas er en annen sentral proponent som belyser viktigheten av avveining og diskusjon av positive og negative konsekvenser (ibid). Habermas' *diskursetikk* omhandler nettopp dette, at etiske handlingsnormer burde fremgå av en diskurs. Diskursetikken er et godt utgangspunkt for å undersøke medienes etiske betydning, og se på hvilke medieetiske krav som foreligger. Det skal jeg se på nå.

2.6.2 Medieetikk

Medieetikken består av en rekke gyldighetskrav som kan betraktes som universelle krav rettet mot formidling av kommunikasjon (Rasmussen, 2001, s 59). Spørsmålene som stilles omhandler primært formidlingenes sannhet, rimelighet og oppriktighet. Legger mediene frem sannheten etter beste evne, eller holder de informasjon tilbake? Kommer relevante parter til orde, og er de oppriktige i sin formidling? Et annet viktig medieetisk spørsmål er om mediene

er orientert mot en felles «sannhet», altså om de er innstilt mot en gradvis gjendrivelse av argumenter innrettet mot mest mulig samlede oppfatninger (ibid).

Medienes virksomhet er betraktet som forankret i og en understøttelse av diskursens etikk (Rasmussen, 2001, s. 60). Alle krav til mediene kan identifiseres i hvert eneste kritiske innlegg om mediene, derav kritikk som går ut på usaklighet, spekulering, manipulasjon, osv. Kritikken er umulig uten denne underliggende standarden som mediene måles opp mot. Pressen har altså et viktig etisk ansvar i sitt arbeid med produksjon og publisering av informasjon i samfunnet.

2.6.3 Norsk medieregulering

Norsk presse regulerer i stor grad seg selv, og det finnes flere normer og utvalg som regulerer mediernes handlinger. Den første Vær Varsom-plakaten ble vedtatt allerede i 1936 (Jortveit, 2015). Vær Varsom-plakaten er som nevnt tidligere de etiske normer som gjelder for pressen. Dette inkluderer TV, radio, trykt presse, og nettpublikasjoner (Norsk Presseforbund, 2018). Plakaten dekker pressens samfunnsrolle, integritet og troverdighet, kildebruk, og publiseringsregler.

Som nevnt tidligere i teorikapitlet, er også ytringsfriheten nedfelt sentral i Vær Varsom-plakaten: «Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i demokratiske samfunn.» (Norsk Presseforbund, 2018) Pressen skal verne om ytringsfriheten, trykkefriheten, og offentlighetsprinsippet. Det er pressens rett og plikt å informere om det som skjer i samfunnet, og å avdekke kritikkverdige forhold som er av allmenn interesse. Samtidig skal pressen verne om enkeltmennesker, og utvise respekt for menneskers privatliv (ibid).

I tillegg til Vær Varsom-plakaten har flere mediehus egne «husregler», som er normer og regler som er gjeldende for de respektive mediehusene (Geard, 2008). Disse reglene er gjerne noe strengere enn Vær Varsom-plakaten, og regulerer hvordan hvert enkelt mediehus håndterer sine saker. Reglene er gjeldende for alle ansatte i det respektive mediehuset.

Norsk presse reguleres også av Pressens faglige utvalg (PFU), som er en selvdømmeordning opprettet i Norsk Presseforbund. Formålet med PFU er å overvåke og fremme den etiske og faglige standard i norsk presse (Norsk Presseforbund, 2018). Utvalget består av fire

medlemmer fra pressen og tre fra allmennheten, og det er Vær Varsom-plakaten som legges til grunne for PFUs avgjørelser.

2.6.4 Kildekritikk

En av grunnsteinene i medieetikken er kildekritikk, altså den kritiske granskningen av kilder og kildeinformasjon (Røsland, 2007, s. 99). Kildekritikk handler både om viktigheten av en kritisk granskning av kilden, men også kildeinnholdet, altså informasjonen som kilden fremlegger.

En vesentlig del av kildekritikken er kildevern. Kildevernet omtales ofte som «medienes kildevern», altså som en rettighet for redaktører og journalister (Jensen & Nybø, i.d.). Dette er på sett og vis riktig, men Norsk Redaktørforening mener at denne beskrivelsen tilslører kildevernets reelle begrunnelse:

«Å sikre at kilder som har viktige opplysninger og historier som bør løftes frem i det offentlige rom, har en sikkerhet for at deres identitet ikke vil bli avslørt og dermed risikerer å bli utsatt for ulike sanksjoner. Kildevernet er altså et vern som er til for kilden. (Jensen & Nybø, i.d.)»

I følge journalistikkforsker Lars Arve Røsland kan det å navngi kilder skape økt troverdighet og tillit mellom pressen og publikum (Røsland, 2007, s. 122). Det er prinsipielt helt sentralt å holde seg på en åpen linje for å oppnå den nødvendige tilliten hos publikum. Dersom det noen gang blir uklart for publikum når man er åpen med informasjon og når man ikke er det, skaper det et grunnleggende tillitsproblem. Røsland hevder at i noen enkeltstående tilfeller kan det være nødvendig å ikke avsløre identiteten til kilder, men hovedregelen burde være det motsatte.

Samtidig har kilder rett til å forbli anonyme. I Vær Varsom-plakatens paragraf § 3.5 heter det: «Oppgi ikke navn på kilde for opplysninger som er gitt i fortrolighet, hvis dette ikke er uttrykkelig avtalt med vedkommende.» (Norsk Presseforbund, 2018) Kilder kan altså be om å forbli anonyme, og det er god presseskikk å tillate dette. Det kan likevel reises spørsmål om kildenes troverdighet dersom alle kilder i en sak forblir anonyme. Dette kan svekke tilliten mellom pressen og publikum. Spørsmålet om til hvilken grad tilliten svekkes, er noe av det jeg vil komme inn på i metode- og analysekapitlene.

Kildevern går på flere måter hånd i hånd med prinsippet om personvern, som er diskutert tidligere i dette kapitlet. I følge Vær Varsom-plakaten skal en vise respekt for enkeltmenneskers «egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn» (Norsk Presseforbund, 2018), og dette gjelder også kildene som velger å dele sine historier med pressen.

Kildekritikk handler også til dels om tilsvarsrett, altså retten til å svare på kritikk eller anklager som er fremsatt av andre kilder før saken kommer på trykk. Dette er også er nedfelt i Vær Varsom-plakaten paragraf § 4.15:

«De som er blitt utsatt for angrep skal snarest mulig få adgang til tilsvar, med mindre angrep og kritikk inngår som ledd i en løpende meningsutveksling. Ha som krav at tilsvaret er av rimelig omfang, holder seg til saken og har en anstendig form.» (Norsk Presseforbund, 2018)

Alle parter i en sak har altså rett til tilsvar, og det er en viktig del av god presseskikk at muligheten for tilsvar blir gitt til alle berørte parter slik at alle stemmer får komme til uttrykk på best mulig måte.

Det har blitt diskutert om hvorvidt pressen i Trond Giske-saken ikke viet nok oppmerksomhet til kildekritikk (Elnan et.al., 2018). På spørsmål fra Aftenposten om hun mente at pressen hadde tatt varslerne side og gitt dem mer tillit enn det som ble gitt til Trond Giske, uttalte mediekritiker Anki Gerhardsen: «Kildekritikk har ikke vært tema. Det har vært tydelig formulert at man skal støtte og stole på varslerne, og at de har det tøft og vanskelig. Det er forståelig. Men vi må alltid drive kildekritikk og stille kritiske spørsmål» (Elnan et.al., 2018).

Dette synes å kunne være knyttet til pressens ansvar for å sørge for at flere parter kommer til orde. Dette er også nedfelt i Vær Varsom-plakaten, hvor det i paragraf § 1.2 heter: «Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk» (Norsk Presseforbund, 2018). I Giske-saken er dette et av de mer sentrale spørsmålene en kan stille i forbindelse med pressedekningen av saken: har alle relevante parter fått komme til orde? Dette er noe jeg vil gå nærmere inn på i analysekapittelet.

2.7 Oppsummering og vektlegging

Problemstillingen jeg ønsker å utforske i oppgaven er på hvilke måter Trond Giske-saken

utfordrer ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser. Jeg har avgrenset oppgaven til å omhandle den første måneden av pressedekningen etter at saken først kom ut. Ut ifra den teoretiske rammen presentert ovenfor vil jeg benytte meg av de ulike forståelsene av begrepene *ytringsfrihet* og *personvern*, med særlig fokus på hvordan disse begrepene knytter seg til presse- og medieetikk.

I henhold til det første forskningsspørsmålet mitt vil jeg også vie fokus til hvilke eventuelle tendenser en kan se i pressedekningen av Giske-saken. Tendenser inkluderer omfang og gjennomgående temaer, samt særtrekk som går igjen i artiklene. Jeg vil ta utgangspunkt i tidslinjen presentert i kapittel 2.2 av den teoretiske rammen. Jeg vil se spesielt på medieetiske aspekter som viktigheten av sannhet, oppriktighet, kildekritikk og kildevern, at ulike parter kommer til orde, og rett og adgang til tilsvar. Jeg vil også knytte dette opp mot ytringsfrihet og personvern, og viktigheten av tilstedeværelsen av disse prinsippene i medieetikken tilknyttet Trond Giske-saken.

3 Metode

Min problemstilling er: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* Problemstillingen fordrer en metodisk tilnærming, for å best mulig besvare spørsmålet som stilles. I dette kapitlet vil jeg presentere mine valg av metode, og gå inn på de tre ulike metodiske tilnærmingene jeg har valgt for å besvare min problemstilling.

Jeg vil først presentere mine valg av metode. Deretter vil jeg presentere de to metodene jeg har benyttet for å se på det tekstlige innholdet, som er kvantitativ kartlegging i Retriever og kvalitativ tekstanalyse. Videre vil jeg presentere min kvantitative spørreundersøkelse, som kartlegger brukernes oppfatning av det tekstlige innholdet. Jeg ønsker å undersøke både tekst og resepsjon i min oppgave, og inndelingen blir gjort i henhold til dette. Til sist i dette kapitlet vil jeg se på validitet i metodetriangulering.

3.1 Valg av metode

Med metode mener vi en vitenskapelig fremgangsmåte. Dette innebærer en systematisk og verifiserbar prosedyre fra forskningsidé til rapportering av et forskningsresultat (Hjerm & Lindgren, 2011, s. 12). Betydningen av de forskjellige delene av en forskningsprosess varierer fra prosjekt til prosjekt, men de fleste delene må gjennomføres hver gang, for eksempel analysen.

Forskningen min er ideografisk, altså studerer den et enkeltstående tilfelle (Ryen, 2012, s. 30). Den er induktiv, altså kommer man frem til teorier om et fenomen ut ifra observasjoner av problemstillingen. Et klassisk eksempel på hvordan induktiv forskning er eksempelet om de svarte ravnene: «Ut fra observasjon av et vist antall svarte ravner, trekkes slutningen at alle ravner er svarte». I praksis betyr dette at ved å observere et fenomen nok, vil man kunne trekke konklusjoner ut ifra observasjonene en gjør.

Forskningen min er altså primært induktiv, men jeg vil også benytte innslag av deduktiv metode. Deduktiv metode kjennetegnes ved at man tester en hypotese eller en teori for å trekke en logisk slutning (Ryen, 2012, s. 29). Deduktiv metode forekommer i denne oppgaven kun i tilknytning til den kvantitative spørreundersøkelsen, hvor jeg ber respondentene om å ta stilling til en rekke hypoteser.

For å sikre kvaliteten på de kvalitative dataene er det viktig å se på reliabilitet og validitet. Hammersley definerer reliabilitet som «graden av konsistens mellom tilordning av enheter til samme kategori utført av forskjellige forskere eller av samme forsker til ulike tidspunkt» (Hammersley, 1992, sitert i Ryen, 2012, s. 179). Reliabilitet referer altså til konsistens eller stabilitet i målinger, og bør foreligge i alle typer målinger som har teoretisk eller praktisk interesse.

Validitet knyttes til sannhet og gyldighet, og refererer til en stabil sosial realitet (Ryen, 2012, s. 177). Det handler altså om i hvilken grad man kan trekke gyldige slutninger om det man undersøker ut ifra resultatene av forsøket eller studiet. Reliabilitet er en nødvendig betingelse for at man kan trekke slike gyldige slutninger.

Kvalitativ og kvantitativ forskning fremstilles ofte unødvendig som hverandres motsetninger (Hjerm & Lindgren, 2011, s. 138). Selv om det finnes mange grunnleggende forskjeller mellom de to metodene, er det mange som mener at man har mye å vinne på å kombinere de to. Med bakgrunn i dette har jeg valgt å benytte metodetriangulering i min forskning, altså en kombinasjon av flere metoder, hvor jeg vil besvare to forskningsspørsmål som legger grunnlaget for å besvare hovedproblemstillingen min.

Triangulering er en kombinasjonsstrategi med mål å få flere perspektiver på ett og samme studieobjekt (Hjerm & Lindgren, 2011, s. 139). Triangulering vil her oppnås ved bruk av forskjellige data og datainnsamlingsmetoder. Jeg vil primært benytte meg av kvalitativ internettforskning, men også kvantitativ forskning i form av kvantitativ kartlegging av data hentet gjennom medieovervåkningstjenesten Retriever, samt gjennomføring av en kvantitativ spørreundersøkelse. Kombinasjonen av kvalitativ og kvantitativ analyse har til hensikt å styrke eller revidere den ene typen av analyse ved å relatere den til den andre.

3.2 Kvantitative undersøkelser

Å arbeide kvantitativt innebærer at man setter tall på det som analyseres, for deretter å kunne gjennomføre alt fra enkle prosentberegninger til avanserte statistiske bearbeidelser (Hjerm & Lindgren, 2011, s. 26). Man studerer enheter, enhetenes variabler, og variabelverdier. I kvantitativ forskning ønsker man gjerne å generalisere resultatene, altså gi det ekstern validitet. Reliabilitet i kvantitativ metode handler om hvorvidt datainnsamlingen er gjennomført på en god måte.

I min oppgave har jeg hentet mine kvantitative data fra to steder. Jeg har kvantitative data hentet fra Retriever som er tilknyttet mediedekningen av Giske-saken. Dette omfatter hovedsakelig tall og statistikk. Jeg har også utført en kvantitativ spørreundersøkelse hvor spørsmålene omhandler ytringsfrihet og personvern som prinsipper, samt mediedekningen av Giske-saken. Dette er for å ha grunnlag til å si noe om brukernes resepsjon av det tekstlige innholdet i Giske-saken, men også å mene noe spesifikt om ytringsfrihet, personvern, og begrepene knyttet opp mot saken. Jeg vil ta for meg spørreundersøkelsen i detalj i kapittel 3.4.

3.2.1 Retriever som datainnsamlingsmetode

Retriever er en tjeneste for medieovervåking, analyse, og mediearkiv. Her kan man få innsikt i hva som skrives og sies om et stort utvalg emner i samtiden, og man kan også benytte Retriever til å hente ut arkivmateriale om eldre saker.

Utvalget av internettartikler vil begrenses til et materiale datert mellom 13. desember 2017 og 12. januar 2017, hvor førstnevnte dato markerer datoen da den første artikkelen om Giske-saken ble publisert. Materialet jeg skal se på fra disse datoene avgrenses til artikler hvor Giskes navn er nevnt, og jeg vil vie fokus til antall treff jeg får i Retriever. Jeg henter materiale fra alle norske mediekanaler gjennom Retrievers arkivfunksjon, Atekst. Dette inkluderer papir, web, TV og radio. Avgrensningen er gjort med bakgrunn i mitt første forskningsspørsmål: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?*

Under datainnsamlingen gjorde jeg flere søk med ulike søkeordkombinasjoner, for å på best mulig måte presentere den reelle pressedekningen av Giske-saken i tidsperioden. Eksempler på søkeordkombinasjoner jeg utførte er «Trond Giske» og «Trond Giske metoo». Mer utfyllende informasjon om dette vil jeg komme til i analysekapitlet. Jeg har foretatt generelle søk i alle norske mediekanaler i tillegg til separate søk for norsk papir, norsk web, og norsk TV/radio. Disse vil jeg presentere i grafiske illustrasjoner. Jeg valgte å separere de tre fordi deknningen i papiravis, i TV/radio og i nettmedier kan vise svært ulike tendenser, og jeg mener derfor det er av interesse for oppgaven å studere og sammenligne deknningen i disse ulike mediekanalene.

3.3 Kvalitativ tekstanalyse

I min oppgave er det mediedekningen av Trond Giske-saken som står i fokus, og mine kvalitative data vil hentes fra nettbaserte mediekanaler. Jeg vil også denne gangen benytte

meg av Retrievers arkivdatabase, Atekst, for å hente ut mitt utvalg av artikler til analyse. Atekst inneholder fulltekstversjoner av alle artikler i så godt som alle aviser.

3.3.1 Den kvalitative tekstanalysen

Tekstanalyse er en generell betegnelse på kvalitative studier av tekster (Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K. Larsen, L. O. & Moe, H., 2013, s. 61). Ved analyse skal man stille spørsmål til noe og forsøke og finne svar. I tekstanalyse stiller forskeren spørsmål til teksten, og for å besvare spørsmålene behøver man noen analytiske prosedyrer. Tekstanalyse er imidlertid ingen teknikk med en entydig oppskrift, men en metode med momenter og føringer som man må ha i bakhodet.

I min kvalitative tekstanalyse vil jeg se på hvilken *retorisk argumentasjon* som foreligger i de ulike tekstene. Retorisk argumentasjon stammer fra Antikken, og handler om hvordan ord og argumentasjon kan påvirke tilhørerne (Grue, 2018). De tre klassiske begrepene *logos*, *etos*, og *patos* handler om hvordan argumentasjonen appellerer til ulike aspekter ved tilhørernes sinn. Er argumentasjonen åpen, og appellerer den til logikk og fornuft? Eller er appellformen mer skjult, og bygger seg på artikkelforfatternes troverdighet? Fremkommer det noen synlige holdninger hos artikkelforfatterne, som gjør at artiklene muligens appellerer til individer med like holdninger og følelser som dem?

Den retoriske argumentasjonen kan i stor grad knyttes opp til de *innholdsmessige* forholdene, og da spesielt *språk*, *tone*, og *ladede ord*. Jeg vil derfor se spesielt etter denne typen argumentasjon i tekstene jeg analyserer. Jeg vil også se på hvilke stemmer som er representert i de ulike tekstene, altså hvem som får komme til uttrykk. *Representasjon* blir altså et sentralt punkt i analysen av de fire artiklene.

Med bakgrunn i dette ønsker jeg å understreke at min tekstanalyse dermed ikke en helhetlig retorisk analyse: det er en kvalitativ tekstanalyse hvor jeg legger fokus på hvordan de *innholdsmessige* forholdene benyttes argumentativt i tekstene, og hvilke retoriske grep som dermed benyttes gjennom innholdet i tekstene.

Formålet med min kvalitative tekstanalyse er altså å besvare forskningsspørsmålet: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?* Med bakgrunn i dette finner jeg det mest interessant å se på de innholdsmessige forholdene ved artiklene, som videre knyttes til den retoriske argumentasjonen som

forekommer i de ulike artiklene, da det er disse forholdene jeg mener at har potensiale for å utgjøre et slags gjennomgående mønster i de ulike sakene. Samtidig vil hvilke stemmer som er representert også utgjøre en del av dette mønsteret, og jeg vil derfor også vie fokus til dette. Dette skal videre legge grunnlaget for å svare problemstillingen min: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?*

3.3.2 Utvalget

Utvalget mitt til den kvalitative tekstanalysen består av fire artikler skrevet i tidsrommet 13.12.17 til 12.01.18, altså samme tidsrom som benyttes i delen med kvantitativ kartlegging. Avgrensningen er gjort slik med bakgrunn i det første forskningsspørsmålet mitt: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?*

Jeg vil foreta en kvalitativ tekstanalyse av den første saken som ble publisert, og de tre andre innenfor tidsrommet 13.12.17 til 12.01.18. Utvalget er gjort med bakgrunn i den utdypende tidslinjen presentert i teorien, hvor jeg deler tidslinjen inn i fire stadier: *utbruddet, erkjennelsen, reaksjonen, og offeret*. Jeg har valgt å avgrense dette materialet slik fordi jeg ønsker et utvalg av saker som representerer klare vendepunkter i saken, da jeg mener at dette vil gi en dypere og mer reell analyse av pressedekningen. Jeg har avgrenset analysedataet til å omfatte kun fire artikler fordi jeg mener at dette, i samspill med data fra Retriever og mine kvantitative data fra spørreundersøkelsen, vil gi meg et solid grunnlag for å kunne besvare min problemstilling og mine forskningsspørsmål.

I analysen vil jeg kun fokusere på selve teksten som artikkelen består av. Innhold som bilder, bildetekster, faktabokser, og annet tekstlig eller visuelt innhold velger jeg altså å ikke vie fokus til i min analyse.

3.3.3 Etiske spørsmål

Det er en pågående debatt om hvordan man skal forholde seg til etiske spørsmål når man jobber med data fra internett (Hjerm & Lindgren, 2011, s. 86). Generelt kan man si at samme regler gjelder for intervjupersoner og andre som er med i undersøkelser. De skal informeres om at de deltar i en studie, og må selv også samtykke til dette. Samtidig finnes mye informasjon som betraktes som «følsomt» helt åpent tilgjengelig på nettet. Det er ikke utarbeidet noen fast praksis for internettforskning per i dag, og som forsker må man derfor

være bevisst og ha en klar tanke om hvordan man forholder seg til de etiske aspektene i sin studie.

Min kvalitative forskning baserer seg kun på artikler hentet fra nettmedier. Artikkene ligger ute i fulltekstversjon i nettavisene til Dagens Næringsliv, VG, og NRK. Artikkene som er utvalgt inneholder ikke direkte sensitiv informasjon, men er derimot tilgjengelige for allmennheten, og jeg mener derfor at denne delen av dataene mine ikke representerer et etisk dilemma.

3.4 Kvantitativ spørreundersøkelse

Fra 13.03.18 til 20.03.18 utførte jeg en kvantitativ spørreundersøkelse som skulle kartlegge hvordan folk flest vektlegger ytringsfrihet mot personvern, samt hvordan de stiller seg til ulike spørsmål tilknyttet Trond Giske-saken. Undersøkelsen ble gjennomført via en online spørreundersøkelsestjeneste, og den ble utformet i samarbeid med min veileder.

Undersøkelsen var anonym, og ingen svar kunne direkte lede tilbake til respondentene.

Spørreundersøkelsens enheter er de individer som har besvart undersøkelsen, og variablene som undersøkes er hvordan de ulike individene forholder seg til ytringsfrihet og personvern, både med hensyn til det moderne demokratiet Norge, samt i konkret forbindelse med dekningen av Giske-saken.

Ved bruk av kvantitativ spørreundersøkelse benytter jeg et tilfældighetsutvalg som representerer populasjonen jeg ønsker å studere, som i dette tilfellet er nordmenn som følger litt med i nyhetsbildet. Jeg har delt populasjonen inn i undergrupper kategorisert etter kjønn og alder for å sikre at alle undergruppene er representert.

3.4.1 Utforming og distribusjon av spørreundersøkelsen

Utformingen av spørreundersøkelsen ble gjort i samarbeid med min veileder, Kenneth Andresen. Jeg brukte mye tid på å formulere spørsmålene slik at det skulle oppstå minst mulig misforståelser med respondentene, og spørsmålene ble formulert på et hverdagslig språk. Jeg ønsket at respondentene mine skulle representere flere ulike deler av samfunnet, og ikke kun akademikere. Derfor ble det brukt en del tid på å formulere spørsmålene så enkle og hverdagslige som mulig.

Selve undersøkelsen ble utformet i programmet SurveyXact. Spørreskjemaet ble prekonstruert, og hadde faste spørsmål med flere svaralternativer. Dette ble gjort for å gjøre sammenligningen mellom svarene enklere. Spørreundersøkelsen bestod av tre spørsmål og seks påstander, i tillegg til to spørsmål som kategoriserte respondentene innenfor kjønn og alder. På de tre første spørsmålene skulle respondentene velge mellom ulike svaralternativer. På de følgende to spørsmålene, samt de seks påstandene, skulle respondentene rangere egne meninger på en skala fra 1 til 6, der 1 var «helt uenig» mens 6 var «helt enig».

Spørreundersøkelsen ble distribuert via sosiale medier og via e-post. Jeg publiserte den på min private Facebook-profil, og jeg sendte den ut til en rekke potensielle respondenter på e-post. Den har også blitt delt en rekke ganger av andre privatpersoner på Facebook. I tillegg distribuerte jeg den på en intern kommunikasjonsside på arbeidsplassen min.

Distribusjonen av spørreundersøkelsen har blitt gjort slik fordi jeg ønsket en form for styrt tilfeldighet i hvilke respondenter jeg fikk. Distribusjonen via min private Facebook-profil utløste en slags «snøballeffekt», hvor spørreundersøkelsen nådde stadig flere potensielle respondenter etter hvert som innlegget ble spredt og delt av andre Facebook-brukere. At innlegget ble sendt ut via Facebook, på e-post, og distribuert på arbeidsplassen min, gjorde jeg fordi jeg ønsket en bedre representasjon av ulike aldersgrupper. Jeg kunne for eksempel nå en helt annen aldersgruppe på arbeidsplassen min enn det jeg kunne på min private Facebook, og jeg ønsket et så representativt utvalg av ulike aldersgrupper som mulig.

Distribueringsmetodene jeg valgte har både styrker og svakheter. Utvalget man får, spesielt ved distribusjon via sosiale medier, kan være svært tilfeldig ettersom man ikke kan styre nøyaktig hvem det er som besvarer spørreundersøkelsen. Samtidig gir metodene større spredning, og man har derfor større sjanse for å få flere respondenter enn om jeg for eksempel kun hadde sendt den ut via e-post. Jeg mener derfor at å distribuere undersøkelsen via flere ulike kanaler ga meg et godt utgangspunkt for å få mange respondenter, og jeg fikk også muligheten til å styre litt hvilke aldersgrupper jeg fikk respondenter fra, og på den måten hvilket representativt utvalg jeg fikk.

Jeg inkluderte ikke et samtykkeskjema i min spørreundersøkelse. Grunnen til dette, er at jeg ikke samlet inn noen form for personopplysninger i min undersøkelse, og fant det derfor ikke nødvendig å be om særskilt samtykke til deltakelse i undersøkelsen. Ved distribusjon opplyste jeg om hva undersøkelsens formål var, at den var anonym, og at svarene kun ville benyttes til

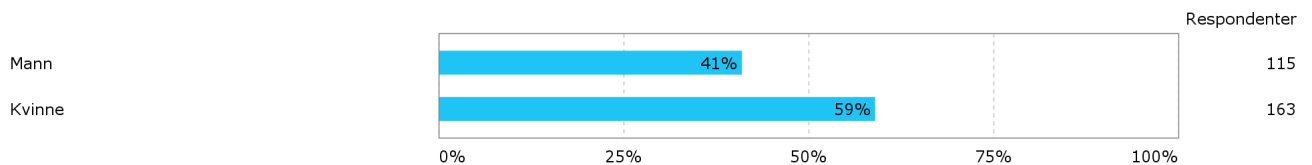
forskning. Jeg anser med dette at respondentene var tilstrekkelig informert i forkant, og at samtykke ble innhentet ved at de besvarte undersøkelsen.

3.4.2 Utvalg og respondenter

I løpet av tiden da datainnsamlingen foregikk var det 278 respondenter som fullførte spørreundersøkelsen helt eller delvis. 223 respondenter fullførte hele undersøkelsen, mens 55 respondenter svarte på noen av spørsmålene. At det var flere som ikke fullførte hele undersøkelsen kan skyldes flere ting. De kan ha støtt på tekniske problemer under besvarelsen, eller de kan ha bestemt seg for å avslutte undersøkelsen før de fullførte. Jeg vil inkludere alle besvarelser jeg har fått, også de som ikke var fullstendige.

Jeg vil nå se nærmere på fordelingen av respondentene med utgangspunkt i variabelverdiene kjønn og alder. Frekvenstabell 1 illustrerer kjønnsfordelingen mellom respondentene:

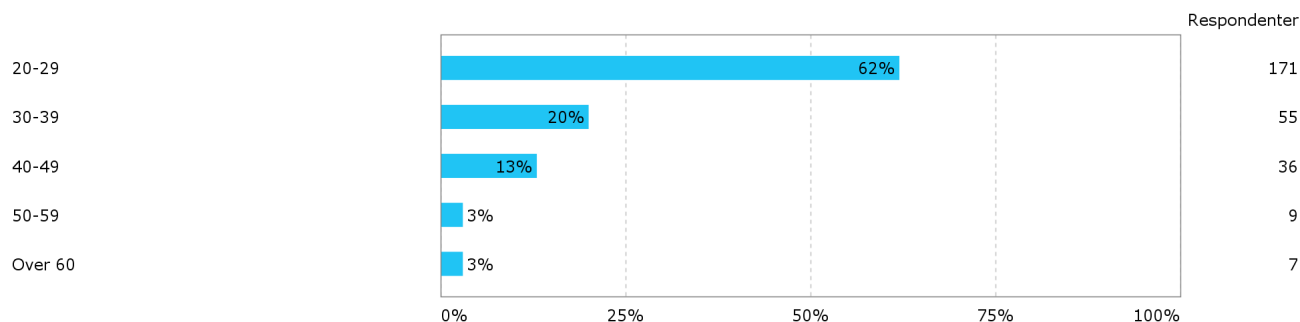
Frekvenstabell 1: Kjønn

41% av respondentene er menn, mens 59% av respondentene er kvinner. Selv om kjønnsfordelingen er ulik, mener jeg at jeg likevel har fått et tilstrekkelig representativt utvalg av respondenter av begge kjønn, da jeg har mer enn 100 respondenter av hvert kjønn. Kjønnsfordelingen av respondenter er i stor grad tilfeldig, og jeg er derfor fornøyd med å ha en såpass jevn kjønnsfordeling blant mine respondenter.

Den største utfordringen ved datainnsamlingen var å få et tilstrekkelig representativt utvalg av alle aldersgrupper. Av de som har besvart undersøkelsen, er hele 62% mellom 20 og 29 år, som fremkommer i frekvenstabell 2. 35% av respondentene er mellom 30 og 59 år, mens kun 3% av respondentene er over 60 år. Dette fremkommer i frekvenstabell 2:

Frekvenstabell 2: Alder

At så mange av respondentene er mellom 20 og 29 år kan ha sammenheng med at spørreundersøkelsen ble distribuert primært via Facebook. Det kan imidlertid ha vært en fordel at spørreundersøkelsen ble distribuert av flere mennesker med ulike kontoer og ulike muligheter for spredning, da dette kan ha hatt innvirkning på at undersøkelsen også har fått flere respondenter i alderen 30 år og oppover. Det var selvsagt ønskelig med enda flere respondenter i eldre aldersgrupper, men dette var det dessverre ikke mulig å styre i distribusjonsprosessen.

Jeg vil i utgangspunktet ikke vie mye plass til diskusjon og sammenligning av hvordan de ulike aldersgruppene har svart, og jeg vil derfor anse respondentene som et helhetlig representativt utvalg fra den norske befolkningen. At respondentene måtte oppgi cirka alder, er altså kun en metode brukt for å sikre at jeg har tilstrekkelig med respondenter av ulike aldre. Totalt har 107 individer over 30 år besvart undersøkelsen. Jeg mener derfor at utvalget mitt er tilstrekkelig representativt for den norske befolkningen.

3.4.3 Etiske utfordringer

Etiske hensyn og personvern legger flere begrensninger på hvilke personopplysninger en kan hente ut om respondenter i kvantitativ forskning. Dette kan handle om hvorvidt respondentene er identifiserbare, og om innhenting av samtykke til deltakelse i forskningen (Ryen, 2012, s. 208). I min undersøkelse har jeg valgt å kun hente ut informasjon om respondentenes kjønn og cirka alder, da jeg ikke mener at det er andre variabelverdier som vil være av relevans for forskningsresultatet. Jeg samlet inn data fra respondenter fra 20 år og oppover. Dette fordi jeg ønsket at respondentene skulle være myndige, og jeg ønsket også primært respondenter som er ferdige med videregående skole.

Jeg benyttet også en anonym innsamlingsmetode for å gjøre IP-adresser og eventuelt andre variabelverdier uidentifiserbare. Det etiske dilemmaet som omhandler om respondentene er

identifiserbare, blir altså eliminert i min kvantitative innsamlingsmetode. Jeg henter ut svært få personopplysninger, og alle andre variabelverdier er ikke mulige å identifisere.

I forarbeidet med datainnsamlingen meldte jeg inn prosjektet mitt til Norsk Senter for Forskningsdata (NSD). Etter noen uker med mailkorrespondanse kom NSD frem til at prosjektet ikke var meldepliktig, ettersom jeg ikke ba om personopplysninger og benyttet en anonym innsamlingsmetode. Dermed kunne jeg distribuere undersøkelsen min som planlagt med godkjenning fra NSD.

3.4.4 Analyse av spørreundersøkelsen

I kapittel 4 vil jeg foreta en grundig analyse av funnene fra spørreundersøkelsen. I analysen vil jeg benytte frekvenstabeller for å illustrere funnene jeg har gjort. Frekvenstabellene vil vise hvordan respondentene fordeler seg på en variabel. Gjennom disse analysemetodene vil jeg kunne besvare forskningsspørsmålet: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?* Av undersøkelsene vil det også fremkomme et grunnlag for å besvare problemstillingen: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?*

3.5 Validitet i metodetriangulering

Min forskningsstrategi er metodetriangulering, og jeg finner det derfor relevant å drøfte validiteten til oppgaven som helhet. I følge Creswell og Plano Clark er validitet det mest relevante begrepet å drøfte tilknyttet metodetriangulering, ettersom validiteten er akseptert og implementert i både kvalitativ og kvantitativ metode.

Størrelsen på utvalget mitt ved de ulike undersøkelsene varierer mye. De kvantitative dataene består av svar fra et bredt utvalg av respondenter, samt et bredt utvalg av data hentet fra Retriever. Min kvalitative undersøkelse består derimot av et snevert materiale, og består kun av internettartikler. Dette kan være problematisk for oppgavens validitet, men jeg vil likevel argumentere for at validiteten i oppgaven som helhet er høy (Creswell & Plano Clark, 2011, s. 241). Grunnen til dette er at undersøkelsene som er gjennomført har lik tematikk, og jeg sammenligner kun elementer som har samme tema. Validiteten blir derfor høy, til tross for at utvalgets variasjon er stor.

Den kvantitative spørreundersøkelsen forenkler en kompleks tematikk. Den gir en overflatisk besvarelse av hvordan brukere stiller seg til Giske-saken og hvordan brukere vektlegger

ytringsfrihet og personvern i et demokrati, men den gir ikke noen dypere innsikt i problematikken jeg vil undersøke. De kvantitative tallene fra Retriever representerer samme problem: tallene gir kun et overblikk av hvordan pressedekningen av Giske-saken har vært uten å gi mulighet til å gå særlig i dybden. Den kvalitative undersøkelsen søker å utdype, og den gjør det mulig å besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene på et grundigere nivå. Dermed utfyller denne informasjonen den kvantitative undersøkelsen. Dette er en av de fremste styrkene ved metodetriangulering.

Jeg har som nevnt valgt tre ulike metoder. Jeg har valgt en kartleggingsmetode, en metode som går inn på sakens dybde og innhold, og en metode som omfatter sakens mottakelse og respons. Metoden er ganske ambisiøs, og er ment til å gi en bredere innsikt i Trond Giske-saken. Ettersom det er flere omfattende metoder vil ingen av dem være svært dybdesøkende. Denne masteroppgaven er dermed ikke en dybdeanalyse. Jeg har valgt å gjøre det på denne måten for å på best mulig måte favne alle aspekter ved saken, slik at jeg på best mulig måte kan knytte funnene opp mot problemstillingen: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* En annen måte å gjøre det på kunne vært å kutte ut en eller flere metoder for å heller gå ytterligere i dybden på de gjenværende metodene, men i min oppgave ønsker jeg å inkludere alle tre for å best favne delene av saken jeg mener kan besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene.

4 Analyse: omfang, innhold, og mottakelse

Analysekapittelet i oppgaven er delt i tre deler, dette i henhold til mitt ønske om å undersøke både tekst og resepsjon i min oppgave. I del én vil jeg foreta en analyse av mine kvantitative data hentet fra Retriever som utgjør den kartleggende delen av dataene. I del to vil jeg foreta en kvalitativ tekstanalyse av fire artikler som alle er publisert i nettaviser og hentet ut via arkivdatabasen Atekst. De to første delene utgjør til sammen det tekstlige innholdet mitt, og analysen vil dermed undersøke tekst.

I del tre vil jeg se nærmere på brukernes oppfatning av det tekstlige innholdet, altså resepsjonen. Jeg vil her foreta en analyse av den kvantitative spørreundersøkelsen som jeg har gjennomført i SurveyXact, og knytte funnene om brukerne opp mot funnene jeg har gjort rundt det tekstlige innholdet.

4.1 Sakens omfang i norske medier

Hensikten med analysen av de kvantitative dataene hentet fra Retriever er primært å besvare problemstillingen min: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* Analysen er også ment til å legge et grunnlag for å svare på det første forskningsspørsmålet: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?* De kvantitative dataene fra Retriever representeres av tall, og funnene presentert i denne analysen kan ses som det tallene forteller om Giske-saken.

I arbeidet med Retriever og deres arkivfunksjon, Atekst, foretok jeg flere søk med ulike kombinasjoner av søkeord. Følgende ord og kombinasjoner ble søkt på: «Trond Giske», «Trond Giske varslar», «Trond Giske metoo», og «Trond Giske trakassering». Søkene ble foretatt slik for å best favne omfanget av pressedekningen, og for å inkludere de vanligste formuleringene tilknyttet en varslingssak om seksuell trakassering og upassende oppførsel. Jeg søkte i alle norske medier, som inkluderer web, TV, radio, og papir. Jeg søkte også enkeltvis på norsk tv/radio, norsk web, og norsk papir, ettersom dekningen i de ulike mediekanalene ofte kan vise ulike tendenser. Jeg mener det er av interesse for oppgaven og for å besvare forskningsspørsmål nummer én å studere og sammenligne dekningen disse ulike mediekanalene.

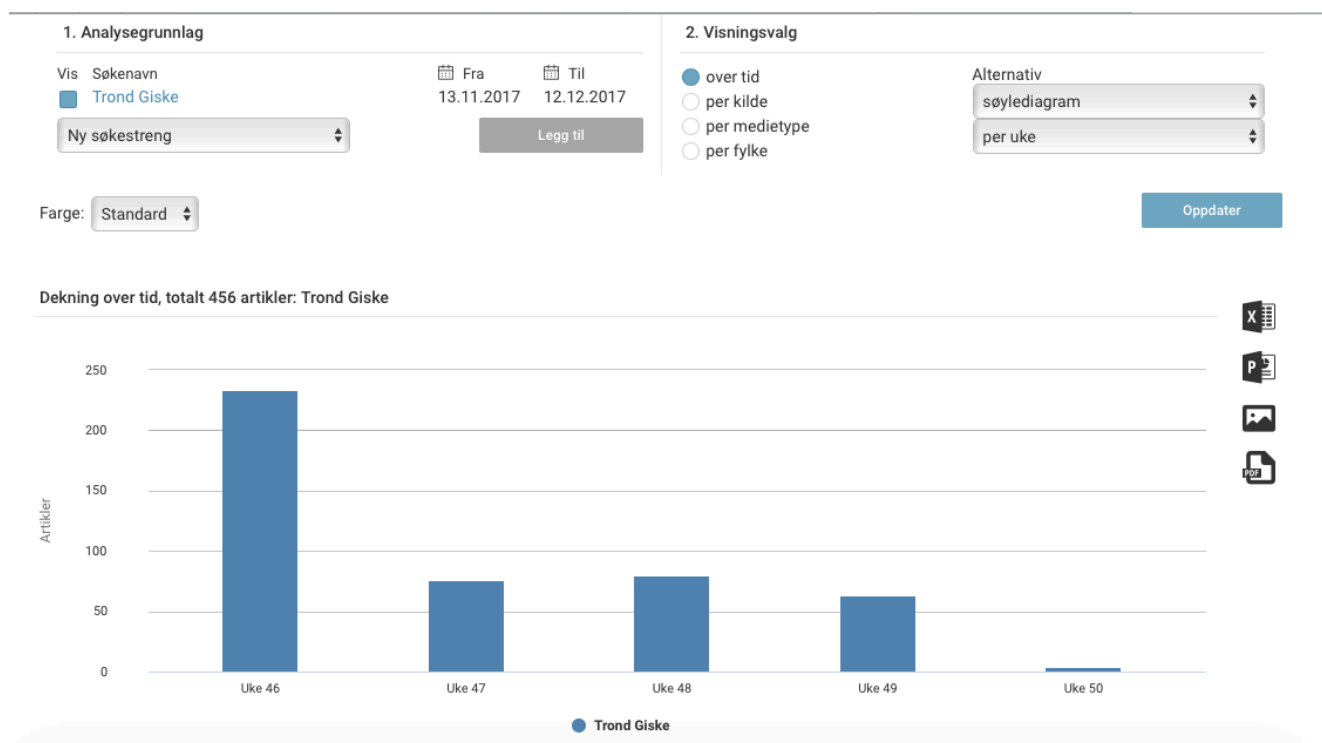
De fleste søkene ble foretatt med utgangspunkt i tidsavgrensningen 13.12.17 til 12.01.18, med utgangspunkt i det første forskningsspørsmålet. Jeg foretok imidlertid enkelte søk på tilsvarende søkeordskombinasjoner i tidsperioden 13.11.17 til 12.12.17, altså måneden før den første varslingsaken kom ut i Dagens Næringsliv. I denne tidsperioden søkte jeg på «Trond Giske» og «Trond Giske metoo» i alle norske medier, altså web, TV, radio, og papir. Disse søkene ble gjort for å gi et mer tydelig bilde av pressedekningens omfang, og for å kartlegge hvilke tendenser som finnes i deknningen av Giske-saken den første måneden etter sakens utbrudd kontra hvilke tendenser som fantes måneden før. Jeg har også foretatt stikkprøver av treffene jeg fant, for å på best mulig måte kartlegge hvorvidt treffene faktisk er tilknyttet varslingssakene om Trond Giske.

4.1.1 Funn og analyse

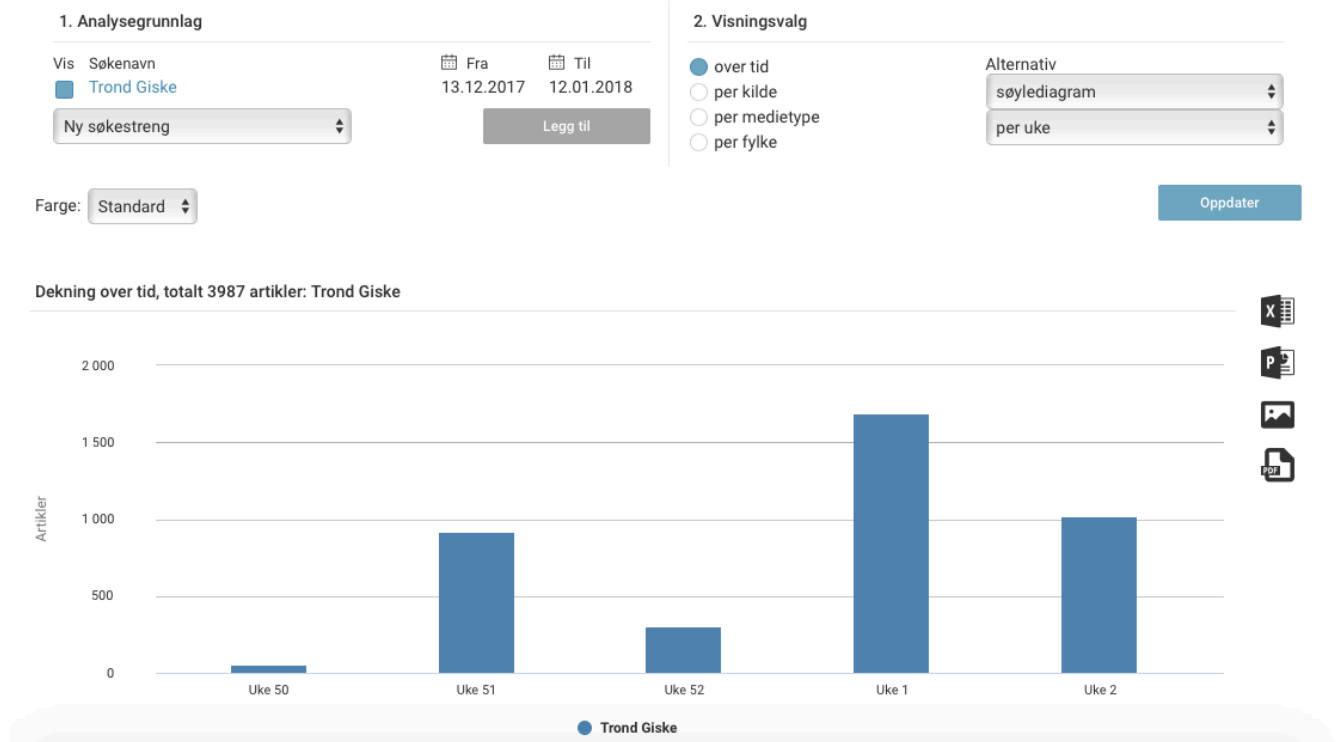
Søkeordet «Trond Giske» gav 4001 treff i tidsperioden på én måned i alle norske medier, altså norsk TV, radio, papiravis, og nettmedier. 4001 treff i løpet av denne korte perioden tilsvarer i snitt ca 129 saker per dag. Dette kan omtales som omfangsrikt. Som sammenligningsgrunnlag har jeg også søkt på «metoo» i samme tidsperiode. Søket ga 2714 treff i alle norske medier, og omfatter da alle saker som har blitt skrevet i tidsperioden som kan tilknyttes begrepet «metoo» og #metoo-kampanjen.

Søker man på «Trond Giske metoo», får man 696 treff. Det er altså minimum 696 publiserte saker som direkte er tilknyttet Trond Giske og #metoo-kampanjen. Søket på «Trond Giske trakassering» viser at minst 1119 av treffene er direkte tilknyttet ordet «trakassering». Ut ifra de dataene som er funnet er det dermed logisk å anta at en stor del av de 4001 treffene man får på søket «Trond Giske» omhandler varslingssakene om ham. Stikkprøvene som er foretatt, viser også at en stor overvekt av treffene i søket «Trond Giske» er direkte eller indirekte tilknyttet varslingssakene mot ham.

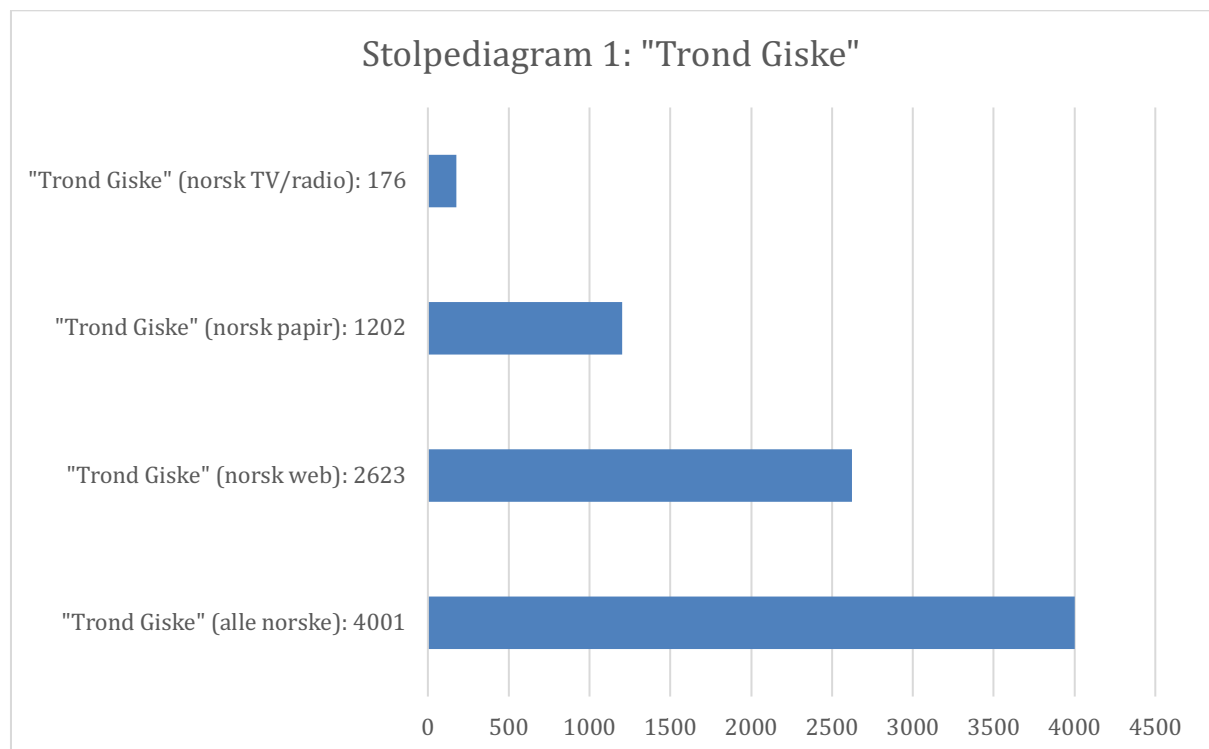
Skjermbildet under viser et søylediagram laget i Atekst. Diagrammet viser omfanget av materialet som dukket opp ved søk på «Trond Giske» i tidsperioden 13.11.17 til 12.12.17, altså måneden før saken brøt ut. Som diagrammet viser, fikk jeg totalt 456 treff på søkeordet «Trond Giske» i denne tidsperioden i alle norske medier. Noen hundretalls treff for en nestleder i et av Norges største politiske partier mener jeg at kan ikke sees som spesielt uvanlig.

Søylediagrammet i det neste skjermbildet representerer materialet som dukket opp på samme søk, «Trond Giske», i alle norske medier, men denne gangen i tidsperioden 13.12.17 til 12.01.18. Som søylediagrammet viser er omfanget nesten ti ganger så stort, med totalt 4001 artikler i løpet av denne ene måneden. Spesielt i uke 2, som i henhold til tidslinjen presentert i teorikapitlet er uken da både Giske gikk av som nestleder og Line Oma stod frem som varsler, er pressdekningen svært omfattende, med godt over 1000 publiserte saker som inneholder søkeordet «Trond Giske».

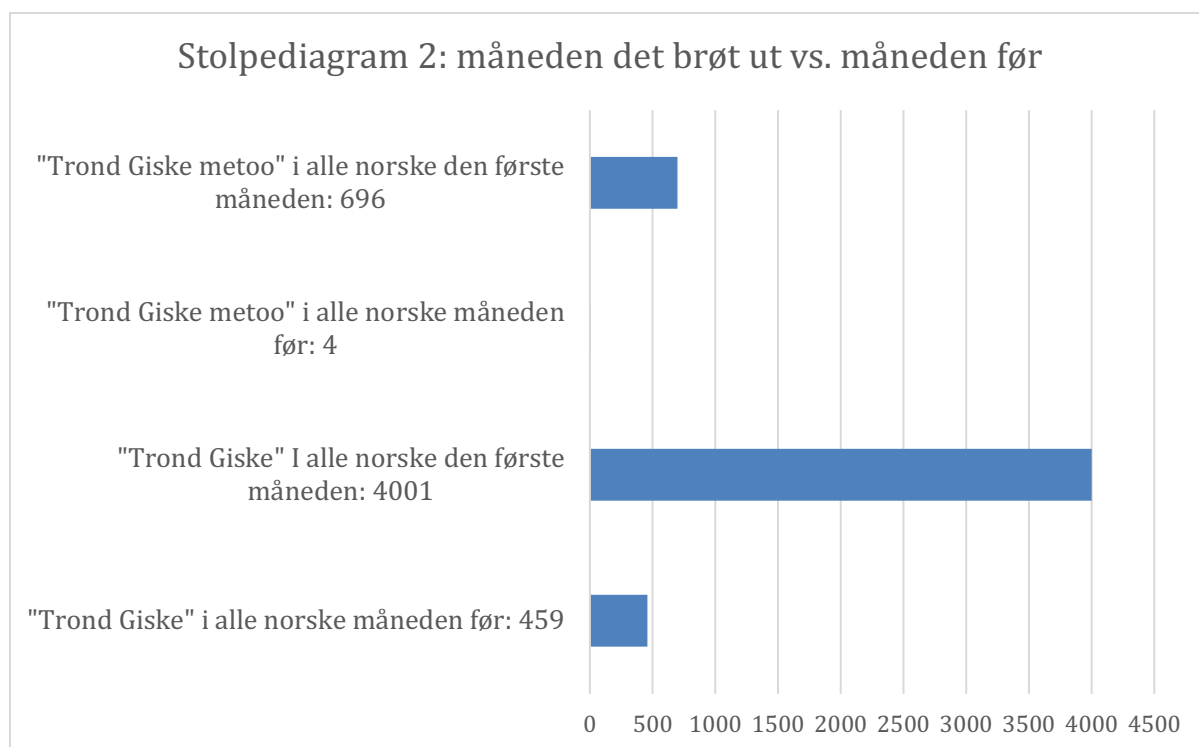
Stolpediagram 1, som vist under, illustrerer treffene jeg fikk på søkeordet «Trond Giske» i tidsperioden 13.12.17-12.01.18. På denne søkeordskombinasjonen har jeg i tillegg foretatt separate søk i alle norske medier: norsk web, norsk papir, og norsk TV/radio.

Stolpediagram 1 viser et høyt antall publiserte saker som involverer søkeordet «Trond Giske» i tidsperioden det er snakk om, med hele 4001 saker totalt i alle norske medier. Diagrammet viser også at pressedeckningen i norsk web er betraktelig høyere enn i både norsk papir og norsk TV og radio, med hele 2623 saker på en måned. Dette funnet kan knyttes opp til flere ting, men det jeg først og fremst vil trekke frem er nettmedienes evne til å publisere saker svært raskt. Nettmedier arbeider raskere og kan få nyheter ut raskere enn det andre mediekanaler kan, fordi publiseringsmetodene er via internett og en trenger dermed ikke å vente på at saken skal gå til trykk. Nettmedier kan også publisere mange saker i løpet av kort tid, og sannsynligheten for at nettavisene har hatt opp flere saker om Trond Giske på samme tid er derfor til stede.

I tillegg viser stikkprøvene mine at en del saker blir gjenpublisert i flere ulike nettaviser, og dermed finnes det antakelig betraktelig flere saker på nettet enn i andre mediekanaler som omtaler nøyaktig samme hendelse. Eksempelvis er det rundt 10 treff på overskriften «Giske- varslert takker Tajik for støtten» fra 2. januar 2018, og det ble dermed publisert 10 individuelle saker i ulike aviser og nettpublikasjoner med identisk tema denne dagen. Det høye antallet treff i norsk web skyldes nok altså delvis at saker blir gjenpublisert, og delvis at nettmedier har muligheten til å publisere flere saker og til å publisere raskere enn andre mediekanaler.

Jeg har også foretatt sammenlignende søk på søkeordkombinasjonene «Trond Giske» og «Trond Giske metoo» i henholdsvis måneden før saken brøt ut, og den første måneden etter at saken kom ut, i alle norske medier. Resultatet av søket er illustrert i stolpediagram 2.

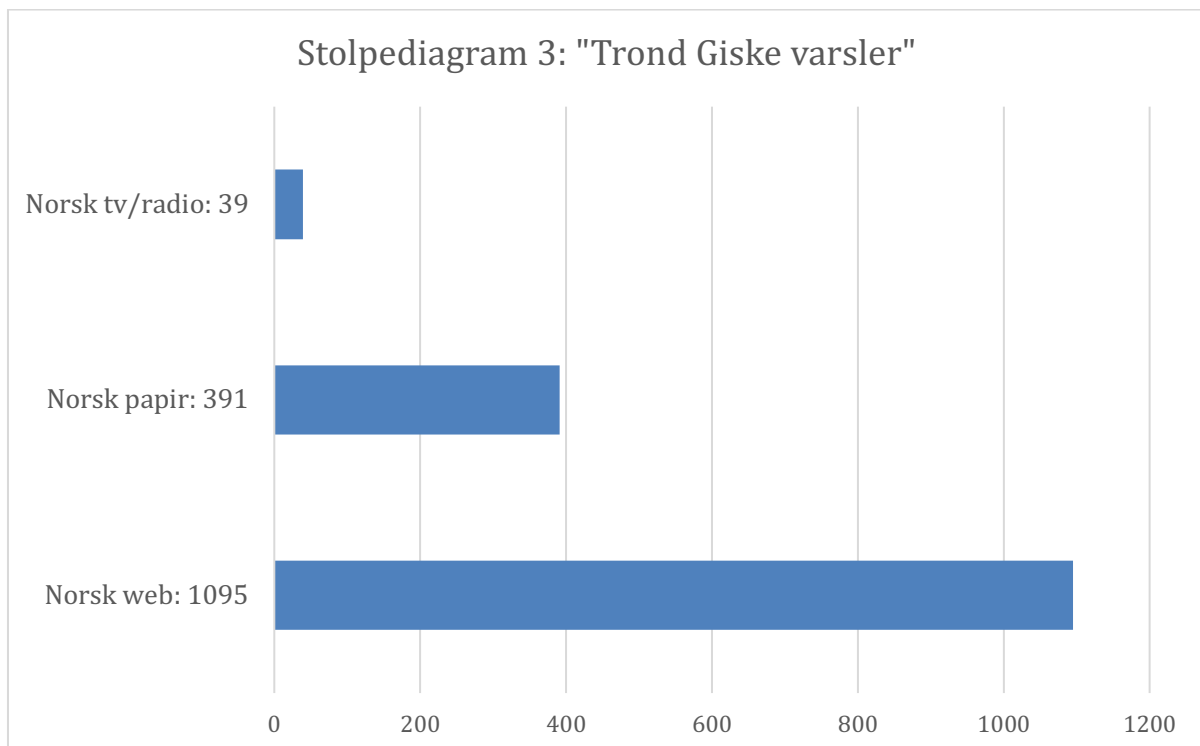
Som stolpediagram 2 viser er det svært stor forskjell på hvor mange treff de ulike søkeordskombinasjonene gir i henholdsvis november/desember 2017 og desember/januar 2017-2018. Søket på «Trond Giske» i tidsperioden 13.11.17-12.12.17 gav 459 treff. Samme søk måneden etter gav, som tidligere nevnt, 4001 treff. Det har altså blitt publisert nesten ti ganger så mange saker som omhandler eller involverer ordene «Trond Giske» i desember/januar enn det som ble skrevet og publisert i november/desember.

Stolpediagrammet viser også at søkeordskombinasjonen «Trond Giske metoo» har en stor økning i antall treff i desember/januar, kontra november/desember. I måneden før saken brøt ut gir søkeordskombinasjonen kun 4 treff, mens i måneden etter at saken brøt ut har kombinasjonen hele 696 treff.

Det disse tallene forteller oss er at i tidsperioden 13.12.17-12.01.18 har det kommet ut en sak av omfang og betydning om Trond Giske med tilknytning til #metoo-kampanjen, hvor det har skjedd mye den første måneden. Dette stemmer overens med sakens tidslinje som ble presentert i teoridelen, hvor det kommer frem at det har vært flere vendepunkter og stadig ny informasjon i varslings sakene mot Trond Giske. 4001 saker på en måned utgjør et snitt på 129 saker per dag. Dette mener jeg kan sies å være omfangsrikt.

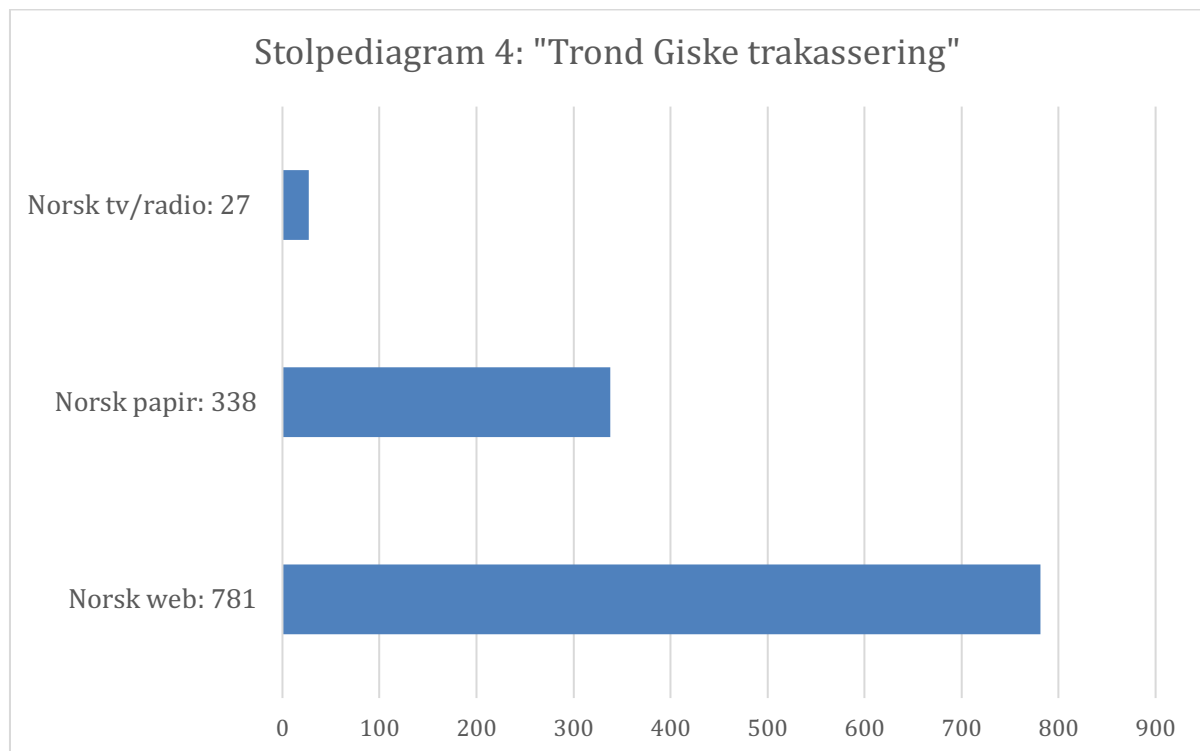
Videre viser stolpediagrammet at Trond Giskes navn hadde lite eller ingen tilknytning til #metoo-kampanjen i måneden før saken brøt ut, ettersom søkeordskombinasjonen «Trond Giske metoo» kun ga 4 treff. De 696 treffene kombinasjonen gir i tidsperioden medio desember til medio januar viser at det i snitt har blitt publisert litt over 22 saker per dag som inneholder søkeordene «Trond Giske metoo». Mer enn 22 saker per dag hele den måneden knytter altså Trond Giskes navn direkte til #metoo-kampanjen.

Stolpediagram 3, som illustrert under, viser antall treff på søkeordskombinasjonen «Trond Giske varsler» i den aktuelle måneden. Søket er også gjort i norsk tv/radio, norsk papir, og norsk web. Som diagrammet viser gav søket «Trond Giske varsler» til sammen 1525 treff i den avgrensede perioden.

Som stolpediagram 3 viser, har det blitt publisert 1095 saker i norsk web som er tilknyttet søkeordene «Trond Giske varsler» i løpet av måneden medio desember til medio januar. Også her er det altså mer enn dobbelt så mange treff på websaker som det er treff i norske papiraviser og norsk TV og radio til sammen i samme tidsrom. Dette viser samme tendens som stolpediagram 1 gjør: at norske webmedier kan publisere raskt, publisere mye, og at de kan resirkulere saker fra andre nettaviser.

Det neste stolpediagrammet, stolpediagram 4, viser treff på «Trond Giske trakassering» i den aktuelle tidsperioden. Også her ser vi samme tendens som i de øvrige stolpediagrammene: det har blitt publisert svært mange saker, og det har blitt publisert aller flest i norske nettmedier. Totalt 1119 publiserte saker tilknyttet «Trond Giske» og «trakassering» dukker opp i søk, altså cirka 36 saker per dag. Dette mener jeg også kan sies å være svært omfangsrikt.

4.1.2 Oppsummering

Felles for alle stolpediagrammene presentert i dette kapitlet er at forskjellene mellom pressedeckningen i norsk web, norsk papir, og norsk tv/radio er svært tydelige. Det har blitt publisert mer enn dobbelt så mange saker i norsk web som det har blitt publisert saker i de andre mediekanalene. Vi ser altså ulike tendenser i pressedeckningen på Internett, kontra pressedeckningen i andre mediekanaler som papir, TV og radio. Dette har årsakssammenheng med flere ting, blant annet muligheten for å resirkulere nettartikler i flere ulike nettaviser, samt at nettmedier har anledning til å publisere mye raskere enn andre mediekanaler ettersom de ikke behøver å vente på trykk eller sendetid.

Funnene i medieovervåkingstjenesten Retriever forteller oss mye om sakens *tendenser*. Den overordnede tendensen vi ser i pressedeckningen av Giske-saken i alle norske medier, er at

pressedeckningen er svært omfattende, og at det er publisert svært mange saker i løpet av kort tid. Stikkprøver viser at det store flertallet av sakene direkte omhandler varslingssakene mot Trond Giske, og det viser også at en del saker blir gjenpublisert i ulike nettaviser. Dette bidrar også til at omfanget av pressedeckningen blir større, selv om det ikke presenteres noe nytt i hver sak som publiseres. Spredningen av saken i nettaviser er altså av betraktelig større omfang enn i andre mediekkanaler. Hovedtendensene er altså at dekkningen har stort omfang, og at det store flertallet av sakene knytter Trond Giskes navn opp mot #metoo-kampanjen, varsler, og trakasserende oppførsel.

4.2 Sakens dybde og innhold

I dette delkapitlet vil jeg foreta en kvalitativ tekstanalyse av fire artikler som omhandler Giske-saken. Som nevnt i metodekapitlet er dette ikke en helhetlig retorisk analyse, men en tekstanalyse som vier fokus til de *innholdsmessige* forholdene som *stil, språk, tone, representasjon* og forekomsten av *ladede ord*. Videre skal analysen gå inn på hvordan disse innholdsmessige forholdene i tekstene brukes som *retorisk argumentasjon*.

De kvalitative dataene i min oppgave er alle hentet fra arkivdatabasen Atekst. Sakene er publisert innenfor samme tidsrom som de kvantitative dataene presentert i kapittel 5.1., altså 13.12.17 til 12.01.18. Artiklene er valgt ut med bakgrunn i tidslinjen presentert i teori-kapitlet, og de representerer alle en fase i tidslinjen: *utbruddet, erkjennelsen, reaksjonen og offeret*. Alle fire presenterer altså viktige vendepunkter i saken. Alle artiklene er tilgjengelige i nettavisene til henholdsvis Dagens Næringsliv, NRK, og Aftenposten. Tre av dem ligger tilgjengelig gratis, mens artikkelen i Dagens Næringsliv ligger bak betalingsmur. Lenker til alle artiklene ligger som vedlegg nederst i oppgaven (vedlegg 1).

Den kvalitative tekstanalysen skal besvare det første forskningsspørsmålet: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?* Også det andre forskningsspørsmålet vil bli prioritert i analysen: *Hvilke stemmer har fått komme til uttrykk i pressedeckningen av Trond Giske-saken?* Analysen skal også gi dybdeinformasjon knyttet opp til problemstillingen, og bidra til at vi kan dra en konklusjon på spørsmålet: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?*

I analysen av artiklene vil jeg først redegjøre for artiklenes innhold. Jeg vil deretter se nærmere på den retoriske argumentasjonen som forekommer ut ifra de innholdsmessige forholdene i artiklene, med spesielt fokus på stil, språk, tone, representasjon, og ladede ord. Alle de innholdsmessige forholdene vil jeg måle opp mot medieetiske gyldighetskrav, da spesielt tilknyttet sannhet, rimelighet, og oppriktighet. Jeg vil også se på eventuelle kritikkverdige forhold som spekulering, usaklighet, og lignende. Den kvalitative analysen vil dermed ikke være en fullstendig retorisk analyse, men mer en tekstanalyse som fokuserer på visse aspekter ved teksten.

I paragraf § 1.2 av Vær Varsom-plakaten heter det: «Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk» (Norsk Presseforbund, 2018). Det vil si at argumentasjonen skal representere både varslernes og Giskes syn i denne saken. Jeg vil derfor også se på hvilke stemmer som er representert i artiklene.

4.2.1 Første stadie: «Utbruddet»

Den første artikkelen i materialet er den første artikkelen som ble publisert om varslings sakene mot Trond Giske. Artikkelen er skrevet av Tore Gjerstad og Kristian Skard, og ble publisert 13. desember 2017. Artikkelen har tittelen: «Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske». Tidligere i desember hadde Dagens Næringsliv publisert en rekke artikler tilknyttet varslings saker om seksuell trakassering i Arbeiderpartiet, men Giskes sak kom ikke på trykk før 13. desember.

Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske

Arbeiderpartiet er varslet og har fått henvendelser om flere saker om oppførselen til Aps nestleder Trond Giske.

Tore Gjerstad og Kristian Skard

Publisert: 13.12.2017 – 17:30 Oppdatert: 14.12.2017 – 09:55

[Les hele avisen](#)

Etter det DN kjenner til handler det om situasjoner der det skal ha blitt reagert på Trond Giskes oppførsel og der varslerne og de som har tatt kontakt har ment at Arbeiderpartiet må undersøke sakene.

Trond Giske er gjort kjent med DNs opplysninger, men har ikke ønsket å kommentere det han omtaler som rykter.

Faksimile 1: DN, 13.12.17

Artikkelen dreier seg i hovedsak om tre varslingssaker mot Trond Giske, hvor det ifølge Dagens Næringsliv handler om «situasjoner der det skal ha blitt reagert på Trond Giskes oppførsel og der varslerne og de som har tatt kontakt har ment at Arbeiderpartiet må undersøke sakene.» (Gjerstad & Skard, 2017). Artikkelforfatterne går i detalj om varslingene, hvor den ene skal dreie seg om upassende sms'er til en yngre kvinne, mens den andre varslingen knyttes til en situasjon hvor Giske oppsøkte et omkleddingsrom i forbindelse med en kulturforestilling. Behandlingen av saken om sms'ene ble foretatt av daværende partisekretær Raymond Johansen, som etter en forklaring fra Giske slo seg til ro med at det ikke var grunn til å reagere mer overfor Giske.

Den siste varslingen dreier seg om «det som ble oppfattet som upassende oppførsel fra Trond Giske i forbindelse med hans statssekretærs bursdag». (ibid). Sistnevnte sak skal i følge DN ha blitt tatt opp med leder for Arbeiderpartiets kvinnenettverk, Anniken Huitfeldt. DN opplyser at de ikke har kjennskap til om saken ble tatt opp med Giske, og Anniken Huitfeldt selv ønsker ikke å kommentere saken.

Det blir også viet plass til at Anniken Huitfeldt og partisekretær Kjersti Stenseng tidligere samme måned hadde advart partifeller mot å bruke rykter i interne maktkamper. Huitfeldt publiserte følgende melding på en lukket gruppe for kvinnenettverket: «Når de formidles slik i media, blir slike saker faktisk brukt i interne maktkamper fremsatt av anonyme kilder det er umulig å forsvare seg mot. Det er jeg oppriktig skuffet over.» (ibid)

Både Trond Giske, leder i Aps kvinnenettverk, Anniken Huitfeldt, og partisekretær i Arbeiderpartiet, Kjersti Stenseng, har i følge artikkelen blitt orientert om opplysningene, men ingen av dem har villet kommentere. I følge artikkelen, omtaler Giske opplysningene som «rykter». Det kommer også frem at Arbeiderpartiet flere ganger hadde hatt møter hvor de diskuterte hvordan partiet skulle forholde seg til varsler om uønsket oppførsel i partiet.

Artikkelen er skrevet med et *språk* og en *tone* som bærer preg av at saken er alvorlig. Artikkelen har en typisk journalistisk oppbygning og *stil*, med en oppsummerende ingress og en utfyllende tekst om varslings sakene det gjelder. Artikkelen er relativt lang, og de tre varsler-historiene er presentert på en detaljert måte som gir leseren innsikt i den faktiske situasjonen som har vært.

Argumentasjonen som legges frem baserer seg på de konkrete sakene som omtales. Dette er et eksempel på åpen argumentasjon, hvor bevismidlene er knyttet til sakens innhold. Det er altså klassisk logosargumentasjon, som appellerer til logikk og fornuft hos leserne. Leserene kan her trekke slutninger om saken ut ifra egen fornuft og evne til resonnement.

Artikkelens språkbruk og tone kan i enkelte tilfeller gi inntrykk av en form for subjektivitet eller partiskhet som peker i retning at varslerne har rett, mens Giske helt tydelig har gjort noe galt. Dette kommer særlig frem i setningen: «Trond Giske er gjort kjent med DNs opplysninger, men har ikke ønsket å kommentere det han omtaler som rykter». Presiseringen av at Giske selv omtaler dette som rykter, gir rom for å spekulere i om Giske i det hele tatt tar varslings sakene på alvor. Å omtale en sak som rykter kan tolkes som en bagatellisering av saken, og det kan dermed tolkes dithen at Giske ser på varslings sakene mot ham som en bagatell.

Et annet eksempel er avsnittet som omhandler Anniken Huitfeldts og Kjersti Stensengs advarsler mot å bruke rykter i en intern maktkamp, hvor artikkelforfatterne skriver: «Både Huitfeldt og Stenseng er nære allierte med Trond Giske». Dette mener jeg at kan oppfattes

som en anelse spekulativt. Det er av sakens relevans å opplyse at Huitfeldt og Stenseng har tilknytning til Giske, men å referer til dem som «nære allierte» kan oppfattes som insinuerende mot at Huitfeldt og Stenseng ønsker å beskytte Giske, og å ta ham i forsvar. Denne formuleringen kan også peke mot at artikkelforfatterne har en oppfatning av at varslings sakene mot Giske muligens vil bli behandlet i favør med Giske, og at Huitfeldt og Stenseng er tilbøyelige til å ta Giskes parti i saksbehandlingen.

Den subjektive oppfatningen hos artikkelforfatterne om at Arbeiderpartiet ledelse har gjort noe galt i håndteringen av saken, kommer til uttrykk flere steder i saken. Det kommer særlig til uttrykk i følgende avsnitt:

«Etter det DN får opplyst, er partisekretær Kjersti Stensengs oppfatning om denne saken at det ikke er alvorlig og ikke noe å ta tak i, og at Arbeiderpartiet derfor ikke kommer til gå inn i saken og undersøke den. Da DN ba om kommentar fra Kjersti Stenseng, ville hun ikke snakke om det: – Jeg har ingen kommentar, sier Stenseng.» (Gjerstad & Skard, 2017)

Det å omtale Kjersti Stensengs meninger som en «oppfatning» peker i retning av at artikkelforfatterne har et annet standpunkt enn Stenseng. Fremstillingen av hennes «oppfatning» av at saken ikke er alvorlig kan også tolkes som at Stenseng bagatelliserer saken. Dette kan knyttes opp mot Giskes omtalelse av varslings sakene som «rykter», som også kan gi leseren en oppfatning av at Giske ikke ser saken som alvorlig.

Alle varslene som omtales er satt frem av anonyme kilder. I følge Vær Varsom-plakaten, som er omtalt i teorikapitlet, er kildenes rett til anonymitet tydelig beskrevet. Samtidig mener blant andre journalistikkforsker Lars Arve Røssland at åpenhet til leseren er helt prinsipielt for å skape tillit mellom leser og forfatter (Røssland, 2007, s. 122). Dermed kan denne anonymiseringen potensielt bidra til å svekke artikkelens troverdighet, og dermed også artikkelens logos, ved at muligheten for faktasjekk blir nær sagt eliminert ved bruken av anonyme kilder. Det er da kun artikkelforfatterne som vet hvem kildene er, og det er dermed mediene som fører bevisbyrden for varslene. Leserne blir på denne måten «tvunget» til å stole på at mediene forteller sannheten.

Pressen har et særlig ansvar for å sørge for at ulike syn kommer til uttrykk (Norsk Presseforbund, 2018). Det er imidlertid viet svært lite plass til Trond Giskes argumentasjon i denne saken utover kommentaren hvor Giske omtaler opplysningene som rykter. Dette gjør at

artikkelen blir noe ensidig formidlet, da det ikke kommer frem andre synspunkter enn de synspunkter som varslerne har lagt frem. Det kommer imidlertid frem i artikkelen at hovedgrunnen til at Giskes syn ikke kommer til uttrykk er at verken Trond Giske selv, leder av kvinnenettverket Anniken Huitfeldt, eller partisekretær Kjersti Stenseng ønsket å kommentere saken. Dette er nevnt ved to anledninger i artikkelen. Artikkelforfatterne kan dermed ikke ha fullt ansvar for at artikkelen er fremstilt ensidig, men ensidigheten vil likevel ha relevans for hvordan leserne vil oppfatte sakens kjerne.

Ettersom artikkelen portretterer saken fra kun varslernes side, samt at en i enkelte tilfeller kan se tendenser til subjektivitet og spekulasjon i artikkelen, vil jeg argumentere for at artikkelen i hovedsak appellerer til den delen av befolkningen som mener at den typen oppførsel som beskrives i artikkelen, er upassende og ikke greit. Dette kan ses som en form for *logosargumentasjon*, og bygger på lesernes fornuft og logiske oppfatning av at seksuell trakassering ikke er greit.

Artikkelen appellerer imidlertid kanskje ekstra mye til de som, i likhet med varslerne, har blitt utsatt for upassende oppførsel, seksuell trakassering, eller lignende handlinger selv. Jeg vil med det argumentere for at artikkelen også benytter en viss grad av skjult argumentasjon i form av appellering til lesernes følelser (*patosargumentasjon*), ettersom det kan være enklere for mennesker som har opplevd lignende situasjoner å relatere seg til og å sympatisere med varslerne, og dermed også bli engasjerte i saken. At Trond Giske «omtaler saken som rykter» og at partisekretær Kjersti Stensengs «oppfatning» er at saken ikke er alvorlig mener jeg at kan oppfattes som spesielt provoserende for de leserne som sympatiserer med varslerne. Det kan videre bidra til en forsterket negativ holdning til Trond Giske og Arbeiderpartiet, og også muligens en større grad av forhåndsdømming av Trond Giske.

Artikkelen «Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske» er altså en artikkel som bruker både åpen og skjult argumentasjon. Artikkelforfatterne appellerer til både til lesernes fornuft og til lesernes personlige følelser om den typen oppførsel Giskes varsler dreier seg om. Alle varslingssakene er fremsatt av anonyme kilder, noe som kan svekke artikkelens troverdighet, men at historiene er såpass utfyllende fortalt bidrar igjen til å sannsynliggjøre at historiene er sanne, og dermed styrke artikkelens troverdighet.

Samtidig ser jeg tendenser til både spekulering og en subjektiv fremstilling av saken i enkelte tilfeller, og dette kan videre påvirke lesernes oppfatning av saken. Verken Giske eller andre sentrale stemmer i Arbeiderpartiet er tilstrekkelig representert i artikkelen, men dette skyldes også at verken Giske eller andre spurte i partiet har villet avgi kommentar til Dagens Næringsliv. Saken er altså ensidig fremstilt, og dette vil også ha innvirkning på lesernes oppfatning av saken.

4.2.2 Andre stadie: «Erkjennelsen»

Den 21. desember 2017 kom nyheten om at Trond Giske offisielt beklaget sin oppførsel. Dette hendte via en pressemelding. Artikkelen jeg skal foreta analyse av ble publisert samme dag i Aftenposten, og er skrevet av Robert Gjerde fra NTB. Tittelen på artikkelen er: «Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel». (Gjerde, 2017)

Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel

Aps nestleder Trond Giske beklager egen oppførsel: - Jeg tar på alvor at jeg har opptrådt på en måte som har vært belastende. Det beklager jeg sterkt.

FOTO: Heiko Junge / NTB scanpix

Ap-leder Jonas Gahr Støre (t.v.) og nestleder Trond Giske.

Robert Gjerde
NTB

21. des. 2017 14:43 o 16:19

Faksimile 2: NTB/Aftenposten 21.12.17

Saken omhandler først og fremst at Giske dagen før deltok i et møte med partileder Jonas Gahr Støre om varslingssakene mot ham. Gjennom pressemeldingen sier Giske:

«Jeg ser at slike opplevelser er negativt for partiet og for partikulturen vi skal ha, og at det er et særlig ansvar for oss som har ledende tillitsverv å sørge for en god partikultur. Dette tar jeg til meg og vil gjøre mitt for å bidra til dette.» (ibid)

Videre omtaler han møtet han hadde med Støre og partisekretær Kjersti Stenseng, og sier at han tar til seg kritikken og at det er hans ansvar. Støre kommer også med en uttalelse i pressemeldingen, og understreker «alvoret i situasjonen».

Artikkelen tar også for seg kritikken som har kommet inn mot partiledelsen, og om utydelighetene rundt hvordan sakene håndteres. Kritikken rettes spesielt mot Anniken Huitfeldt, som sier: «Seksuell trakassering er uakseptabelt. Vi har tatt og tar arbeidet for å bekjempe trakassering på alvor i Arbeiderpartiet.» (Gjerde, 2017) Hun avviser spørsmålet om hun ikke har advart mot at varslinger kan misbrukes som en del av en maktkamp, og sier: «Jeg har sagt at man skal melde fra hvis man hører om seksuell trakassering, ikke spre rykter om det.» Huitfeldt understreker også at hun stiller seg bak oppropet mot seksuell trakassering som ble fremmet av Oslo Ap dagen før.

I følge artikkelen ønsket ikke fylkesleder i Oslo Ap, Frode Jacobsen, å kommentere Giskes beklagelse. Jacobsen var en av politikerne som signerte oppropet mot seksuell trakassering, som hendte dagen før beklagelsen til Trond Giske. Stortingsrepresentant Inga-Lill Olsen kommenterer imidlertid saken: «Jeg registrerer at det har kommet en beklagelse. Det er nok fornuftig når den har kommet. Men jeg kjenner ikke saken og kan ikke kommentere noe utover det.» (ibid)

Også denne artikkelen bærer preg av sakens alvor, både i *språk* og *tone*. Hyppig bruk av ord som «ansvar», «alvor» og «uakseptabelt» bidrar til å forsterke inntrykket av at temaet er dypt alvorlig. Artikkelens *stil* er dagsaktuell og formell, og oppbygningen er lik en klassisk artikkel med overskrift, forklarende ingress, og et utdypende innhold. Selve artikkelen består i stor grad av sitater fra ulike partimedlemmer i Ap, deriblant Trond Giske, Jonas Gahr Støre, Anniken Huitfeldt, og Inga-Lill Olsen, med forklarende og utdypende tekst til de ulike situatene.

I første del av denne artikkelen er Trond Giskes stemme *velrepresentert*, ettersom artikkelen i stor grad handler om hans offentlige beklagelse. Giske er sitert flere ganger, og han sier blant annet: «Jeg tar på alvor at jeg har opptrådt på en måte som har vært belastende. Det beklager jeg sterkt» (ibid). Videre er han sitert på at han ser at slike opplevelser «er negativt for partiet og for partikulturen». Han sier også: «Det er et særlig ansvar for oss som har ledende tillitsverv å sørge for en god partikultur. Dette tar jeg til meg og vil gjøre mitt for å bidra til dette.» (ibid)

Ettersom Giskes pressemelding er grundig sitert i artikkelen, konkluderer jeg med at han har en tydelig stemme i denne artikkelen. Beklagelsen er lagt frem svært helhetlig, og Giske får i stor grad mulighet til å fortelle hvordan han oppfatter situasjonen og varslingssakene mot ham.

Andre stemmer kommer også tydelig frem i artikkelen, deriblant partileder Jonas Gahr Støre som blir sitert på at han har gjort det klart overfor Trond Giske at oppførselen hans har vært kritikkverdig, og at han har «understreket alvoret i situasjonen». Også stortingsrepresentant Inga-Lill Olsen kommenterer saken, og sier at hun registrerer at det har kommet en beklagelse og at «det er nok fornuftig når den har kommet». Flere politikere har også blitt bedt om å kommentere, uten at de har ønsket å kommentere.

Ingen konkrete varslingssaker blir tatt opp eller kommentert i saken, og heller ingen av varslene er sitert i artikkelen. Jeg vil imidlertid argumentere for at deres stemmer er velrepresentert gjennom artikkelforfatteren, og gjennom artikkelens innhold. Som nevnt er tonen i artikkelen utpreget alvorlig, noe jeg mener er et virkemiddel som støtter opp under varslernes side av saken, da det er naturlig å anta at sakene oppleves som svært alvorlige for dem. Artikkelforfatteren viser med den alvorlige tonen at varslene skal respekteres og tas på alvor. Dermed kommer også deres stemmer til uttrykk i denne artikkelen.

Trond Giske selv er som nevnt en velrepresentert stemme i artikkelen, og i pressemeldingen legger han seg flat og beklager. Han kommer ikke med unnskyldninger for oppførselen sin, og han insinuerer heller ikke at han ikke har gjort noe kritikkverdig. Det er imidlertid ingen stemmer representert som støtter Giske. Både Jonas Gahr Støre, Anniken Huitfeldt, og Frode Jacobsen tar med sine uttalelser et standpunkt om at Giske har opptrådt kritikkverdig. Også artikkelforfatteren tar med språk, tone, og ladede ord et tilsvarende standpunkt mot Giske. Fremstillingen gir en følelse av at «hele verden» er imot Giske, og bidrar dermed til å forsterke oppfatningen hos leseren at Giske har gjort noe kritikkverdig og galt, og at man skal støtte opp under varslene.

Artikkelen som helhet er fremstilt saklig med en kritisk undertone, og det stilles kritiske spørsmål til blant andre Anniken Huitfeldt i forbindelse med hennes uttalelse om bruken av «rykter» i interne maktkamper. Hun besvarer spørsmålet rundt denne uttalelsen med: «Jeg har sagt at man skal melde fra hvis man hører om seksuell trakassering, ikke spre rykter om det».

Huitfeldt får her muligheten til å rette opp en kritikkverdig uttalelse, og hun får også anledning til å understreke overfor pressen og publikum at hun stiller seg bak oppropet til Oslo AP mot seksuell trakassering.

Vedrørende forekomsten av *ladede ord* vil jeg trekke frem overskriften på artikkelen: «Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel», som illustrert i faksimile 2 ovenfor. Bruken av anførselstegn rundt ordene «beklager sterkt» indikerer at artikkelforfatteren foretar et direkte sitat fra Giskes pressemelding. Det kan imidlertid også argumenteres for at anførselstegn kan brukes som et virkemiddel for å markere sarkastisk distanse. Denne overskriften kan dermed også leses som at Giske går ut i media og «beklager sterkt» oppførselen sin, uten at han egentlig mener det. Artikkelforfatter kunne skrevet overskriften på flere andre måter for å oppsummere saken, og samtidig unngå en sarkastisk undertone. Jeg vil derfor argumentere for at anførselstegnene i dette tilfellet markerer en spekulativ holdning til Giskes beklagelse, og at artikkelen hadde vært mer tjent med en annen overskrift enn den som er brukt her.

Sakens alvorlige tone og språk appellerer i stor grad til følelser som kan tilknyttes leserens følelse av alvor og moral. Dette er altså *retorisk argumentasjon* som appellerer til følelser, patos. Det alvorlige preget over saken er også en form for logosargumentasjon, der den logiske slutningen det siktes til er at seksuell trakassering er alvorlig og galt. Det kan også argumenteres for at denne typen argumentasjon også styrker artikkelforfatterens etos, troverdigheten. Tonen er en indikasjon på at artikkelforfatter tar varslings sakene på alvor, noe som kan gjøre at artikkelforfatter oppfattes som sterk og mer troverdig.

Det benyttes altså både åpen og skjult argumentasjon og i denne artikkelen, og det som i hovedsak markeres her er sakens alvor. De kritiske uttalelsene og artikkelens alvorlige tone kan være virkemidler for å appellere både til følelser, logikk, og troverdighet hos leseren. Sitatet i overskriften hvor Giske «beklager sterkt» sin egen oppførsel bidrar kanskje ekstra sterkt til følelser av sinne og skuffelse overfor Giske, ettersom anførselstegnene kan indikere at Giske ikke er oppriktig i sin unnskyldning. Dette er spekulativ journalistikk, og burde vært løst på en annen måte. Giskes stemme er velrepresentert i artikkelen, men de spekulative tendensene jeg finner kan bidra til å undergrave hans stemme noe. Varslerne og tredjeparter er også representert i artikkelen, og representasjonen er jevnt fordelt og er ikke i favør for noen av sidene.

4.2.3 Tredje stadie: «Reaksjonen»

1. januar 2018 ble det kjent at Giske fritas fra vervet sitt som nestleder i Arbeiderpartiet. Artikkelen jeg skal analysere ble publisert av NRK samme dag, og er skrevet av Margrete Konstad. Artikkelen har tittelen: «Ap: Giske fritas fra verv som nestleder», og sakens ingress er: «Giske fritas fra vervet som nestleder på ubestemt tid «i lys av den krevende situasjonen partiet står i og sakens karakter», melder Ap.» (Konstad, 2018)

Ap: Giske fritas fra verv som nestleder

Giske fritas fra vervet som nestleder på ubestemt tid «i lys av den krevende situasjonen partiet står i og sakens karakter», melder Ap.

Partileder i Arbeiderpartiet, Jonas Gahr Støre.
FOTO: BERIT ROALD / NTB SCANPIX

Margrete Konstad
Journalist

Publisert 1. jan. kl. 21:03
Oppdatert 2. jan. kl. 10:39

I romjula bekrefta ledelsen i Arbeiderpartiet at partiets sentralstyre blir kalt inn på årets første arbeidsdag som følge av varsler mot partiets nestleder.

> Les også: [Giskesaken dag for dag](#)

Faksimile 3: NRK, 01.01.18

Saken innledes med at Arbeiderpartiet i romjula hadde bekreftet at de ville kalle inn til sentralstyremøte 2. januar, og at partiet kvelden før, altså dagen artikkelen er skrevet, sendte ut en pressemelding som opplyste at Trond Giske ville fritas fra sitt verv som nestleder.

Artikkelforfatter skriver videre om en kommentar som ble lagt ut på Trond Giskes egen Facebook-side 1. januar, der han blant annet skriver at «det er kommet flere grunnløse og falske varsler med påstander og beskrivelser», og at han bestrider disse. Han skriver også at i en grundig behandling vil han få legge frem sin versjon. Det kommer også frem at Giske har avvist overfor NTB at han har utsatt noen for seksuell trakassering. Det påpekes i denne delen av artikkelen at partileder Jonas Gahr Støre dagen etter deltok i Politisk kvarter, og at han da uttalte at det har kommet flere varsler mot Giske etter at saken først ble kjent.

Siste halvdel av artikkelen omhandler reaksjoner tilknyttet fritakelsen av Giske fra vervet som nestleder. Sentralstyremedlem i Ap, Else May Botten, siteres på at hun mener det er «klokt at Giske nå fritas fra nestledervervet», og at hun forventer at ledelsen går gjennom hele situasjonen på sentralstyremøtet dagen etter. Sentralstyremedlem Lise Christoffersen ønsker ikke å uttale seg overfor media før saken har blitt gjennomgått i sentralstyremøtet.

Flere politiske kommentatorer får også anledning til å kommentere saken, og politisk kommentator i NRK Magnus Takvam omtaler fritaket som et kompromiss i en vanskelig situasjon:

«– Dette er en enighet mellom Trond Giske og Jonas Gahr Støre, og ikke et formelt forum som har besluttet det. Jeg ser det som et slags kompromiss i en veldig vanskelig situasjon for Arbeiderpartiet.» (Konstad, 2018)

Frøy Gudbrandsen, som er politisk redaktør i Bergens Tidende, mener at fritakelsen er en utsettelse av en vanskelig beslutning. Hun mener at fritaket er fornuftig, men at det hadde vært mer fornuftig om det hadde skjedd tidligere.

Artikkelen handler om et alvorlig tema, noe som reflekteres i artikkelens *stil, språk, og tone*. Den er strukturert med tittel, forklarende ingress, og en utdypende forklaring av hva som har skjedd, samt reaksjoner på hendelsen. Stilen er utpreget dagsaktuell og saklig. Språket i artikkelen er klart og tydelig, og tonen er saklig og alvorlig. Dette kommer spesielt tydelig frem i delen hvor Else May Botten uttaler seg om sin reaksjon: «– Jeg forventer at ledelsen går gjennom hele situasjonen på møtet i morgen. Det er klokt at Giske nå fritas fra nestledervervet.» Her snakker hun om en tydelig forventning hun har til en gjennomgang av en situasjon, og gir uttrykk for at situasjonen er alvorlig når hun omtaler fritakelsen fra vervet som «klokt».

Det er flere stemmer som er direkte *representert* i artikkelen, deriblant Trond Giske, Jonas Gahr Støre, sentralstyremedlemmene Elsa May Botten og Lise Christoffersen, samt to politiske kommentatorer, Frøy Gudbrandsen og Magnus Takvam. Trond Giske får komme til uttrykk gjennom omtalelsen av et Facebook-innlegg han skrev samme dag, hvor han snakket om viktigheten av å få legge frem sin versjon, samt at han bestridte flere av varslene. De andre stemmene er utenforstående som alle har en oppgjort mening om saken, og de understreker alle på en eller annen måte sakens alvor. Videre vil jeg argumentere for at varslene også her er representert gjennom artikkelforfatter, ettersom deres saker er omtalt indirekte.

Jeg ønsker videre å vie noe fokus til fremstillingen av Giskes Facebook-innlegg i artikkelen. Hele Facebook-innlegget ligger som vedlegg i form av et skjermbilde, og er merket som vedlegg 2. Facebook-innlegget ble publisert samme dag som Giske ble fritatt fra sitt verv, altså 1. januar 2018. Giskes Facebook-innlegg blir omtalt i artikkelen slik:

«En kommentar ble lagt ut på Trond Giske sin Facebook-side klokka 21.33. Der skriver han blant annet følgende: «Det er kommet flere grunnløse og falske varsler med påstander og beskrivelser jeg på det sterkeste bestrider».

I kommentaren står det videre at en grundig behandling også innebærer at han får legge fram sin versjon.» (Konstad, 2018)

Dette er det eneste tilknyttet Giskes Facebook-innlegg som blir omtalt i artikkelen. Det tilføyes også at Giske tidligere har avvist overfor NTB at han har utsatt noen for seksuell trakassering. Denne gjengivelsen gir inntrykk av at det eneste Giske ønsker med Facebook-innlegget er å fortelle allmenheten at han bestrider varslene, at han mener de er falske, og at han ønsker å legge frem sin versjon av saken. Det kan videre tolkes dithen at Giske selv ikke mener at han har gjort noe galt, og at «alle» varslene snakker usant. Dette inntrykket forsterkes av setningen om at Giske tidligere har nektet for å ha utsatt noen for seksuell trakassering.

Måten innlegget er sitert på indikerer en forutinntatt oppfatning hos artikkelforfatteren av at Trond Giske ikke var oppriktig i sin beklagelse for et par uker tilbake, og at han selv er av den oppfatning at han ikke har gjort noe kritikkverdig. Dette er skjult argumentasjon som

appellerer til følelser, *patosargumentasjon*, da det at Giske tilsynelatende nekter for alt kan oppleves provoserende og skape følelse av sinne og frustrasjon hos leseren.

Dette er imidlertid ikke alt Giske skriver i sitt Facebook-innlegg. Innlegget er omfattende, og omhandler i all hovedsak hans fritakelse fra vervet som nestleder. I innlegget skriver han også:

«Jeg vil gjenta min beklagelse for at jeg har påført andre mennesker ubehag og problemer ved min tidligere atferd. Jeg har gjort feil, og har ikke alltid vært bevisst nok på rollen min og hvordan den oppleves. Jeg har stor respekt for dem som deler sine historier, alle varsler skal gis en riktig og grundig behandling.» (Vedlegg 2)

Først etter beklagelsen følger delen som er omtalt i NRK-artikkelen, hvor han nevner «grunnløse og falske varsler» som han bestrider. På slutten av dette avsnittet skriver han at: «dette har gjort min og andres situasjon svært vanskelig, og undergraver også tryggheten til reelle varslere».

Leser man denne delen av Facebook-innlegget også, blir altså fremstillingen av saken en helt annen. I denne delen er det tydelig at Giske beklager sin atferd, han erkjenner at han har begått feil og at han ønsker at alle reelle varslere skal føle seg trygge og få en «riktig og grundig behandling» av sine saker. I tillegg argumenterer han for at de «grunnløse og falske» varslene kunne undergrave tryggheten til alle reelle varslere. I motsetning til i NRK-artikkelen, hvor man gjerne kan sitte igjen med inntrykk av at Giske nekter for alle anklager som er fremsatt, vil jeg argumentere for at Facebook-innlegget gir uttrykk for at Giske selv mener og er klar over at flere varsler er reelle og at de fortjener en grundig saksbehandling.

Med bakgrunn i dette, vil jeg argumentere for at artikkelforfatterens dekning av Giskes Facebook-innlegg er sterkt kritikkverdig og på grensen til usaklig. Den fremstiller kun delen av innlegget som omhandler Giskes omtale av «grunnløse og falske varsler», og inkluderer verken Giskes beklagelse, informasjon om fritakelsen fra nestledervervet, eller Giskes fremhevelse av at de «grunnløse» varslene potensielt kunne undergrave tryggheten til reelle varslere. Det medieetiske gyldighetskravet *sannhet* spiller en spesielt viktig rolle i dette: en fremstilling som vektlegger sannhet vil i større grad strebe etter å få frem alle aspekter ved Facebook-innlegget, for å på best mulig måte representere sannheten. Sakens fremstilling er dermed ikke rimelig sett fra et medieetisk perspektiv.

Artikkelen om Giskes fritakelse fra nestledervervet er altså i likhet med de forrige artiklene en artikkel hvor sakens alvor kommer tydelig frem i både språk og tone. Bruken av ord som «klokt» og «fornuftig» i sammenheng med de ulike aktørenes reaksjoner på fritakelsen fra nestledervervet, kan være et *retorisk* virkemiddel som appellerer til fornuft og logikk (logos), der man som leser også selv kan dra den logiske slutningen at å frita Giske fra vervet som nestleder var et «klokt» og «fornuftig» valg.

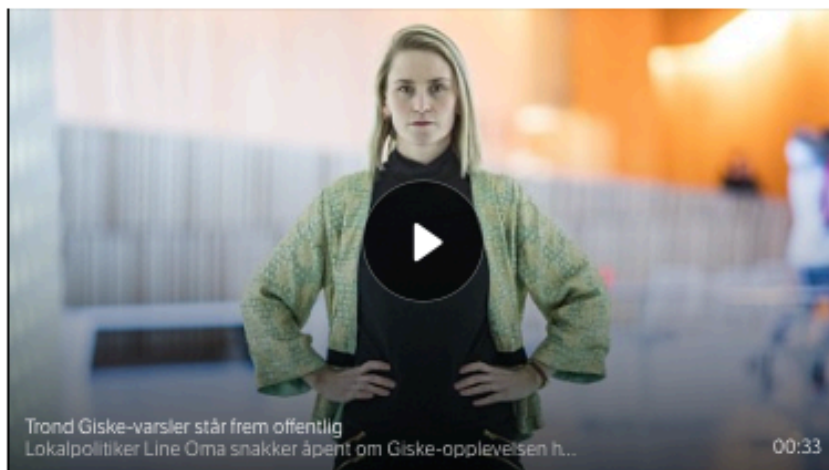
Sakens representasjon bærer preg av mangfold hvor flere stemmer fra de ulike sidene kommer til uttrykk. Likevel er representasjonen av Trond Giske svært selektivt fremstilt, og fremstillingen av hans Facebook-innlegg er ensidig og stiller ham i et annet lys enn han kanskje ville stått i dersom andre deler av innlegget hadde vært sitert i tillegg. Som leser sitter man dermed igjen med et inntrykk av at Giske nekter for svært alvorlige anklager, noe som kan appellere til følelser av sinne eller skuffelse hos leseren. Hvordan stemmene er representert i artikkelen er altså en form for patosargumentasjon i seg selv.

4.2.4 Fjerde stadiet: «Offeret»

Den 5. januar 2018 publiserte NRK artikkelen: «Line står frem med sin Giske-historie: - Viktig at varslerne får et ansikt». Artikkelen er skrevet av Cato Husabø Fossen og Astrid Randen, og den markerer et viktig vendepunkt i Giske-saken: den omhandler den første navngitte varsleren siden saken kom ut. Varsleren er Line Oma, lokalpolitiker i Gamle Oslo.

Line står frem med sin Giske-historie: – Viktig at varslerne får et ansikt

Hun var 23 år og praktikant - han var 43 år og næringsminister på offisielt besøk. Som den første av varslerne, forteller Line Oma nå offentlig om hva hun opplevde.

Cato Husabø Fossen
@NRKCato
Journalist

Astrid Randen
Journalist

Publisert 5. jan. kl. 15:46
Oppdatert 5. jan. kl. 20:57

VIL FORTELLE: Lokalpolitiker Line Oma snakker åpent om Giske-opplevelsen hun har varslet inn til Arbeiderpartiet. Hun håper det vil oppmuntre flere til å si fra.

Faksimile 4: NRK, 05.01.18

Saken omhandler hovedsakelig Omas opplevelse med Trond Giske, som hendte under et UD-arrangement i India i 2010. Oma var 23 år gammel og praktikant ved den norske ambassaden i India, mens Giske var 43 år og jobbet som nærings- og handelsminister. I starten av artikkelen forteller Oma om hvorfor hun velger å stå frem, at hun ønsker å vise at det er trygt å varsle i Arbeiderpartiet, og at hun føler seg godt ivaretatt av partiet. Deretter følger Omas historie, hvor hendelsen det er snakk om er at Giske skal ha kysset Oma mot hennes vilje og spurt henne om å bli med på hotellrommet, noe hun avviste. Historien bekreftes av et vitne som NRK har vært i kontakt med.

Artikkelen forteller også om en annen hendelse fra samme kveld, hvor Giske skal ha klapset en kvinne på rumpa på et utested etter å ha hilst på henne en gang tidligere på kvelden. Dette opplevde kvinnen så ubehagelig at hun forlot utestedet sammen med sin mann. Varsleren er anonym, og det er også hennes mann, som bekrefter historien.

Artikkelen handler videre om at Line Oma har vært frempå i debatten om Giske burde gå av eller ei, og at hun varslet sin historie til Arbeiderpartiet i romjula 2017. Hun uttaler også at hun har respekt for at varslerne ikke vil stå frem med navn, men at hun håper flere vil varsle om trakassering eller upassende oppførsel, både i partiet og andre deler av samfunnet. På spørsmål om hun har et politisk motiv for å stå frem, svarer hun:

«Ja, det har jeg. Jeg ønsker et arbeiderparti ledet av folk vi kan ha tillit til, et parti som kommer styrket ut og som praktiserer sine verdier, og som er tydelig på likestilling og hvordan vi forvalter våre roller. Når vi først rydder i partiet nå, må vi rydde skikkelig.» (Fossen & Randen, 2018)

Det trekkes også frem i artikkelen at Trond Giske ikke gir tilsvar eller sin egen versjon av hendelsen som Line Oma beskriver. I slutten av artikkelen nevnes også Giskes sykmelding, fritakelsen fra nestledervervet, hans beklagelse fra 21. desember 2017, samt hans Facebook-innlegg fra 2. januar 2018 hvor han omtaler flere «grunnløse og falske varsler med påstander og beskrivelser [han] på det sterkeste bestrider».

Oppbygningen i første halvdel av artikkelen er scenisk og fortellende. Selve historien til Line Oma er fortalt i typisk fortellerstil, og avviker dermed fra den ellers journalistiske fortellermåten som preger resten av artikkelen. Historien til Oma starter slik:

«Det er fredag 29. oktober 2010. Line Oma er 23 år gammel og fersk som praktikant på den norske ambassaden i Indias hovedstad New Delhi. Trond Giske er 43 år gammel, og Norges nærings- og handelsminister på offisiell utenlandsreise.» (Fossen & Randen, 2018)

Denne fortellermåten er mer skildrende og illustrerende enn artiklene vi tidligere har sett på, og skiller seg dermed ut på denne måten. Denne delen av teksten er også svært detaljrik, og illustrerer Omas historie på en svært utfyllende måte. Artikkelen skildrer videre detaljer rundt Giskes besøk på ambassaden i India:

«Klokken 19.30 starter en mottagelse i hageanlegget som hører til ambassaden og ambassadørboligen. En «public diplomacy event», som det heter på diplomatspråket. Mellom 400 og 500 gjester er til stede, inkludert en indisk minister. Trond Giske holder også en tale til selskapet ved 20.30-tiden. Line Oma deltar sammen med mange andre ansatte fra ambassaden.» (ibid)

Etter dette forteller artikkelen at deltakerne går videre til en eksklusiv nattklubb i New Dehli. Her skjer hendelsen som Line Oma har varslet inn til Arbeiderpartiet. Hendelsen er beskrevet slik:

«– Da vi skal forlate stedet presser han meg opp mot veggen. Og stikker tungen sin ned i halsen min, mot min vilje. Jeg var helt uforberedt. Etterpå spør han om jeg skal være med han til hotellet, noe jeg sier nei til.» (ibid)

Den sceniske fortellermåten forsterker inntrykket av at dette var en dramatisk og ubehagelig situasjon for Oma, og sitatet er ubehagelig og urovekkende å lese. *Stilen* er sådan et *retorisk virkemiddel* for å appellere til lesernes følelser av dramatik og ubehag. Sitatet er i tillegg fremhevet i fet skrift, og har derfor et mer tydelig uttrykk enn andre deler av artikkelen. Viktigheten av hendelsen blir understreket av den fete skriften, og som leser oppfatter man dermed dette som et viktig poeng i artikkelen.

Resten av artikkelen er mer dagsaktuell og journalistisk i *stilen*. Det gjennomgående *språket* og *tonen* i artikkelen er formelt og alvorlig, og gjentakende bruk av ord og uttrykk som «alvor» og «uakseptabel oppførsel» forsterket dette inntrykket. Språket og tonen forteller oss altså at saken er alvorlig, i likhet med de andre tre artiklene.

Line Oma representerer varslernes stemme i NRK-artikkelen. Historien hennes er lagt mye vekt på, og er i hovedsak det artikkelen handler om. I tillegg har varslerne enda en stemme i den anonyme kvinnens historie fra samme kveld, samt hennes mann som bekrefter historien overfor NRK. Varslerne er dermed tydelig *representert* i denne artikkelen.

Trond Giske har ikke ønsket å kommentere saken, og hans stemme er dermed ikke representert med direkte tilknytning til Omas varsling. Hans beklagelse i NRK Dagsrevyen den 21. desember blir imidlertid sitert, og også deler av Facebook-innlegget hans fra 1. januar 2018 er også sitert. Giske får dermed også komme til uttrykk i denne artikkelen, men i betraktelig mindre grad enn varslerne. Dette skyldes selvsagt delvis at han ikke ønsker å kommentere saken, men det at det er kun viet plass til hans beklagelse helt på slutten av artikkelen og at den siteres kun i korte trekk er også medvirkende faktorer.

Representasjonen i NRK-artikkelen er todelt, og det er dermed ingen tredjeparter representert. Dette skiller seg klart fra de tre andre fasene, hvor både partifellers og eksperters stemmer har blitt vektlagt og viet plass til. Representasjonen i artikkelen blir dermed utpreget delt i to,

hvor det er «varslerne mot Giske». Som det fremgår i artikkelen er cirka tre fjerdedeler av artikkelen viet til Line Omas side av saken. Kun under den siste underoverskriften, som er «sykmeldt Giske kommenterer ikke saken», får man lese om Giske. Jeg vil derfor argumentere for at det er en skjevfordeling i artikkelens representasjon, og at artikkelen med dette er noe ensidig formidlet.

For å oppsummere funnene i fase 4, ser jeg først og fremst at i artikkelen skiller stilen seg ut som et retorisk virkemiddel i seg selv. Den er mer scenisk, skildrende, og fortellende enn i de foregående artiklene, og stilen benyttes som et virkemiddel for å appellere til følelser. Språket og tonen er utpreget alvorlig, og virkemidler som ordbruk og fet skrift bidrar til å fremheve poenger og understreke sakens alvor for leseren. Varslerne har en svært tydelig stemme i artikkelen gjennom Line Oma, men også den anonyme kvinnen. Giske er også representert, men først helt til slutt i artikkelen, og dessuten ikke direkte tilknyttet Omas historie. Artikkelen er dermed noe ensidig formidlet grunnet denne skjevfordelingen i representasjon.

4.2.5 Oppsummering

Som den kvalitative tekstanalysen har vist finnes det flere kritikkverdige forhold ved de fire artiklene som jeg finner det relevant å trekke frem. Flere artikler inneholder deler som jeg vil argumentere for at gir en ensidig fremstilling av saken, og det finnes også tendenser til subjektivitet, urimelighet, spekulasjon og usaklighet i artiklene. Dette er forhold som kan sies å ikke være optimale sett fra et medieetisk perspektiv, og det finnes flere eksempler på tendenser som bryter med de medieetiske gyldighetskravene sannhet, oppriktighet og rimelighet.

Alle sakene bærer preg av alvor, noe som kommer frem i både stil, språk, og tone. Den gjennomgående tendensen er dermed at artiklene omhandler noe alvorlig og av dagsaktuell interesse. Artiklene er lange og utfyllende, og i artiklene der konkrete varslingssaker beskrives er beskrivelsene detaljrike. Spesielt stadiet «offeret» illustrerer dette, da Line Omas historie fortelles på en svært scenisk og fortellende måte.

På generell basis er varslernes stemmer representert i alle artiklene jeg har analysert, enten direkte eller indirekte. Trond Giskes stemme er imidlertid ikke representert like godt i disse artiklene, og i enkelte tilfeller mener jeg at pressen har vært selektiv i sin fremstilling av Giske. I den forbindelse vil jeg spesielt trekke frem gjengivelsene av Giskes Facebook-

innlegg fra 2. januar 2018, som er fremstilt på en måte som ikke gagnar Giske noe positivt, til tross for at det originale innlegget viser flere aspekter ved Giskes holdning til varslings sakene mot ham. At hans stemme ikke er like velrepresentert som varslernes, skyldes imidlertid også at Giske i flere tilfeller har valgt å ikke kommentere sakene. Dermed faller ikke ansvaret for den ensidige fremstillingen fullstendig på mediene, men også litt på Giskes egen håndtering av saken.

4.3 Sakens mottakelse

I analysen av den kvantitative spørreundersøkelsen ønsker jeg å besvare min hovedproblemstilling: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* Hensikten med spørreundersøkelsen er også å komme frem til et svar til mitt første forskningsspørsmål: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?* Spørreundersøkelsen skal altså supplere og understøtte kartleggingsdataene fra Retriever, samt det kvalitative materialet.

I metodekapittelet gikk jeg gjennom frekvenstabell 1 og 2, som viste kjønn og alder. Begge frekvenstabellene viser at svarene på spørreundersøkelsen kommer fra et representativt utvalg fra den norske befolkningen, hvor et tilstrekkelig antall respondenter fra både kjønn og ulike aldersgrupper har besvart undersøkelsen. Dette gir meg grunnlag for å kunne komme til konklusjoner basert på hva mitt representative utvalg mener om spørsmålene tilknyttet ytringsfrihet, personvern, og mediedekningen av Trond Giske-saken.

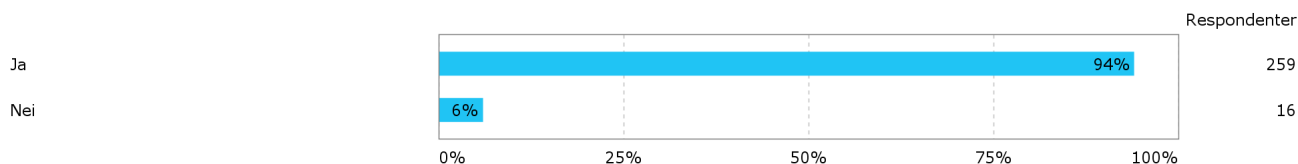
Å komme frem til omfattende konklusjoner basert på en kvantitativ spørreundersøkelse alene kan være vanskelig. Dette er også del av grunnen til at jeg har valgt metodetriangulering, slik at den kvalitative metoden kan understøtte og utfylle den kvantitative metoden i stor grad, og omvendt. Det jeg mener at den kvantitative spørreundersøkelsen kan bidra med i seg selv, er å si noe om hvordan mine respondenter tar stilling til en rekke spørsmål. Den kan fortelle noe om brukernes *resepsjon*. Dette mener jeg at er svært relevant for oppgaven, og for å besvare problemstillingen min og forskningsspørsmålene mine.

Jeg vil videre i denne delen av kapittel 4 fremlegge funnene fra min kvantitative spørreundersøkelse. Jeg vil presentere funnene ved hjelp av frekvenstabeller som viser variablene som har oppstått på de ulike spørsmålene.

4.3.1 Analyse av frekvenstabeller

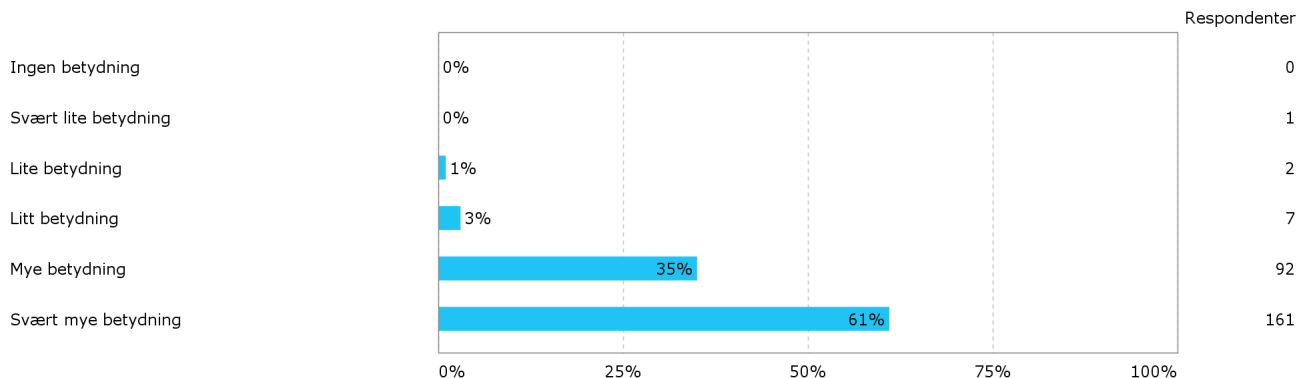
Som frekvenstabell 3 viser, har 94% av respondentene svart at de kjenner til varslingssakene mot Trond Giske. Det vil si at vi kan anta at 94% av respondentene, altså 259 respondenter, har et mer eller mindre akseptabelt grunnlag for å besvare spørsmål tilknyttet Trond Giske-saken.

Frekvenstabell 3: Kjenner du til varslingssakene mot Trond Giske?

Det er også 6% som har svart at de ikke kjenner til varslingssakene mot Trond Giske. Selv om disse respondentene i mindre grad har noe grunnlag for å kunne besvare spørsmålene tilknyttet saken, mener jeg at flere av spørsmålene jeg har stilt er såpass generelle at respondentene fortsatt kan gi gode og tydelige svar. Eksempler på slike spørsmål er spørsmålene stilt om hvor stor betydning yttringsfrihet og personvern har i et moderne demokrati, som vist i frekvenstabellene 4 og 5.

Frekvenstabell 4: Hvor stor betydning mener du at yttringsfriheten har for et moderne demokrati?

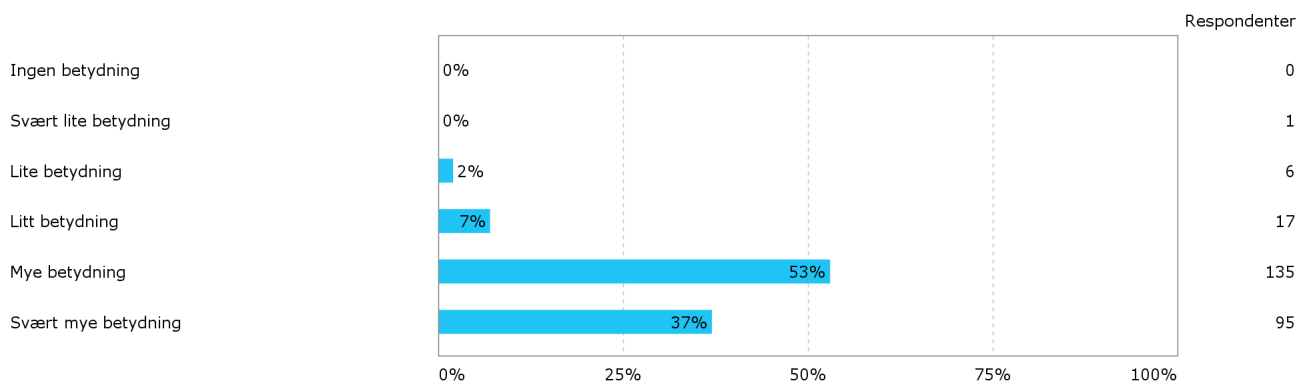

Frekvenstabell 4 kartlegger hvor stor betydning respondentene mener at yttringsfrihet har for et moderne demokrati. Som det fremkommer i tabellen, har hele 96% av respondentene svart at yttringsfrihet har mye eller svært mye betydning for demokratiet. Kun 1% av respondentene har svart at yttringsfriheten har lite betydning, og ingen har svart at yttringsfrihet har ingen betydning. Dette forteller oss at de aller fleste respondentene mener at yttringsfriheten er svært viktig, og at den som rettighet og prinsipp har mye å si for det norske demokratiet. Ettersom

ytringsfriheten står såpass sterkt forankret både i norsk grunnlov, norsk presse, og som menneskerettighet med sterkt vern både nasjonalt og internasjonalt, kan ikke dette funnet sies å være overraskende. Dette er tendenser som også ble kartlagt grundig i teorikapitlet, og sett ut ifra teorikapitlet er funnene tilknyttet dette spørsmålet dermed som forventet.

Funnene i frekvenstabell 5 avdekker hvor stor betydning respondentene mener at personvernet har for et moderne demokrati. Også her er de aller fleste enige om at personvern har mye eller svært mye betydning for demokratiet, der hele 90% av respondentene svarer dette. 7% svarer at personvernet har «litt betydning», mens kun 2% svarer lite eller svært lite betydning. Det er ingen respondenter som mener at personvernet ikke har noen betydning for demokratiet.

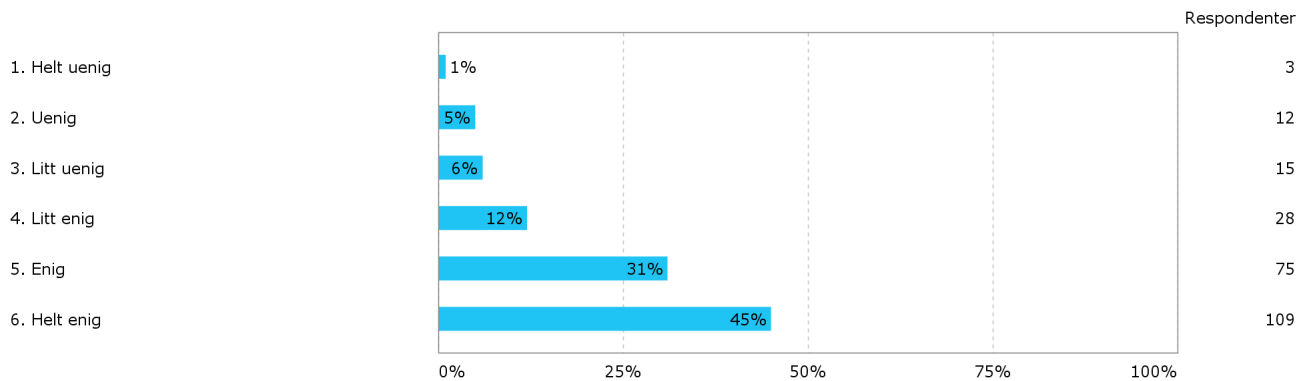
Frekvenstabell 5: Hvor stor betydning mener du at personvern har for et moderne demokrati?

Det er altså bred enighet blant respondentene i at personvern spiller en viktig rolle for demokratiet. Det som imidlertid er interessant å se er at det er langt færre respondenter som mener at personvernet har «svært mye betydning» enn det er respondenter som mener at ytringsfrihet har det. Hele 61% av respondentene i frekvenstabell 4 svarte «svært mye betydning», mens kun 37% av respondentene i frekvenstabell 5 svarer det samme. Dette kan være en indikasjon på at det representative utvalget kanskje ikke vektlegger personvernet like sterkt som de gjør ytringsfriheten. Personvern er utvilsomt en viktig del av samfunnet og demokratiet, slik frekvenstabellen viser, men forskjellen mellom hvor mye betydning respondentene har lagt i prinsippet ytringsfrihet kontra prinsippet personvern er likevel betydningsfull. Ytringsfrihet anses dermed kanskje som «viktigere» for det norske folk enn det personvern gjør, og det står sterkere som prinsipp i det norske demokratiet enn personvern.

De neste frekvenstabellene kartlegger respondentenes svar på en rekke påstander hvor de selv skulle rangere hvor enige eller uenige de var i påstandene på en skala fra 1 til 6. Første påstand, som vist i frekvenstabell 6, er: «det var riktig at Trond Giske måtte gå av som nestleder i Arbeiderpartiet».

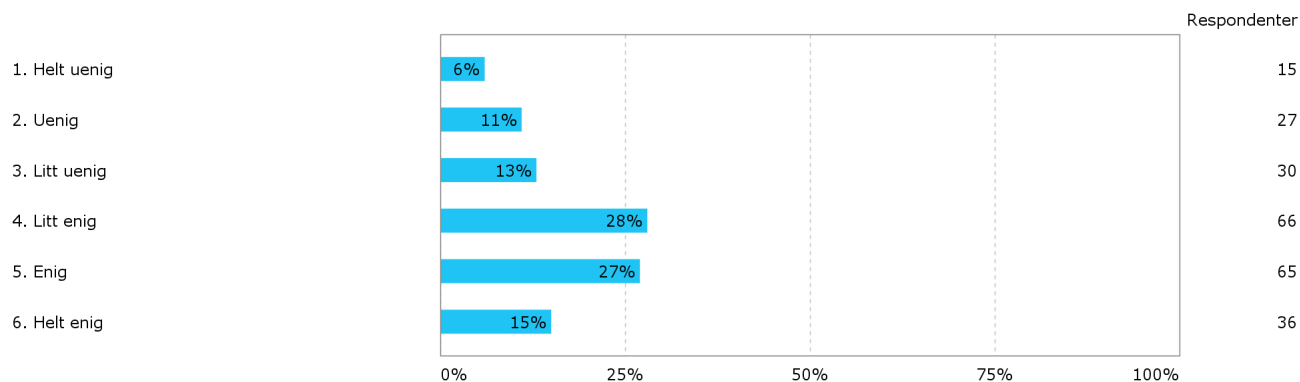
Frekvenstabell 6: Det var riktig at Trond Giske måtte gå av som nestleder i Arbeiderpartiet

Som frekvenstabell 6 viser, er respondentene på generelt grunnlag enige i påstanden. 45% svarer at de er helt enige, 31% svarer at de er enige, mens 12% sier de er litt enige. Kun 12% av respondentene svarer at de er litt uenige, uenige, eller helt uenige. Dette resultatet indikerer at størsteparten av den norske befolkningen mener at det at Giskes handlinger har fått konsekvenser, er en riktig avgjørelse av Arbeiderpartiet. Dette mener jeg at kan si noe om holdningene den norske befolkningen har til seksuell trakassering og annen type upassende oppførsel mot kvinner. Frekvenstabellen indikerer at de fleste mener at denne typen oppførsel er uakseptabel, og at det burde slås ned på og få konsekvenser for partiet som står ansvarlig for denne typen oppførsel.

Frekvenstabell 7 omhandler pressedeckningen og medieoppmerksomheten saken har fått. Påstanden er: «pressedeckningen av Giske-saken har vært for voldsom». Her er respondentene litt mer spredt i svarene de har avgitt sammenlignet med frekvenstabellene jeg har sett på så langt. Til sammen har 70% svart at de er litt enige eller mer, mens 30% svarer at de er litt eller mer uenige i påstanden. Det er kun 15% som har svart at de er helt enige, mens 6% har svart at de er helt uenige.

Frekvenstabell 7: Pressedeckningen av Giske-saken har vært for voldsom

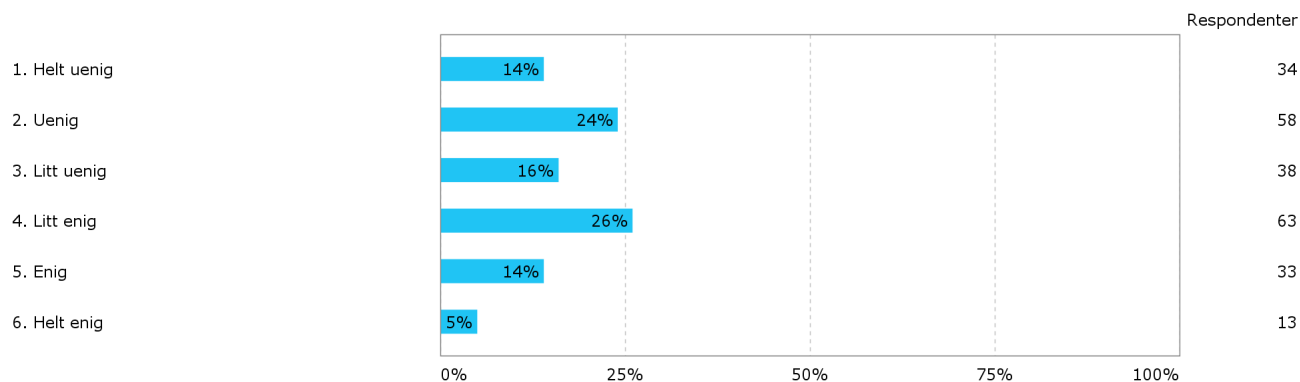
Selv om frekvenstabellen viser at respondentene er mer uenige om denne påstanden enn tidligere spørsmål, er det overvekt av respondenter som sier seg enige i at pressedekningen av Giske-saken har vært for voldsom. Dette er interessant å videre knytte opp mot personvern, kildekritikk og kildevern, og Vær Varsom-plakaten.

Som nevnt i teorikapitlet, er kildevern en svært sentral del av kildekritikken, som også er grundig nedfelt i Vær Varsom-plakaten. I følge Vær Varsom-plakaten skal en vise respekt for enkeltmenneskers «egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn» (Norsk Presseforbund, 2018). Dette går også hånd i hånd med prinsippet om personvern og rett til privatlivets fred, som i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen omtales slik: «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse» (Menneskerettsloven, 1953, Art 8).

At flesteparten av respondentene i spørreundersøkelsen mener at pressedekningen av Trond Giske-saken har vært for voldsom, peker i retning av at Giskes privatliv, familieliv og korrespondanse kanskje ikke har blitt fullverdig respektert av norsk presse. Dette er et funn av betydning som også sier mye om tendensene i pressedekningen av Trond Giske-saken, nemlig det at pressedekningen har vært voldsom.

Påstanden i frekvenstabell 8 omhandler kildevern og også varslernes personvern, og da spesielt spørsmålet om sakens troverdighet ved ensartet bruk av anonyme kilder: «Varslerne var lenge anonyme. Giske-saken hadde vært mer troverdig dersom kildene hadde blitt navngitt.»

Frekvenstabell 8: Varslerne var lenge anonyme. Giske-saken hadde vært mer troverdig dersom kildene hadde blitt navngitt

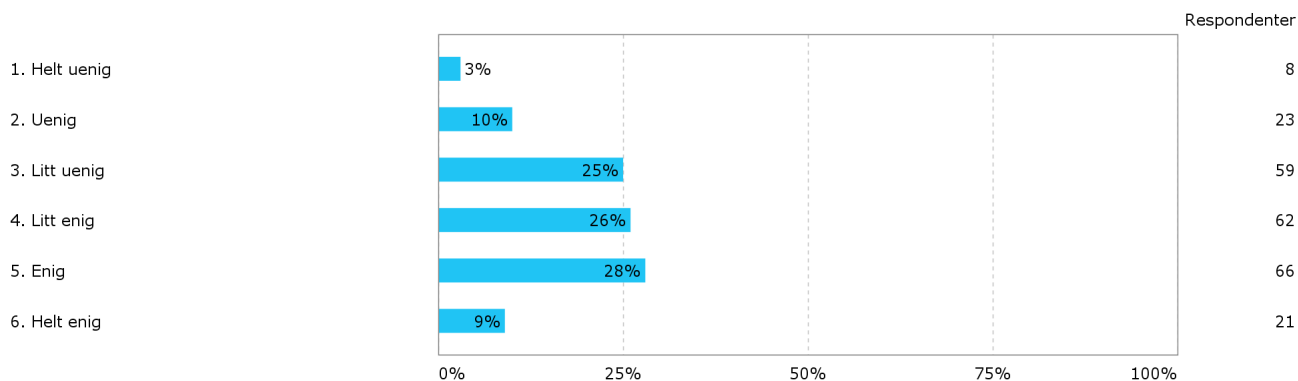
Som frekvenstabell 8 viser, er det også her et større sprik i hvordan respondentene stiller seg til denne påstanden. 46% sier seg delvis eller helt enige, mens 54% av respondentene svarer at de er delvis eller helt uenige i påstanden. Det er altså en liten overvekt til den delen av befolkningen som mener at det ikke ville utgjort noe særlig forskjell for sakens troverdighet om kildene stod frem eller ei. Et knapt flertall stoler altså i stor grad på at det som blir fremsatt av anonyme kilder, er sant. At flere varsler i senere tid stod frem med navn, deriblant lokalpolitiker Line Oma, førte dermed ikke til at sakens troverdighet ble styrket for flertallet av respondentene. For de 46% som var litt eller mer enige i påstanden, kan det derimot ha utgjort en betydelig forskjell for hvordan saken ble oppfattet etter at Line Oma stod frem som varsler.

Uenighetene som fremkommer i frekvenstabell 8 er store, og dette kan også si noe om folks holdninger til kildevern, anonymitet, og journalistisk troverdighet. Som nevnt i teorikapittelet, anses det som god presseskikk å tillate kildene anonymitet dersom de ønsker det, og i Vær Varsom-plakaten heter det: «Oppgi ikke navn på kilde for opplysninger som er gitt i fortrolighet, hvis dette ikke er uttrykkelig avtalt med vedkommende.» (Norsk Presseforbund, 2018). Likevel er det slik at dersom det noen gang blir uklart for publikum når man er åpen med informasjon og når man ikke er det, skaper det et grunnleggende tillitsproblem mellom journalisten og leserne. Med bakgrunn i dataene fra spørreundersøkelsen ser vi at det er mange respondenter som mener at dersom kildene ikke var anonyme, ville sakene også ha blitt mer troverdige. Dette kan indikere at flere av respondentene kan ha hatt noe tvil om sakens troverdighet før den første varsleren stod frem med navn.

Den neste påstanden, som vi ser i frekvenstabell 9, omhandler hvilke stemmer som har fått komme til uttrykk i pressedeckningen av Trond Giske-saken. Påstanden er: «Trond Giske har fått mulighet til å fortelle sin side av saken». Som frekvenstabellen viser, mener flesteparten

av respondentene at Trond Giskes stemme har fått komme til uttrykk, med 63% av respondentenes svar i kategoriene «litt enig», «enig», og «helt enig». 37% av respondentene er på sin side uenige i påstanden.

Frekvenstabell 9: Trond Giske har fått mulighet til å fortelle sin side av saken

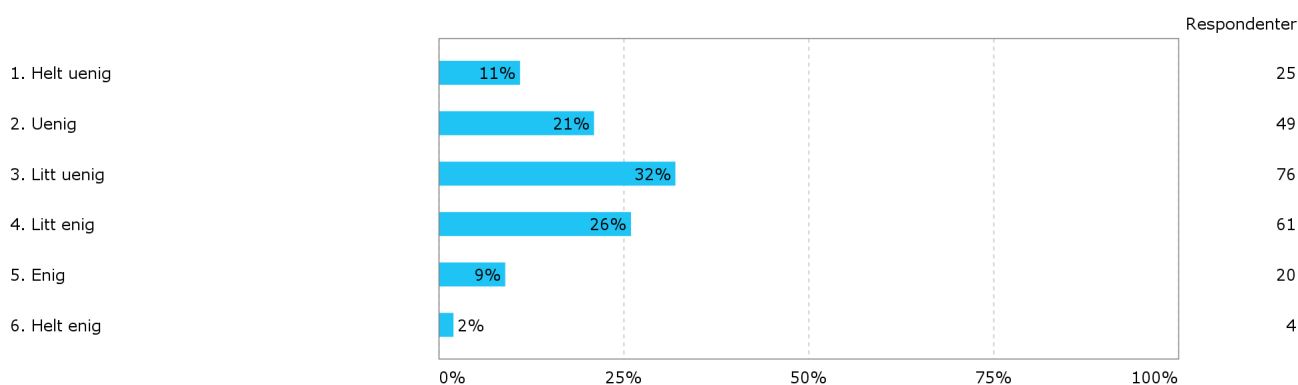

Som frekvenstabell 9 viser, er det også ved denne påstanden uenigheter mellom respondentene, og de fleste respondentene plasserer seg på midten av skalaen, med hele 51% til sammen i kategoriene «litt uenig» eller «litt enig». Det er en liten overvekt til de som er noe enige eller enige i at Trond Giske har fått mulighet til å fortelle sin side av saken, men disse uenighetene blant respondentene kan likevel fortelle oss noe om pressdekningens omfang og tendenser.

Som vi så i analysen av Retriever-dataene, har sakens dekning vært omfangsrik, med hele 4001 treff på «Trond Giske» i løpet av den første måneden etter at saken først kom ut. Det har altså blitt publisert svært mange saker i ulike mediekkanaler om Trond Giske og varslingssakene mot ham, og det er rimelig å anta at det er svært få personer som har lest, hørt, eller sett alle eller flesteparten av sakene. Omfanget av saker respondentene har lest, og ikke minst hva sakene de har lest handler om, kan ha innvirkning på deres oppfatning av hvorvidt Giske har fått fortelle sin versjon eller ei. Jeg konkluderer derfor med at den store variasjonen mellom svarene i denne tabellen delvis kan forklares med sakens omfang og variasjon.

Påstanden i frekvenstabell 10 er, i likhet med den i frekvenstabell 7, sentrert rundt pressdekningen av Giske-saken: «Måten pressen håndterte Giske-saken var bra». Med denne påstanden ønsket jeg å kartlegge respondentenes inntrykk av mediedekningens forløp.

Frekvenstabell 10: Måten pressen håndterte Giske-saken på var bra

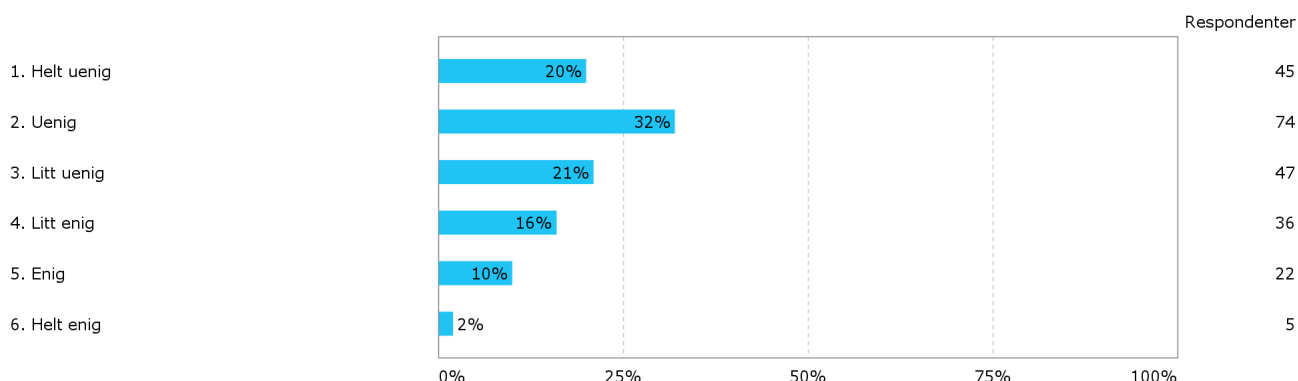
Også denne tabellen viser stor variasjon i respondentenes oppfatninger, men her er det en større overvekt av de som er uenige med påstanden. 64% av respondentene er delvis eller helt uenige, mens 36% av respondentene er delvis eller enige med påstanden. Også ved denne påstanden plasserer mesteparten av respondentene seg på midten av skalaen, med 58% av respondentene i kategoriene «litt uenig» og «litt enig».

Overvekten av uenige respondenter forteller oss at størsteparten av respondentene mener at pressens håndtering av varslings sakene mot Trond Giske ikke har vært god. Dette samsvarer med og kan knyttes opp til påstanden i frekvenstabell 7, hvor 70% av respondentene var enige med at pressedekningen av saken hadde vært for voldsom. Vi kan derimot ikke konkludere med at folk flest mener at pressens håndtering ikke har vært god *fordi* pressedekningen har vært for voldsom, men en kan definitivt trekke paralleller mellom de to påstandene og respondentenes oppfatning av de to.

Uenighetene tilknyttet denne påstanden kan, i likhet med frekvenstabell 9, også knyttes opp mot sakens omfang. Hvilke saker respondentene har lest og hvor mye de har fulgt med kan ha hatt stor innvirkning på svarene deres.

Den siste frekvenstabellen, frekvenstabell 11, stiller igjen spørsmål ved hvilke stemmer som har fått komme til uttrykk i varslings sakene, i likhet med frekvenstabell 9. Påstanden er: «Det er viktigere at varslernes versjon kommer frem, enn at Giskes versjon gjør det». Dette er en påstand som kan kobles mot retten til å svare på kritikk eller påstander, kildevern, og med dette også personvern. Også ved denne påstanden er flesteparten av respondentene uenige med det som blir lagt frem. 73% har sagt seg delvis eller helt uenige med påstanden, mens 28% av respondentene sier at de er enige.

Frekvenstabell 11: Det er viktigere at varslernes versjon kommer frem, enn at Giskes versjon gjør det

Det tabellen forteller oss, er at de fleste er uenige med at varslernes stemme er viktigere enn Giskes. Det kan dermed tolkes dithen at de fleste mener at Giske også har rett til å bli hørt og å fortelle sin side av saken. Dette stemmer godt overens med viktigheten av personvern og kildevern slik de ble presentert i teoridelen, og det viser også at de fleste respondentene er enige i at både retten til respekt for privatliv og identitet og retten til å svare for seg selv er viktige å ivareta.

Det er likevel av interesse for problemstillingen å kommentere de 28% av respondentene som er enige med påstanden, og som dermed mener at varslernes versjon er mer viktig enn Giskes versjon. Som frekvenstabellen viser, er det 63 respondenter som har svart at de er delvis eller helt enige med påstanden. For disse respondentene betyr varslernes versjon av historien mer enn Giskes versjon gjør.

Det at det er et betydelig antall respondenter som mener at varslernes versjon er viktigere enn Giskes kan ha sammenheng med at det i varslingssakene er varslerne som er ofrene, mens Giske er den som har gjort noe galt, og at det gjerne er flere som opplever å føle sympati med varslerne. Sympati med en part kan gjerne føre til at man kan helle mot å ta en parts side overfor en annens. De 63 respondentene som mener at varslernes versjon er den som er viktigst, kan altså se ut til å ha en viss form for «partiskhet» overfor varslerne. Å føle sympati for en side er ikke unikt for denne saken, og er et interessant kulturperspektiv som kan være verdt å gå dypere inn på i videre forskning på dette temaet.

4.3.2 Oppsummering

Etter å ha hatt en gjennomgang av alle frekvenstabellene i spørreundersøkelsen, kan jeg først

og fremst konkludere med at det store flertallet av den norske befolkningen anser både ytringsfriheten og personvern som viktige grunnsteiner i Norge som et moderne demokrati. Dette støtter opp under og bekrefter viktigheten av disse to prinsippene slik jeg har beskrevet dem i teoridelen. Det frekvenstabell 4 og 5 også viser, er at selv om det hersker lite tvil om at både ytringsfrihet og personvern har vesentlig betydning for demokratiet, kan det se ut til at ytringsfriheten likevel har noe større tyngde enn det personvern har blant respondentene.

Et annet interessant funn som er verdt å trekke frem er at en overvekt av respondentene mener at pressedekningen av Trond Giske-saken har vært voldsom, og at pressens håndtering av saken ikke har vært optimal. Dette forteller oss noe om pressedekningens tendenser, og at det er en gjennomgående tendens at pressedekningen har vært noe voldsom og ikke godt håndtert. De fleste respondentene mener imidlertid at det var riktig og nødvendig at Giske møtte konsekvenser for sin oppførsel.

Brukernes oppfatning av hvilke stemmer som har fått komme til uttrykk i varslings sakene, er også av interesse å trekke frem. Frekvenstabell 9, som omhandler hvilke stemmer som får komme til orde, viser at respondentene er i tvil om Trond Giske egentlig har fått fortelle sin versjon av historien, med et knapt flertall mener altså at han har fått den muligheten. Frekvenstabell 11 viser at de fleste mener at det er like viktig at Giskes versjon blir hørt som det er at varslernes versjon gjør det, noe som viser at kildevern, personvern, og tilsvarsrett har stor betydning. Det er likevel interessant at hele 28% mener at varslernes versjon er mer viktig enn Giskes. Dette mener jeg at kan vise til en viss grad av «partiskhet» overfor varslerne, et subjektivt uttrykk som heller i varslernes favør.

I det store og hele viser spørreundersøkelsen store uenigheter blant respondentene, og det er dermed noe utfordrende å dra tydelige konklusjoner ut ifra svarene jeg har fått. Jeg vil argumentere for at uenighetene delvis skyldes pressedekningens enorme omfang, og at det for de aller fleste vil være vanskelig å følge med og holde seg oppdatert på et saksomfang på flere tusen publiserte artikler. Dermed konkluderer jeg med at de sprikende svarene sier noe om pressedekningens tendenser i seg selv, og at flere av svarene likevel kan fortelle noe om sakens tendenser, representasjon, og ikke minst: forholdet mellom ytringsfrihet og personvern.

5 Drøfting og konklusjon

I dette kapitlet ønsker jeg å samle funnene som er gjort med de ulike metodene for å se nærmere på hva funnene faktisk forteller oss om de ulike aspektene ved Trond Giske-saken. I min oppgave har jeg i hovedsak sett på omfang og gjennomgående tendenser i dekningen av saken, hvordan de ulike partene har fått komme til uttrykk, samt bruken av anonyme kilder og hvordan dette kan ha hatt innvirkning på sakens fremstilling. Alle aspektene ved saken vil jeg i konklusjonen knytte nærmere opp mot begrepene *ytringsfrihet* og *personvern*, og jeg vil se på hvordan de ulike aspektene ved saken utfordrer begrepenes yttergrenser. Jeg vil i hvert underkapittel også komme inn på hva sakens resepsjon forteller oss om de ulike aspektene ved saken.

Formålet med dette avsluttende kapitlet er å besvare problemstillingen: *På hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* Kapitlet skal også komme til konkluderende slutninger i forskningsspørsmålene: *Hvilke tendenser finnes i mediedekningen av Trond Giske-saken den første måneden etter at saken kom ut?* og: *Hvilke stemmer har fått komme til uttrykk i pressedekningen av Trond Giske-saken?*

5.1 Omfang og tendenser

Som funnene fra Retriever har vist, er dekningen av Trond Giske-saken svært omfangsrik, med 4001 saker publisert i norske medier den første måneden etter at saken kom ut. Søkeordskombinasjonene som inkluderte ordene «trakassering», «varsler», og «metoo» viser at et stort antall av sakene som har blitt publisert er direkte tilknyttet #metoo-kampanjen og varslingssakene mot Giske. Retriever-søkene forteller også at det har blitt publisert klart flest saker i nettmedier, og at flere av sakene har blitt resirkulert og brukt om igjen i ulike nettaviser. Den overordnede tendensen vi ser her er altså at dekningen av saken i måneden jeg har sett på var av betydelig størrelse, og at sakene i stor grad omhandlet varsler og trakasserende oppførsel fra daværende partimestlederen Trond Giske.

Funnene fra tekstanalysen illustrerer noe av det samme: man ser tydelig vektleggingen på begreper som «trakassering» og «upassende oppførsel». En gjennomgående tendens i tekstanalysen er at artiklene bærer preg av en noe ensidig fremstilling. Dette handler delvis om representasjon og kildebruk, som jeg vil komme inn på i del 5.2 og 5.3, men også om *stil*, *språk*, og *tone*. Tekstanalysen viser at sakene fremstilles som svært alvorlige, og at dette

reflekteres i både stil, språk, og tone i de ulike artiklene. Artiklene er lange, utdypende, og forteller ved flere anledninger utfyllende om flere aspekter ved Giske-saken. Også bruken av *retoriske virkemidler* som logos og patos, for eksempel den svært sceniske og urovekkende fremstillingen av Line Omas historie hvor følelser stod i fokus, heller i retning av at varslernes historie er viktigere å få frem enn Giskes. Dette mener jeg er medieetisk kritikkverdig, da en objektiv fremstilling er noe pressen i utgangspunktet skal strebe etter.

En tendens jeg finner spesielt interessant å trekke frem, er at det i flere av artiklene fantes innhold som jeg vil argumentere for at er spekulativt. Eksempler på dette er ordleggingen rundt Anniken Huitfeldt og Kjersti Stensengs rolle i saken, hvor de blir presentert som «nære allierte» av Trond Giske. Også fremstillingen av Trond Giskes beklagelse gjennom overskriften «Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel» er et eksempel på spekulasjon, da anførselstegnene indikerer en holdning hos Trond Giske som kanskje ikke er riktig.

Pressen har et viktig etisk ansvar i sitt arbeid med produksjon og publisering av informasjon i samfunnet, og måles hele tiden opp mot medieetiske gyldighetskrav. Spekulasjon i mediene er svært kritikkverdig, og sier noe om medienes *oppriktighet* i fremstillingsmåten. Dette kan spesielt knyttes opp mot både generelle medieetiske gyldighetskrav og medieregulering gjeldende for norsk presse, slik som Vær Varsom-plakaten.

Sakens resepsjon forteller oss også noe om sakens omfang og tendenser. Frekvenstabell 7 og 10, som er presentert i analysekapitlet, sier noe om pressens håndtering av Giske-saken. I begge frekvenstabellene kommer det frem at respondentene mener at pressens håndtering har vært i overkant voldsom. Dette kan både knyttes opp mot sakens enorme omfang, og de tendensene som preger pressedekningen. Det at de fleste respondentene oppfatter sakens dekning som for voldsom, indikerer at den kanskje har vært nettopp det: for omfattende og for inngående.

5.2 Representasjon av ulike parter

Både tekstanalysen og spørreundersøkelsen forteller oss noe om hvordan pressen har håndtert *representasjonen* av de ulike partene i Trond Giske-saken. At ulike stemmer får komme til uttrykk er en sentral del av norsk medieregulering, og er nedfelt i Vær Varsom-plakatens paragraf § 1.2: «Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk» (Norsk

Presseforbund, 2018). Dette er også knyttet til retten til tilsvar, som er nedfelt i paragraf § 4.15: «De som er blitt utsatt for angrep skal snarest mulig få adgang til tilsvar» (ibid).

Som tekstanalysen viser er både varslerne, Trond Giske, og eventuelle tredjeparter representert i flere av artiklene. Det er likevel en klar skjevfordeling av den faktiske representasjonen av ulike stemmer: varslerne blir viet svært mye plass, enten direkte, som i saken om Line Oma, eller indirekte, gjennom at artikkelforfatterne forteller deres historier. I artikkelen om Line Oma dominerer varslernes stemme over tre fjerdedeler av artikkelen, og kun helt til slutt får Trond Giskes stemme komme til uttrykk.

Også *hvordan* ulike stemmer har blitt representert har noe å si for hvordan leseren oppfatter sakens kjerne. Som tekstanalysen har vist, presenteres varslernes historie med et språk og en tone som indikerer stort alvor. Detaljrike og utfyllende beskrivelser av hendelsene forsterker inntrykket av at sakene skal tas på alvor, og det forsterker også sannhetsaspektet ved historiene. Dette appellerer i stor grad til lesernes fornuft og logikk: det blir fornuftig å tenke at varslerne snakker sant ettersom historiene er såpass detaljerte. Ettersom det er forankret i vårt samfunn at seksuell trakassering ikke er greit, er det også logisk å anta at de fleste lesere vil mene at Giske har oppført seg galt. Dette forsterkes også av at tredjepartene som intervjues bekrefter at sakene er alvorlige og at Giske har gjort noe galt.

På spørsmål om Trond Giske har fått mulighet til å fortelle sin side av saken viste spørreundersøkelsen store uenigheter, med et lite flertall som mente at Giske var tilstrekkelig representert. Jeg vil argumentere for at det sprikende resultatet kan ha sammenheng med sakens enorme omfang, og at hvilke saker respondentene har lest kan ha hatt mye å si for om de er enige eller uenige i påstanden. Giske er riktignok representert i sakene, men også i hans tilfelle har det noe å si *hvordan* pressen har løst det.

Som tekstanalysen viser, har mediene vært selektive med hvilke deler av Trond Giskes uttalelser de velger å fremheve. Tendensene jeg har funnet indikerer at de velger å fremheve deler av Giskes uttalelser som kan fremstille ham som en nestleder som ikke tar varslings sakene mot ham på alvor. Eksempler på dette er overskriften «Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel», samt presentasjonen av Giskes Facebook-innlegg fra 2. januar hvor han omtaler varslene som «grunnløse og falske», som omtales i flere av artiklene. Anførselstegnene i overskriften indikerer at Giske har en ironisk distanse til beklagelsen sin,

og at han ikke mener det han sier. Giskes Facebook-innlegg, hvor han omtaler «grunnløse og falske» varsler og påstander mot ham, er i realiteten betraktelig mye lengre enn mediene gir inntrykk av, og hadde mediene valgt å også sitere ham på andre deler av innlegget ville fremstillingen av ham kanskje vært annerledes.

I følge likestillings- og diskrimineringsloven gjelder et prinsipp om delt bevisbyrde i saker som angår seksuell trakassering, hvor den anklagede må sannsynliggjøre at trakasseringen ikke har skjedd (Ikdahl, 2018). Dette gjelder som følge av at en ofte ser et skjevt styrkeforhold mellom anklager og den anklagede. Når pressen hjelper anklager med å føre bevisene, blir derimot dette styrkeforholdet voldsomt forskjøvet. Funnene tilknyttet representasjon viser at varslerne har fått detaljrike og utdypende historier på trykk, mens Giskes beklagelser har blitt fremstilt nærmest som useriøse. Jeg konkluderer derfor med at pressen har bidratt til en skjev fremstilling av saken, som videre har ført til at varslerne har hatt mer tillit, støtte, og makt i saken enn det Giske har hatt.

Jeg ønsker dermed på bakgrunn av dette konkludere med at den norske presse i denne saken har gitt en for ensidig fremstilling av Trond Giske-saken. I flere artikler har Trond Giske selv valgt å ikke kommentere saken, og pressen kan dermed ikke klandres for dette. Likevel viser både tekstanalysen og de sprikende svarene på spørreundersøkelsen at selv om Giske er representert har han ikke hatt tilsvarende i stor nok grad, og mediene har gjort selektive valg i måten de har fremstilt ham på. Mediene har dermed ikke strukket seg langt nok etter de medieetiske gyldighetskravene *sannhet* og *oppriktighet* i arbeidet med representasjonen av Trond Giske.

5.3 Anonymitet og kildekritikk

Kildekritikk og bruken av anonyme kilder utgjør en vesentlig del av både teorien, metoden, og analysen, og det finnes aktører som i forbindelse med Giske-saken har stilt spørsmål ved nettopp disse aspektene av pressedekningen. Mediekritiker Anki Gerhardsen uttalte på spørsmål om varslerne hadde blitt vist mer tillit enn Giske av media: «Kildekritikk har ikke vært tema. Det har vært tydelig formulert at man skal støtte og stole på varslerne, og at de har det tøft og vanskelig. Det er forståelig. Men vi må alltid drive kildekritikk og stille kritiske spørsmål» (Elnan et.al., 2018). Kildekritikk og bruken av anonyme kilder ble derfor en vesentlig del av analysen min, både i tekstanalysen og i spørreundersøkelsen.

En gjennomgående tendens i størsteparten av pressedekningen er bruken av anonyme kilder til å fortelle varslernes historie. Det anses som god presseskikk å tillate at kilder er anonyme, men som både teorien og resultatene av spørreundersøkelsen viser, kan anonymitet ha en negativ innvirkning på sakens troverdighet.

Meningene om bruken av anonyme kilder er delt, og hvordan anonymitet kan ha innvirkning i negativ retning eller ei bunner nok også i hvordan tillitsforholdet mellom leseren og pressen er fra før. Som analysen viser, har artikkelforfatterne ofte skildret varslernes historier i stor detalj. Dette kan bidra til å styrke deres etos, ettersom saken oppfattes som mer troverdig grunnet de detaljerte beskrivelsene til tross for at kildene som sitter på historiene velger å være anonyme.

På spørsmål om anonymiteten har noe å si for sakens troverdighet, var svarene fra respondentene på spørreundersøkelsen preget av uenighet. Mange mente at dette ikke skulle ha noe å si for sakens troverdighet, men det var også mange respondenter som svarte at saken hadde vært mer troverdig dersom kildene hadde blitt navngitt tidligere i prosessen. Selv om artikkelforfatterne beskriver varslernes historier med omfang og detaljer, kan det altså likevel hende at dette ikke er tilstrekkelig for å ha et fullstendig troverdig forhold mellom journalist og leser.

På bakgrunn av mine funn vil jeg dermed konkludere med at den omfattende bruken av anonyme kilder kan ha vært et uheldig grep. Leserne blir på mange måter «tvunget» til å ta artikkelforfatterne på ordet, og stole på at de har bedrevet kildekritikk på en tilstrekkelig god måte. Dette kan bidra til å svekke tillitsforholdet mellom mediene og leserne, og det kan dermed også ha hatt innvirkning på tillitsforholdet mellom partene i Trond Giske-saken.

5.4 Ytringsfrihet og personvern i Trond Giske-saken

Oppgavens problemstilling er: *på hvilke måter utfordrer Trond Giske-saken ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser?* Både tekstanalysen, kartleggingsdataene fra Retriever, og spørreundersøkelsen besvarer delvis spørsmålet hver for seg, og i kombinasjon gir de et overordnet svar.

Som undersøkelsene fra Retriever viser, har pressedekningen av Trond Giske-saken vært svært omfattende, med et stort omfang av både originalt og resirkulert innhold i alle norske mediekkanaler. Det hersker lite tvil om at pressen har rett og plikt til å avdekke kritikkverdige forhold, som er nettopp det Giske-saken er. Dette har de også grunnlag for i Vær Varsom-plakaten, hvor det heter: «Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i demokratiske samfunn.» (Norsk Presseforbund, 2018).

Funnene fra Retriever viser imidlertid et enormt medietrykk, med over fire tusen publiserte saker på bare én måned. Pressens lovfestede rett til å dekke saken er helt grunnleggende, men ytringsfriheten har også sine begrensninger. I følge Grunnloven er det ikke lov å fremsette trusler, krenke privatlivet, eller lage utsagn som diskriminerer eller er hatefulle (Elden, 2018). I funnene mine er det verken trusler eller hatefulle utsagn, men det enorme medietrykket kan i seg selv oppleves som en krenkelse av privatlivet. Funnene fra spørreundersøkelsen støtt er også opp om dette: 70% av respondentene mine svarte at de var delvis eller helt enige i at pressedekningen av Giske-saken har vært for voldsom.

På bakgrunn av dette konkluderer jeg med at sakens omfang i seg selv sier noe om hvordan retten til å ytre seg fritt kan ha gått over streken i tilfellet Trond Giske-saken. Pressens dekning av saken er absolutt nødvendig, men det enorme omfanget vil jeg dermed argumentere for at er unødvendig.

Videre viser tekstanalysen at sakens dybde og innhold også utfordrer ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser. Jeg vil da spesielt trekke frem delene av analysen som viser tendenser til spekulasjon fra artikkelforfatterne, samt hvordan representasjonen viser en tydelig skjevfordeling mellom de ulike partene. Spekulasjon i mediene anses ikke som god presseskikk, og bryter med medieetiske perspektiver. Den ujevne representasjonen er heller ikke optimal, selv om det må understrekes at dette delvis skyldes at Giske ikke har ønsket eller har vært utilgjengelig for å kommentere saken i flere tilfeller.

Både tendensene til spekulasjon og den skjevfordelte representasjonen bidrar til en noe ensidig fremstilling av Trond Giske-saken i media. Jeg vil argumentere for at disse aspektene heller mot at mediene til en viss grad har ført varslernes sak fremfor å strebe etter en objektiv fremstilling. Det ser ut til å ha vært viktigere å få innholdet publisert fremfor å sørge for at

alle stemmer blir hørt og at alle parter får benyttet tilsvarsretten. Dermed har ikke Giskes identitet og privatliv blitt vernet om i like stor grad som varslernes identitet og privatliv har blitt. På bakgrunn av dette vil jeg konkludere med at sakens dybde og innhold ikke representerer en tilstrekkelig balanse mellom ytringsfrihet og personvern.

Basert på alle disse funnene, vil jeg avslutningsvis si noe om hvordan prinsippene ytringsfrihet og personvern stilles opp mot hverandre i Trond Giske-saken. Som både Retriever-dataene, tekstanalysen, og spørreundersøkelsen viser, har Giskes personvern på flere måter ikke opptatt pressen tilstrekkelig i deres dekning av saken. Dette handler både om sakens omfang, tendenser i sakenes innhold, samt hvordan saken oppfattes av leserne.

Arbeiderpartiets Kirsti Leirtrø har uttalt at «pedofile har et større personvern enn det Trond Giske har hatt i denne saken her» (NTB, 2018). I denne oppgaven vil jeg ikke nødvendigvis si meg enig i dette utsagnet, men både sakens skjevfordelte representasjon, sakens omfang, og tendensene til spekulasjon bygger opp under Leirtrøs poeng. Det har tilsynelatende vært noe viktigere for pressen å publisere sakene enn det har vært å sørge for en objektiv og nøytral fremstilling hvor alle stemmer får komme til uttrykk. Publikum, som i denne oppgaven er representert via en spørreundersøkelse, er også overveiende av den oppfatning at pressedekningen av Giske-saken har vært svært voldsom, og at pressen ikke har håndtert saken på en god nok måte.

Jeg vil på bakgrunn av alt dette konkludere med at dersom man skal stille prinsippet ytringsfrihet opp mot prinsippet personvern i Trond Giske-saken, er det ytringsfriheten som seirer i denne omgang. Trond Giske har ikke opplevd tilstrekkelig vern av sin identitet og sitt privatliv, mens viktigheten av å dekke saken har stått like sterkt som en kan forvente i et moderne demokrati. Som spørreundersøkelsen viser står ytringsfriheten svært sterkt i det norske samfunnet, og også blant respondentene av undersøkelsen veier ytringsfriheten litt tyngre enn personvernet. Dette er også det jeg vil konkludere med: personvernet står sterkt, men ytringsfriheten står hakket sterkere.

5.5 Videre forskning

Basert på alle funnene jeg har gjort, har jeg konkludert med at i Trond Giske-saken er det ytringsfriheten som er det mest tungtveiende prinsippet, både for pressen og for publikum.

Funnene viser tydelig at Giske-saken klart utfordrer ytringsfrihetens og personvernets yttergrenser, og da spesielt med hensyn til på hvilke måter Giskes personvern har blitt ivaretatt av mediene.

Metodene jeg valgte var ambisiøse, og det ble gjort på denne måten for å best favne alle aspektene jeg ønsket å fremheve ved saken for å på best mulig måte besvare problemstillingen min. Dermed ble det ikke rom for å gå svært dypt inn på alle metodene i denne oppgaven. Ved eventuell videre forskning kan det være interessant å gjøre et dypdykk i en eller flere av metodene, og for eksempel se enda nærmere på de innholdsmessige forholdene eller hvordan saken har blitt mottatt av publikum. Jeg mener det kan være av stor interesse for både akademia og for pressen å gjøre ytterligere forskning på denne tematikken.

6 Litteraturliste

Aldridge, Ø. og Bentzrød, S. B. (20.12.17) Partitopper i Oslo Ap med opprop mot «giftig partikultur». *Aftenposten*. Hentet 13.04.18 fra:

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/G1adB4/Partitopper-i-Oslo-Ap-med-oppnop-mot-giftig-partikultur>

Bergens Tidende. (i.d.) Presset øker mot sykmeldte Trond Giske. *Bergens Tidende*. Hentet 04.04.18 fra: <https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/WLOwKG/Presset-oket-mot-sykmeldte-Trond-Giske>

Dagens Næringsliv. (16.12.17). Nye saker om Trond Giske. *Dagens Næringsliv*. Hentet 24.05.18 fra: <https://www.dn.no/nyheter/2017/12/16/2001/Politikk/nye-saker-om-trond-giske>

Elden, John Christian. (18.01.18). Ytringsfrihet. *Store Norske Leksikon*. Hentet 24.01.18 fra: <https://snl.no/ytringsfrihet>

Elnan, Thea Storøy. (08.01.18) Stortingsrepresentant fra Trøndelag mener pedofile har bedre rettsvern enn Trond Giske har hatt. *Aftenposten*. Hentet 20.04.18 fra: <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/m61PmO/Stortingsrepresentant-fra-Trondelag-mener-pedofile-har-bedre-rettsvern-enn-Trond-Giske-har-hatt>

Elnan, T. S., Eggesvik, O. og Aanstad, K. H. (09.01.18). Mediekritiker: påfallende lite debatt om pressens fremstilling av Giske. *Aftenposten*. Hentet 24.01.18 fra: <https://www.aftenposten.no/kultur/i/0E4V2M/Mediekritiker--Pafallende-lite-debatt-om-pressens-fremstilling-av-Giske>

Fossen, C. H. & Randen, A. (05.01.18) Line står frem med sin Giske-historie: - viktig at varslerne får et ansikt. *Norsk Rikskringkasting*. Hentet 04.04.18 fra: <https://www.nrk.no/norge/line-star-frem-med-sin-giske-historie-1.13850588>

Frøjd, Kasper. (07.01.18) Haddy til VG: - Jeg støtter Trond fullt og helt. *TV2*. Hentet fra: <https://www.tv2.no/a/9597322/>

Geard, Kathrine. (15.10.08) Kjenner ikke egne etiske husregler. *Journalisten*. Hentet 22.02.18 fra: <https://journalisten.no/story/49071>

Gisle, Jon. (18.12.17) Personvern. *Store Norske Leksikon*. Hentet 01.02.18 fra: <https://snl.no/personvern>

Gjerde, Robert. (21.12.17). Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel. *Aftenposten*. Hentet 30.03.18 fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/Rx9LOJ/Trond-Giske-beklager-sterkt-egen-oppfoersel>

Gjerstad, T. og Skard, K. (13.12.17) Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske. *Dagens Næringsliv*. Hentet 25.01.18 fra https://www.dn.no/nyheter/2017/12/13/1730/Politikk/ap-ledelsen-har-fatt-flere-varsler-om-trond-giske?_l

Granviken, S. og Bråten, M. T. (15.12.17) Avviser upassende oppførsel fra Giske. *Adresseavisen*. Hentet 13.03.18 fra: <https://www.adressa.no/nyheter/innenriks/2017/12/15/Avviser-upassende-oppfoersel-fra-Giske-15759449.ece>

Grue, Jan. (20.02.18) Retorikk. *Store Norske Leksikon*. Hentet 01.04.18 fra: <https://snl.no/retorikk>

Grunnloven. (1814) Kongeriket Norges Grunnlov m.v. av 17. mai 1814. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17?q=grunnloven>

Hjerm, Mikael & Lindgren, Simon. (2011) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig analyse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag A/S.

Holm-Nilsen, Sverre. (22.12.17) Partifeller med støtte til Trond Giske. *Norsk Rikskringkasting*. Hentet 10.05.18 fra: <https://www.nrk.no/norge/partifeller-med-stotte-til-trond-giske-1.13838387>

Ikdahl, Ingunn. (02.05.18) Seksuell trakassering. *Store Norske Leksikon*. Hentet 10.05.18 fra https://snl.no/seksuell_trakassering

Jensen, Arne & Nybø, Reidun K. (i.d) Kildevern. *Norsk Redaktørforening*. Hentet 02.02.18 fra: <https://www.nored.no/Juss/Kildevern>

Jortveit, Ingrid Nergården. (27.04.15). Hva er presseetikk? *Pressens faglige utvalg*. Hentet 24.01.18 fra: <http://presse.no/pfu-nyhet/hva-er-presseetikk/>

Konstad, M. (01.01.18) Ap: Giske fritas fra verv som nestleder. *Norsk Rikskringkasting*. Hentet 04.04.18 fra: https://www.nrk.no/norge/ap_-giske-fritas-fra-verv-som-nestleder-1.13847154

Lea, Mathilde. (15.12.17) Siden i sommer har ni av ti unge kvinner i norsk mediebransje opplevd trakassering. *Dagbladet*. Hentet 02.02.18 fra: <https://www.dagbladet.no/kultur/siden-i-sommer-har-n-av-ti-unge-kvinner-i-norsk-mediebransje-opplevd-trakassering/69148948>

Menneskerettsloven. (1953) Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) m.v. av 3. september 1953. Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2

Norsk Presseforbund. (2018) Vær Varsom-plakaten. *Pressens faglige utvalg*. Hentet 06.02.18 fra: <http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (22.12.17) AP-nestleder Trond Giske er sykmeldt. *Trønderavisa*. Hentet 20.04.18 fra: <https://www.t-a.no/nyheter/2017/12/22/Ap-nestleder-Trond-Giske-er-sykmeldt-15803742.ece>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (27.12.17) Aps sentralstyre møtes 2. januar. *Dagsavisen*. Hentet 13.04.18 fra: <https://www.dagsavisen.no/innenriks/aps-sentralstyre-motes-2-januar-1.1076707>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (22.12.17) Ekspert mener Giske trolig har brutt loven. *Adresseavisen*. Hentet 20.04.18 fra:

<https://www.adressa.no/nyheter/innenriks/2017/12/22/Eksperter-mener-Giske-trolig-har-brutt-loven-15804075.ece>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (05.01.18) Giske-varsler står frem med sin historie. *Dagens Næringsliv*. Hentet 04.04.18 fra: <https://www.dn.no/nyheter/2018/01/05/1634/Politikk/giske-varsler-star-frem-med-sin-historie>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (08.01.18) Hagen tar Giske i forsvar. *Aftenposten*. Hentet 20.04.18 fra: <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/qnR6Xz/Hagen-tar-Giske-i-forsvar>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (21.12.17) Hasteinnkalt møte i Arbeiderparties sentralstyre. *Framtid i Nord*. Hentet fra 07.03.18 fra: <https://www.framtidinord.no/ntb/innenriks/2017/12/21/Hasteinnkalt-møte-i-Arbeiderpartiets-sentralstyre-15797175.ece>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (09.01.18) Krisemåling kom ikke som noen overraskelse på Støre. *Adresseavisen*. Hentet 04.04.18 fra: <https://www.adressa.no/nyheter/innenriks/2018/01/09/Krisemåling-kom-ikke-som-noen-overraskelse-på-Støre-15876773.ece>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (23.12.17) Psykolog ber mediene være varsomme med Giske. *Dagsavisen*. Hentet 10.04.18 fra: <https://www.dagsavisen.no/innenriks/psykolog-ber-mediene-vere-varsomme-med-giske-1.1075752>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (08.01.18) Stortingsrepresentant mener pedofile har bedre personvern enn Trond Giske. *Abcnyheter.no*. Hentet 20.04.18 fra: <https://www.abcnyheter.no/nyheter/politikk/2018/01/08/195361565/stortingsrepresentant-mener-pedofile-har-bedre-personvern-enn-giske>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (11.01.18) Støre: – Arbeiderpartiet slutter å spandere alkohol på partiarrangementer. *Aftenposten*. Hentet 13.04.18 fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/ngwvOB/Store--Arbeiderpartiet-slutter-a-spandere-alkohol-pa-partiarrangementer>

Norsk Telegrambyrå (NTB). (07.01.18) Støre: En riktig beslutning av Giske å trekke seg.

Fædrelandsvennen. Hentet 29.05.18 fra:

<https://www.fvn.no/nyheter/norgeogverden/i/wE8AwP/Store-En-riktig-beslutning-av-Giske-a-trekke-seg>

Oterholm, Gard Håkon. (24.10.17). Menn svarer på #metoo-kampanjen med

#howiwillchange. *Verdens Gang*. Hentet 24.01.18 fra:

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/metoo/menn-svarer-paa-metoo-kampanjen-med-howiwillchange/a/24169700/>

Rasmussen, Terje. (2001) *Mediesamfunnets moral*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Revheim, Hanna Huglen. (25.11.17) Aleksander Schau om #metoo: - Kampen er ikke i nærheten av å være over. *Dagbladet*. Hentet 30.01.18 fra:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/aleksander-schau-om-metoo---kampen-er-ikke-i-naerheten-av-a-vaere-over/68917472>

Ryen, Anne. (2012) *Det kvalitative intervjuet: fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen:

Fagbokforlaget Vigemostad & Bjørke AS.

Røssland, Lars Arve. (2007). *Media og det menneskelege*. Fagernes: Det Norske Samlaget.

Schartum, D.W. og Bygrave, L. A. (2016) *Personvern i informasjonssamfunnet – en innføring i vern av personopplysninger*. Bergen: Fagbokforlaget Vigemostad & Bjørke AS:

Solheim, I. og Wiedswang, M. H. W. (18.12.17) Huitfeldt om Giske-sms: - Ikke upassende.

Norsk Rikskringkasting. Hentet 13.03.18 fra https://www.nrk.no/norge/huitfeldt-om-giske-sms_-_-ikke-upassende-1.13830442

Straffeloven. (2005) Lov om straff (straffeloven) m.v. av 1. oktober 2015. Hentet fra:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>

Strander, Stine. (20.12.17) – Varslere vil bli tatt på alvor. *P4*. Hentet 23.03.18 fra <http://www.p4.no/nyheter/--varslere-blir-tatt-pa-alvor/artikkel/720881/>

Suvatne, Steinar Solås. (21.12.17) Trond Giske til Dagbladet: - Det kan komme flere varsler om meg. *Dagbladet*. Hentet 20.04.18 fra: <https://www.dagbladet.no/nyheter/trond-giske-til-dagbladet---det-kan-komme-flere-varsler-om-meg/69207105>

Østbye, H., Helland, K., Knapkog, K. Larsen, L. O. & Moe, H. (2013) *Metodebok for mediefag*. Bergen: Fagbokforlaget Vigemostad & Bjørke AS.

Vedlegg

Vedlegg 1: Lenker til de fire artiklene fra tekstanalysen

Utbruddet

Gjerstad, T. og Skard, K. (13.12.17) Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske.

Dagens Næringsliv. Hentet 25.01.18 fra

https://www.dn.no/nyheter/2017/12/13/1730/Politikk/ap-ledelsen-har-fatt-flere-varsler-om-trond-giske?_1

Erkjennelsen

Gjerde, Robert. (21.12.17). Trond Giske «beklager sterkt» egen oppførsel. *Aftenposten*.

Hentet 30.03.18 fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/Rx9LOJ/Trond-Giske-beklager-sterkt-egen-oppfoersel>

Reaksjonen

Konstad, M. (01.01.18) Ap: Giske fritas fra verv som nestleder. *Norsk Rikskringkasting*.

Hentet 04.04.18 fra: https://www.nrk.no/norge/ap_-giske-fritas-fra-verv-som-nestleder-1.13847154

Offeret

Fossen, C. H. & Randen, A. (05.01.18) Line står frem med sin Giske-historie: - viktig at varslerne får et ansikt. *Norsk Rikskringkasting*. Hentet 04.04.18 fra:

<https://www.nrk.no/norge/line-star-frem-med-sin-giske-historie-1.13850588>

Vedlegg 2: Giskes Facebook-innlegg

Trond Giske ✓
for ca. 4 måneder siden

Jeg har i dag meddelt partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng at slik situasjonen er, ser jeg det som umulig å utøve oppgavene som nestleder i Arbeiderpartiet på en god måte. I samråd med partilederen har jeg derfor kommet til at jeg vil tre tilbake fra denne oppgaven på ubestemt tid. Dette vil bli meddelt sentralstyret i et brev.

Jeg vil gjenta min beklagelse for at jeg har påført andre mennesker ubehag og problemer ved min tidligere atferd. Jeg har gjort feil, og har ikke alltid vært bevisst nok på rollen min og hvordan den oppleves. Jeg har stor respekt for dem som deler sine historier, alle varsler skal gis en riktig og grundig behandling.

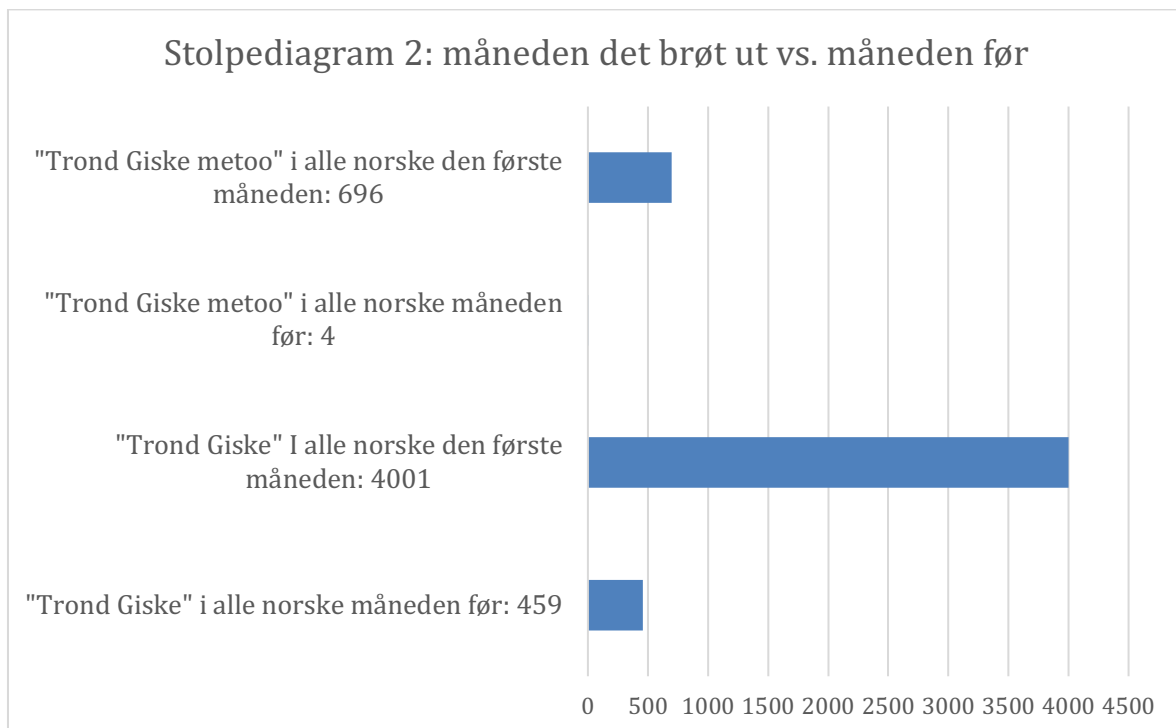
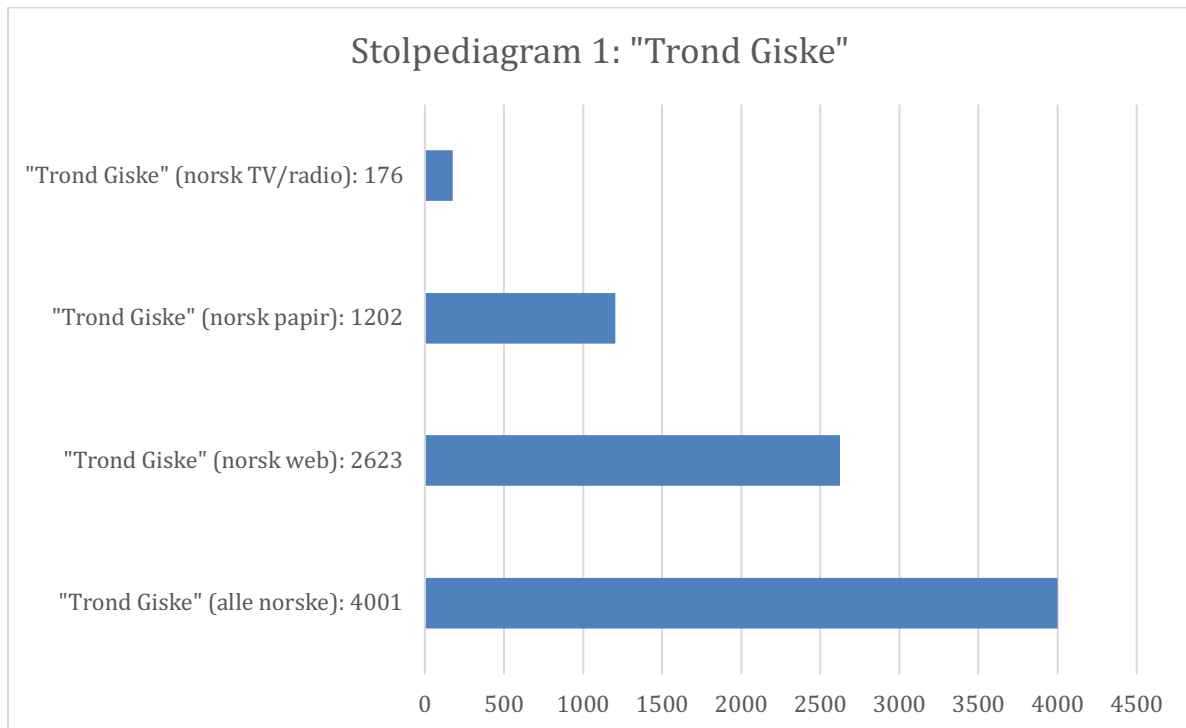
En grundig behandling innebærer også at jeg får legge frem min versjon. Det er kommet flere grunnløse og falske varsler med påstander og beskrivelser jeg på det sterkeste bestrider. Disse har systematisk vært lekket til mediene, Alvorlige anklager er blitt publisert kun basert på anonyme kilder, kommentert som sannheter, og spredt i sosiale medier. Dette har gjort min og andres situasjon svært vanskelig, og undergraver også tryggheten til reelle varslere.

Jeg forstår at de siste ukene har skapt stor usikkerhet og mange spørsmål. Jeg ser frem til å besvare disse spørsmålene på en god måte. Saken har rammet partiet jeg er glad i, og vært en vanskelig sak å stå i for ledelse og tillitsvalgte. Jeg håper at min beslutning om å tre tilbake gjøre det mulig for Arbeiderpartiet å kunne arbeide med de mange store politiske spørsmål som krever vår oppmerksomhet i tiden fremover.

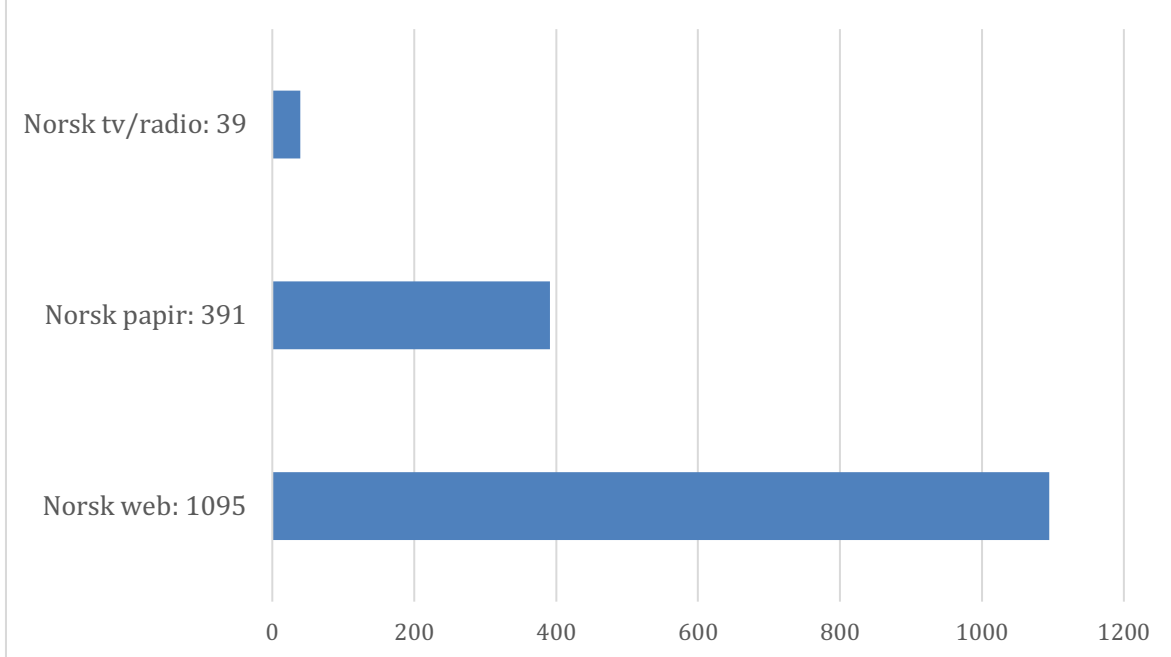
Jeg er fortsatt sykmeldt, og vil takke de mange som har gitt meg støtte, omtanke og tillit i disse dagene. Det setter jeg stor pris på. Jeg håper fremtiden vil vise at jeg er den tilliten verdig.

👍 2 k 💬 1,1 k ➦ 89

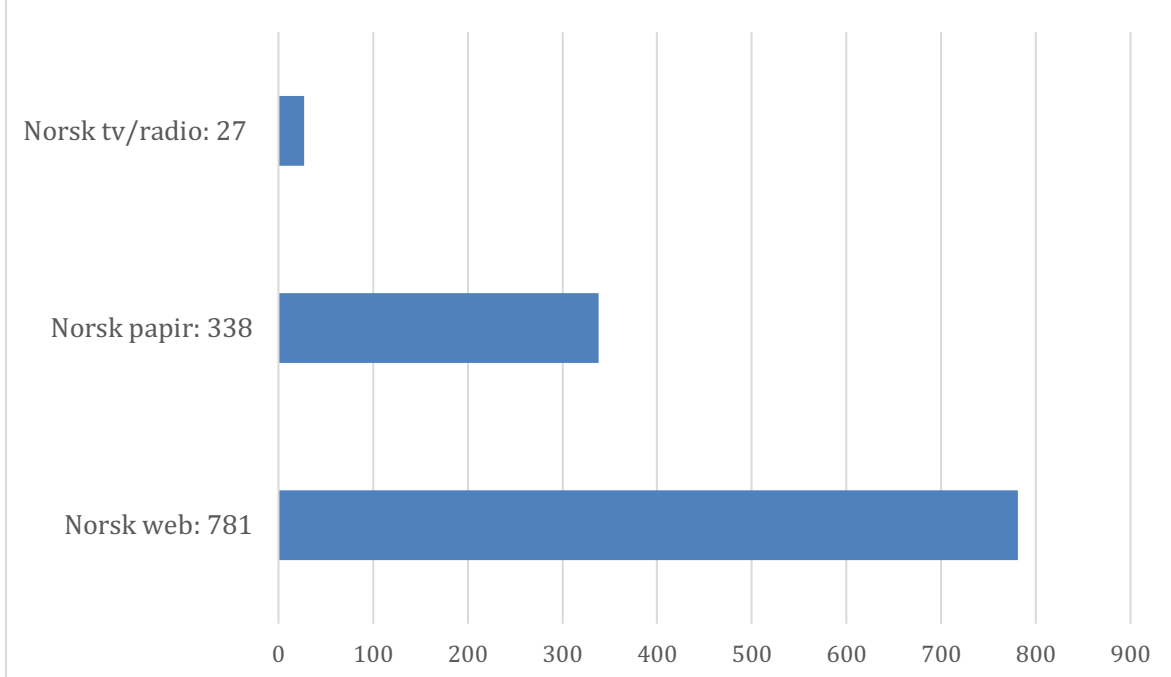
Vedlegg 3: Stolpediagrammer

Stolpediagram 3: "Trond Giske varsler"

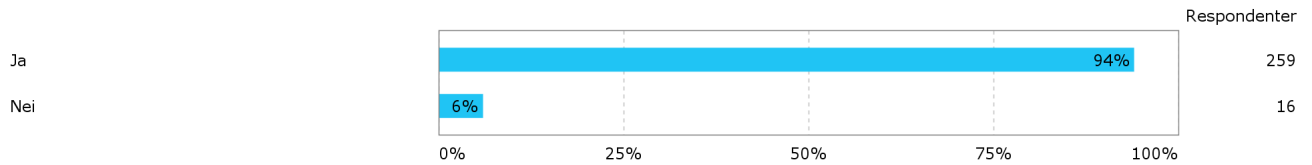

Stolpediagram 4: "Trond Giske trakassering"

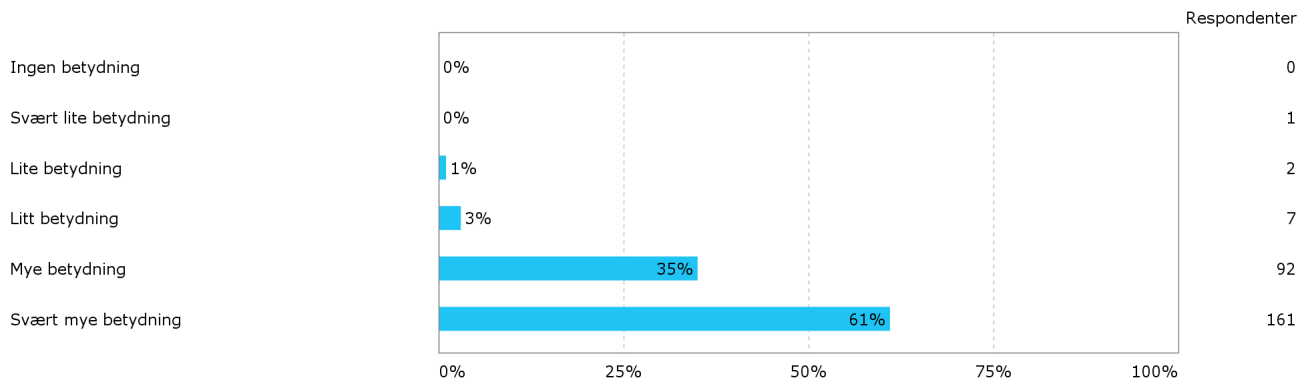

Vedlegg 4: Frekvenstabeller

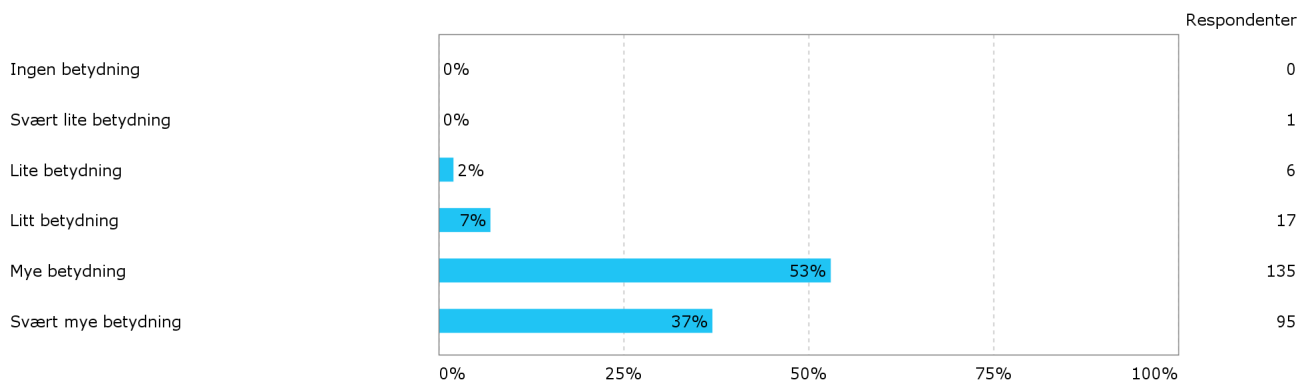
Kjenner du til varslings sakene mot Trond Giske?

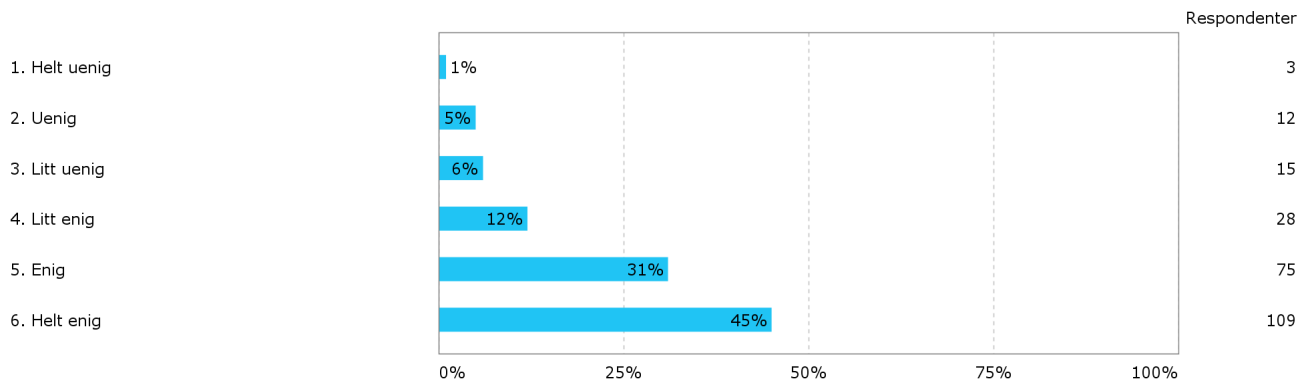
Hvor stor betydning mener du at ytringsfriheten har for et moderne demokrati?

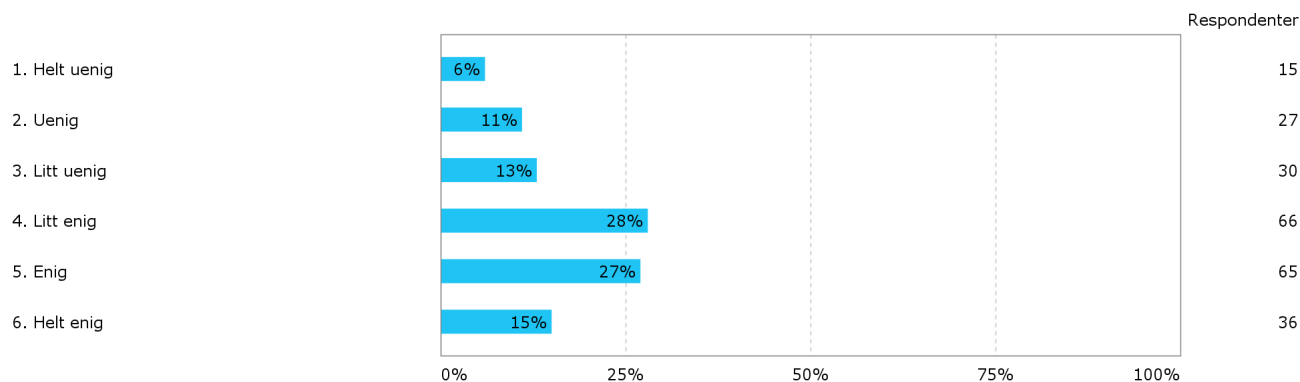
Hvor stor betydning mener du at personvern har for et moderne demokrati?

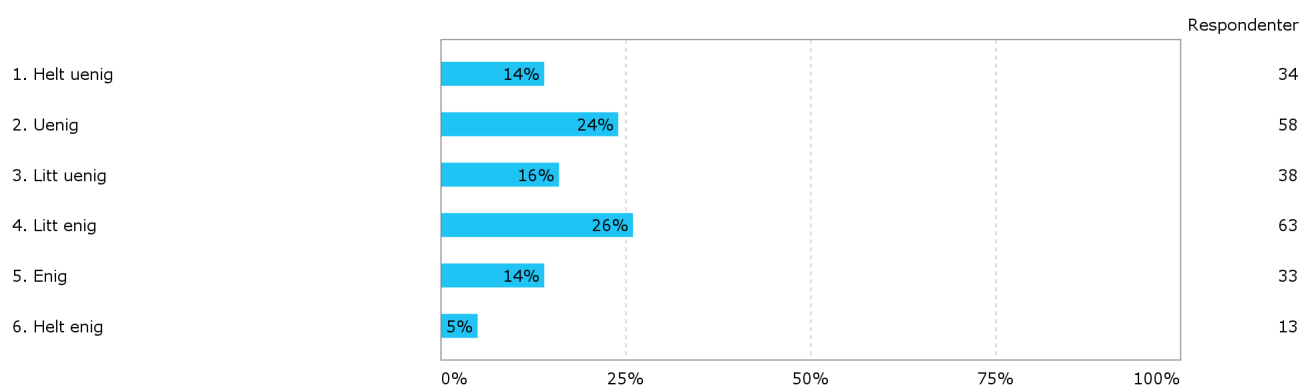
Det var riktig at Trond Giske måtte gå av som nestleder i Arbeiderpartiet

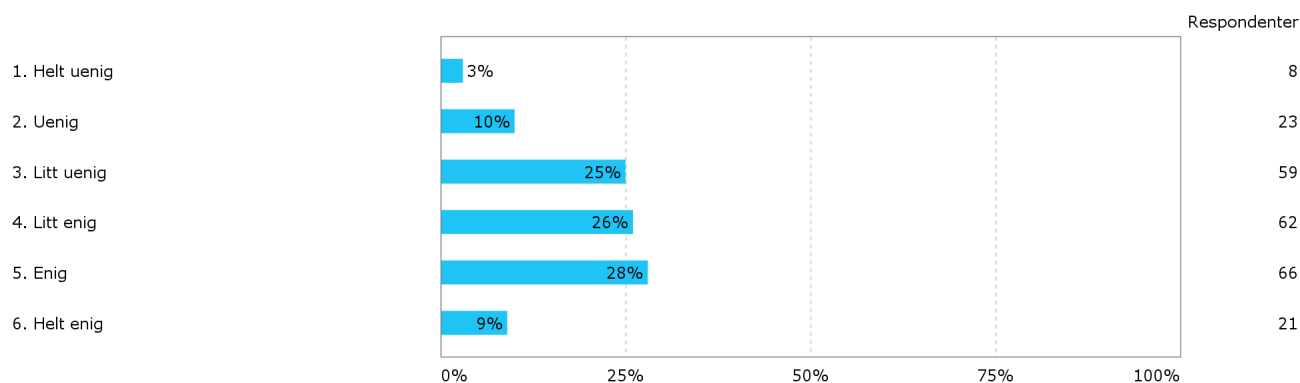
Pressedekningen av Giske-saken har vært for voldsom

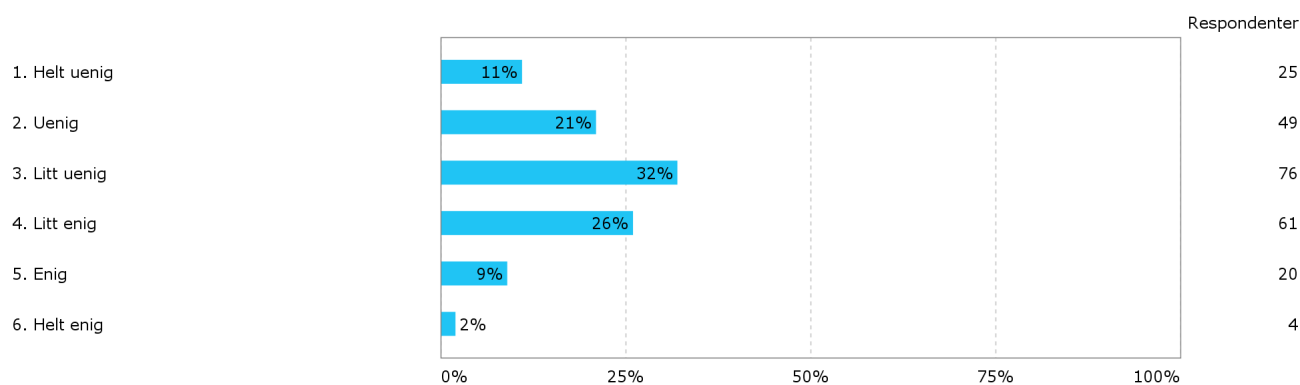
Varslerne var lenge anonyme. Giske-saken hadde vært mer troverdig dersom kildene hadde blitt navngitt

Trond Giske har fått mulighet til å fortelle sin side av saken

Måten pressen håndterte Giske-saken på var bra

Det er viktigere at varslernes versjon kommer frem, enn at Giskes versjon gjør det

